DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma štiri ameriške dolarje — TEKOČI RAČUN pri Narodni banki, podružnici v Novem mestu, številka 606-11/3-24

Štev. 20 (582) Leto XII.

NOVO MESTO, 18. MAJA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg štev. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave štev. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani.

Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE V ČRNOMLJU

S prepričljivostjo svojih stališč

morajo komunisti v novih pogojih dela usmerjati družbeni razvoj — Le komunist, ki je ideološko dovolj razgledan, bo zmogel velike naloge, ki jih prinašajo spremenjeni družbeni odnosi

Sekretar Občinskega komiteja ZKS v Črnomlju tov. Franc Kočevar je 11. maja v izvlečku poročila poudaril, da je glavna naloga konference s kritične plati oceniti delo ZK v zadnjih dveh letih. Nedvomno beležimo v tem obdobju vrsto uspehov, konferenca pa naj se pomudi največ in najdlje ob napakah ter poskuša najti vzroke in pojave, ki so ustvarjali ugodne pogoje zanje. Napisano poročilo so sprejeli delegati že pred konferenco in so ga lahko temeljito predelali.

Porast bruto proizvoda in narodnega dohodka, porast števila zaposlenih in mnogi drugi podatki pričajo o hitrem razvoju in velikih uspehih v občini. Hkrati s povečano materialno osnovo pa se izpreminjajo tudi družbeni odnosi. Delegati so v razpravi ugotovili, da tu zaostajamo; zavest se ne povečuje dovolj hitro. Tu moramo največkrat iskati vzroke za ovire, ki se pojavljajo na vseh področjih. Pavšalne ugotovitve »občina je kriva« so le še odmev preteklosti in ne drže več. Kritika ne sme in ne more več biti načelna! Praksa je pokazala, da vzroki za nepravilnosti v Belokranjki, v Beltu, v rudniku Kanižarica, v Mizarskem podjetju, v »Begradu« in drugod niso bili na občini kot so skušali dokazovati nekateri, **ampak v kolektivih, v ljudeh in v nezdravih odnosih, ki so bili v teh kolektivih.** Prav zato je fluktuacija delavcev v občini sorazmerno velika, to pa pomeni gospodarsko škodo. Strokovnjakov nam primanjkuje zato, ker nimamo pravega odnosa do njih. Mnogi organi delavskega samoupravljanja so nesamostojni in preveč pod vplivom vodilnih uslužbencev v podjetjih, premalo so seznanjeni s problematiko, ki naj bi jo reševali. Zbore volivcev sklicujemo zelo poredko. Ali je dovolj, če ob vsem tem ugotovimo: »na občini so krivi?« Ne, kritika mora iti globlje, **poiščе naj vzroke za takšno stanje,** saj bomo šele nato lahko odpravili napake in težave.

Prva naloga komunistov v proizvodnji in pri vodenju gospodarstva je krepiti organe delavskega samoupravljanja v podjetjih. Časi, ko je trojica ali četvorica ljudi krojila usodo občine, so minili. **Samoupravni mehanizem v komuni in delavsko samoupravljanje v gospodarstvu sta nosilca kvalitetnih izprememb v novih družbenih odnosih, zato morajo komunisti krepiti predvsem to dvoje.** Proizvajalci v podjetjih bodo postali upravljavci le, če bomo pravico odločanja prenašali navzdol, ustanavljali ekonomske enote in razvijali oblike nagrajevanja. Komunisti bodo zmogli svoje naloge, ki niso majhne, le s primerno ideološko izobrazbo. Občina bo prerasla v komuno takšno kot si jo zamišljamo samo s sodelovanjem vseh podjetij, velikih in majhnih in le takrat, če bomo vsi težili k temu.

Nov gospodarski sistem pomeni začetek nove revolucije v družbenih odnosih. Vloga komunistov v podjetju, na vasi, v organih samoupravljanja, skratka povsod se je bistveno izpremenila. Brez sklicevanja na avtoriteto partije, z novimi metodami dela in predvsem s prepričljivostjo svojih stališč in predlogov morajo komunisti odslej usmerjati razvoj na vseh področjih družbenega življenja. To je bila najpomembnejša ugotovitev konference ZK v Črnomlju. Delegati so se v razpravi dotaknili vseh vprašanj, ki so važna za Zvezo komunistov, največ pa gotovo pomeni ugotovitev, da je konferenco preveval duh zdrave kritičnosti, ki ga bomo pri bodočem delu še mnogo potrebovali.

Jutri ustanovni občni zbor okrajnega DIT

Iniciativni odbor za ustanovitev okrajnega društva inženirjev in tehnikov je na predlog občinskih DIT in vodstev okrajnih strokovnih društev sklenil, da bo jutri 19. maja, ob 9. uri v dvorani okrajnega sindikalnega sveta ustanovni občni zbor nove strokovne organizacije inženirjev in tehnikov. Na zboru bodo sprejeli program okrajnega DIT za leto 1961 in društvena pravila ter izvolili odbor.

Za pokal maršala Tita: med tremi najboljšimi v LRS!

Po uspešnem nastopu novomeške šahovske ekipe na okrajnem finalnem tekmovanju, kjer so prepričljivo osvojili prvo mesto, so se Novomeščani odlično odrezali tudi na republiškem tekmovanju za pokal maršala Tita.

Preteklo soboto in nedeljo so igrali v Ljubljani — v konkurenci dvanajstih najboljših ekip Slovenije. **Ekipa je bila nekoliko oslabljena, ker iz opravičljivih razlogov ni nastopil mojstrski kandidat Skerlj, zato je doseženi uspeh — uvrstitev med tri najboljše ekipe LRS toliko večji.**

Novomeščanom je žreb najprej določil za nasprotnika močno ekipo Trbovelj. Predstavniki Zasavja **so morali priznati premoč Novomeščanov, ki so zmagali z visokim rezultatom 3,5:0,5 (dr. Sila : Jazbec remi, Sitar : Skrbec 1:0, Radovanović : Jazbec II 1:0, Penko : Otrin 1:0).**

S to zmago so se uvrstili med šest najboljših ekip, nato pa so se srečali z Domžalami, ki so v prvem kolu premagale ČZP »Delo«. **Rezultati dr. Sila : Vavpetič 1:0(!), Sitar : Ivančič 0:1, Radovanović : Plavček 1:0 in Penko : Plahutnik 0:1 (kontumac).**

V zaključnem tekmovanju republiškega finala se bodo v soboto in nedeljo srečali s Kranjem, in ljubljanskim LSK. Prvi dve ekipi se bosta kot predstavnika Slovenije uvrstili v zvezni finale v Portorožu. **fm**

Prihodnji četrtek bodo v središčih vseh naših občin povorke mladosti; mladina bo s cvetjem in pesmijo počastila dan mladosti in rojstni dan svojega ljubljenega učitelja tovariša Tita. Na sliki: lanskoletna povorka v Novem mestu; letos se bo začela ob 8. uri, nato pa bo mladina odšla v Bršlin, kjer bo skupaj z mladimi borci JLA počastila svoj veliki praznik

Nov, prepotreben obrat

V ponedeljek je bila v Vidmu-Krškem otvoritev obrata družbene prehrane. Otvoritve so se udeležili: upravnica okrajnega zavoda za napredek gospodinjstva Francka Slak, predsednik ObLO Stane Nunčič, predsednik občinskega odbora SZDL Lojze Štih, načelnik odseka za prosveto pri OLO Novo mesto Lojze Kastelic, in zastopniki podjetij.

Obrat družbene prehrane je ustanovila stanovanjska skupnost skupno s centrom za napredek gospodinjstva. Pri tem so pomagala vsa podjetja. S skupnimi močmi je uspelo v Vidmu-Krškem ustanoviti obrat, ki bo nudil zaposlenim topel obrok hrane ali celodnevno prehrano. V Vidmu-Krškem je zaposlenih okoli 3000 in računajo, da se bo obrata družbene prehrane posluževalo najmanj 1000 ljudi.

Predsednik stanovanjske skupnosti Janez Breskvar je ob otvoritvi poudaril pomen tega edinstvenega obrata v okraju. Predsednik ObLO Stane Nunčič pa je obrat otvoril s tem, da je vključil stroj za lupljenje krompirja. Tovarišica Francka Slak je pohvalila delo stanovanjske skupnosti in se pohvalno izrazila o novem, prepotrebnem obratu.

Tajnica stanovanjske skupnosti Milka Zagorc je povedala, da bodo zaenkrat pripravljali le enolončnice, z anketo pa bodo ugotovili število stalnih abonentov. Nameravajo kuhati dve vrsti kosil, gostom pa bodo na razpolago od 13. do 15. ure. Cene se bodo kalkulirale na osnovi enotedenske preizkušnje. Zanimanje za ta obrat je med prebivalstvom veliko, kar dokazuje, da je kraju dobrodošel.

D. K.

Za trdno organizacijo traktoristov

V kmetijstvu kot osrednji gospodarski panogi novomeškega okraja se jača kakovost obdelovanja poljskih površin. V ta namen imajo kmetijske zadruge in posestva najmodernejše stroje, ki zahtevajo res vešče upravljanje. K vzgoji kmetijskih strojnikov je precej pripomogla LT, zadružna zveza in organi oblasti. Bilo je več seminarjev, na katerih so se kmečki fantje, ki so hoteli postati strojniki-traktoristi, podrobno naučili upravljati stroje. Lansko tekmovanje traktoristov v Murski Soboti pa je potrdilo kakovost najboljših dolenjskih traktoristov.

Na zboru kmetijskih strojnikov, ki je bilo pred dnevi v Novem mestu, so še podrobneje razpravljali o nadaljnjem izobraževanju traktoristov. Sklenili so, da bo za celoten novomeški okraj enotno društvo kmetijskih strojnikov, v občinah pa bodo sekcijski odbori. Od 140 traktoristov je v organizaciji včlanjenih komaj polovica vseh. Na zboru ni bilo predstavnikov iz Posavja in iz Trebnjega, čeprav imajo svojega odbornika v društvu. Tudi izostanek strojnikov s KGP v Novem mestu ni opravičljiv; prav tako nimajo nobenega člana v društvu. Pohvaliti je treba traktoriste iz Dolenjskih Toplic in Metlike, ki so se zbora polnoštevilno udeležili.

Zbor je sklenil napovedati tekmovanje vsem društvom kmetijskih strojnikov v Sloveniji. Merilo bo včlanjevanje traktoristov v organizacijo. Razen tega se bodo udeležili raznih občinskih in okrajnih tekmovanj, v jeseni pa tudi republiškega. V svoje vrste bodo poslej vključili pionirje, s katerimi bodo tudi tekmovali. Večjo kakovost bodo dosegli na seminarjih in tečajih, v zimskih mesecih pa bo okrajni tečaj za vse kmetijske strojnike. Le s pravilnim usmerjanjem mladega kmetijskega kadra bomo dosegli napredek tudi v kmetijstvu. **Marijan Tratar**

Obisk kranjske »Save« v Podturnu

V nedeljo, 28. maja, bodo v Podturnu pri Dol. Toplicah toplo sprejeli drage goste: kolektiv znane tovarne SAVA iz Kranja se je odločil, da obišče to našo znano partizansko vas pod Rogom. Kakor smo zvedeli, bodo gostje iz Kranja vasi podarili tudi sodobno kolektivno darilo in se tako malo oddolžili našim zavednim čuvarjem Partizanskega Roga. O slavju bomo obširneje še poročali.

Pridobitev za Kostanjevico

V soboto je bila seja izvršnega odbora krajevne organizacije SZDL v Kostanjevici. Razpravljali so o razvoju turizma. Z veseljem so ugotovili, da nova restavracija »Pod Gorjanci«, katere otvoritev bo v soboto, 20. maja, ob 16. uri, odpira velike možnosti za nadaljnji razvoj turizma. V Kostanjevici do sedaj ni bilo takega sodobnega gostinskega lokala, ki bi imel na razpolago kar 500 sedišč in 30 ležišč.

Kostanjevičani se pripravljajo tudi na otvoritev simpozija, ki bo v mesecu juliju. Zato bo v kratkem sklican sestanek turistične sekcije, ki naj bi pripravljalnemu odboru za izvedbo simpozija nudila vso pomoč.

Obvestilo bralcem in dopisnikom

Zaradi pomanjkanja prostora bomo morali več člankov, vesti in drugih prispevkov iz različnih krajev objaviti šele prihodnji teden, ko bo list spet izšel na 10 straneh. Bralce in dopisnike prosimo za razumevanje.

UREDNIŠTVO

„Kdo je dal podatke?“

»... Kolikor zaostalejši so delavci, toliko bolj so lahko tudi v sistemu delavskega upravljanja še zmerom žrtve birokratizma. In narobe: toliko kritičnejši, samostojnejši in ustvarjalnejši so, kolikor višja je njihova kulturna raven, kolikor večje je njihovo znanje, kolikor bolj vedo, da gre za oblikovanje novih družbenih in človeških odnosov, katerih nosilci objektivno so od nastanka svojega razreda sem ...«

(Boris Ziherl: »O nekaterih vprašanjih naše kulturne politike v luči programa ZKJ«

V petek zjutraj je v uredništvu zazvonil telefon. Kliče Videm-Krško, pri telefonu direktor Konfekcije papirja z naslednjo željo:

»Kdo je dal podatke za včerajšnji članek o našem podjetju?«

Ni bilo običajnega razburjanja, ne dokazovanja s »to ni res in to ni točno« in pod. Na članek, ki resno opozarja na izigravanje načel delavskega upravljanja, ki razločno poroča o pojavih podrejenosti in odvisnosti proizvajalcev, o privilegijih in o birokraciji v kolektivu Konfekcije papirja, želi tovariš direktor samo kratko pojasnilo:

»Kdo je dal podatke?«

Ni nam treba skrivati, kdo jih je dal; novinar našega uredništva jih je dobil v pogovoru z delavkami in delavci v kolektivu, s člani delavskega sveta tega podjetja in od tovarišev na občinskem sindikalnem svetu. Če človek te dni prisluhne pogovorom na cesti, v uradih in lokalih na Vidmu in v Krškem, dobi takih podatkov in potrjenih mnenj da je bil članek potreben in resničen, kolikor hoče. V rokah imam pismo, v katerem je med drugim rečeno: »... Ljudje javno komentirajo razmere v Konfekciji papirja in se docela strinjajo s člankom. Pravijo, da je bil že zadnji čas, da se [illegible] o takih [illegible] javno pisati. V Krškem se te dni govori samo o tem: v gostilnah, pisarnah, povsod se ljudje strinjajo z vsebino članka. To je samo dokaz, da ljudi marsikaj tare, da za mnoge nepravilnosti vedo, le gorje tistemu, ki bi jih na sestanku omenil! Članek je pravilno in resnično napisan in je prav da ste ga objavili. Potrebno bi bilo napraviti red tudi pri »Savi«... Tak je odmev na objavljeno kritiko razmer v Konfekciji papirja.

Do podatkov o teh razmerah torej ni bilo težko priti: direktorju podjetja pa tokrat le nismo postregli z imeni tovarišev in tovarišic, ki jih je želel dobiti. V vzdušju neodločnosti, medsebojnih sumničenj in zagrenjenosti, ki vlada med delavkami kolektiva, bi se ta čas, ko si proizvajalci v Konfekciji papirja še niso odkrito pogledali iz oči v oči, po našem mnenju kaj lahko pripetilo, da bi se ljudem, s katerimi smo govorili, zgodila krivica. Vodstvo podjetja smo prosili, da nas povabi na obljubljeni množični sestanek kolektiva; trdno upamo, da se proizvajalci tam ne bodo bali povedati vsega, kar pri njih ni prav in kar hromi nadaljnji, še uspešnejši razvoj tega mladega kolektiva. Trdno smo tudi prepričani, da bodo znali poiskati pot, ki bo vodila kolektiv naprej.

Ob vprašanju »Kdo je dal podatke?« pa se je treba še pomuditi. Ne samo, da zbudi v človeku neprijeten občutek priokusa maščevalnosti, za vprašanjem tiči nekaj več: vprašanje je tipičen odraz birokratskih razmer v podjetju, ki morajo že v kali zadušiti vsako zdravo kritiko in spodbudo (kar se je seveda tudi resnično dogajalo!), ki bi prišla »od spodaj«. Za direktorja podjetja v tem primeru ni prav nič važno, na kaj vse članek opozarja; brez pomena je zanj ost družbene kritike, naperjene proti napakam in grobim nepravilnostim v interesu posameznega proizvajalca, podjetja in komunalne skupnosti kot celote. Čeprav smo v imenu vseh prebivalcev občine Videm-Krško javno ocenili nekatere negativne pojave v kolektivu kot škodljive za skupnost in podjetje, je ob izidu članka važno za direktorja samo eno: »Kdo je dal podatke?«

Nobene potrebe ni, da bi pozivali k sporu med direktorjem in delavskim svetom »Takšni konflikti so sploh nepotrebni, če se jasno zavedamo, da je direktorjeva vloga natančno odrejena, da je odgovoren pred vso družbo, ne samo pred kolektivom in komuno, za zakonito izvajanje, za spoštovanje zakonov in zakonskih predpisov, za izvajanje tehnične plati proizvodnje itd.« je med drugim dejal v soboto na občinski konferenci ZKS v Trbovljah tovariš Miha Marinko. Razmere v Konfekciji papirja pa so se razvile tako daleč, da je bilo treba javno opozoriti na napake in pojave, ki izigravajo smisel delavskega upravljanja. To je bil tudi osnovni namen članka »Deli in vladaj!«

Ne zdi pa se mi prav, da bi take nepravilnosti morali ugotavljati samo novinarji oz. organi, ki varujejo zakonitost. Ne morem si kaj, da ne bi prav tu ponovil besed, ki jih je ob letošnjem dnevu tiska 5. maja v DELU zapisala tovarišica Marija Vilfan, ko je dejala:

»Seveda v družbi kot je naša, tisk ne more biti samo delo novinarjev. Za njegov uspeh smo soodgovorni vsaj vsi, ki se aktivno ukvarjamo s politiko ekonomsko-družbenih problemov, in teh nas je po vsej Sloveniji veliko. Kolikokrat nas zamika, da povemo, kar nam je na srcu, da posežemo v polemiko? V času, kakršen je današnji, ko je treba ostro prelomiti s starimi navadami in mišljenjem in samostojno oblikovati novo, bi bilo nujno, da se pogosto oglašamo. Prva slovenska konferenca (o tisku — op. uredn.) je govorila tudi o politiku, ki je moral postati novinar, če je hotel svojo politično zamisel sprovesti v življenje ...«

Ob pojavih okrnjevanja pravic upravljavcev, ob birokratskih in nepolitičnih posegih posameznikov (včasih pa celo organov) do proizvajalcev i pd., skratka ob celotnem procesu praktičnega uresničevanja osvoboditve dela bi bilo zares nujno, da se v domačem listu bolj kot doslej pojavljajo mnenja, izkušnje, kritike, članki in drugi prispevki naših proizvajalcev, politikov, delovne inteligence in ljudi iz predstavniških organov.

Zdi se mi, da nekateri pojavi v okraju to naravnost terjajo.

TONE GOŠNIK

Pozdravi po Savi

Štafeta brodarske zveze Jugoslavije je prispela v Krško v soboto. Pričakovali so jo pionirji in nekaj odraslih, v imenu mladine pa je pozdravil nosilce štafete Rajko Županc. Pozdrave prebivalcev občine Videm-Krško in našega okraja za tovariša Tita je izročil brodarjem v imenu Socialistične zveze Franc Tomažič. V nedeljo zjutraj je štafeta nadaljevala pot po Savi.

Z brodarji smo ponovno poslali ljubljenemu maršalu Titu naše prisrčne čestitke za 69. rojstni dan, ki ga bo praznoval prihodnji četrtek.

TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK

za enega izmed naših naročnikov bomo izžrebali v nedeljo, 21. maja. Komisijo bodo sestavljali naročniki lista, o izidu žrebanja pa bomo poročali v prihodnji številki našega tednika.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Italijanski minister Giuseppe Spatara na Otočcu

V torek, 17. maja opoldne se je ustavil med potjo po Jugoslaviji na Otočcu italijanski minister za promet GIUSEPPE SPATARA. Na Otočec, kjer mu je priredil kosilo sekretar za promet in zveze LRS Bojan Polak, se je minister pripeljal v spremstvu italijanskega generalnega konzula v Zagrebu De Giovanija in predstavnikov sekretariata za promet in zveze pri Zveznem izvršnem svetu. Minister Spatara je bil na potovanju po Jugoslaviji štiri dni. Ogledal si je pomembne jugoslovanske prometne objekte in se pogovarjal s predstavniki sekretariata za promet in zveze pri ZIS in s predstavniki sekretariata za promet nekaterih ljudskih republik o vprašanjih, ki so pomembna za obe državi. (Na sliki: minister Spatara — drugi z desne proti levi — s spremstvom v gradu Otočec)

VREME

od 18. — 29. maja

Med 19. in 22. majem deževje. Lepo vreme se pričakuje okoli 26. in 27. maja. V ostalem bo prevladovalo sončno vreme s pogostimi krajevnimi nevihtami in plohami.

V. M.

Kočevje: ne več brez pitne vode

Okoli 65 let star vodovod z zmogljivostjo 250 kubikov vode na dan, tudi če bi bil brez okvar, ne bi več zadostoval za preskrbo Kočevja s pitno vodo. Kot mesto samo je bil tudi vodovod med vojno poškodovan in je zato vprašanje preskrbe z zdravo pitno vodo predstavljalo vsa leta po vojni za Kočevje čedalje bolj pereč problem, toliko bolj, ker se mesto naglo veča in se v njem razvijajo industrija, obrt, prosveta, zdravstvo in drugo. Povojna prizadevanja, da bi s popravili vodovoda in z novimi zajetji izvirov rešili vprašanje vode v mestu, niso dala zadovoljivega rezultata. Preiskave izvirov, iz katerih je dobival vodo prejšnji vodovod, so pokazale, da so ti izviri tudi prešibki za povečane potrebe.

Da bi zagotovili zadostne količine vode, je bilo potrebno ponjo precej daleč. Odločili so se za izvir Obrh pri vasi Blati v Ribniški dolini, ki daje 150 litrov vode na sekundo in iz katerega se oskrbuje z vodo tudi Ribnica. V načrtu je bilo, da bi gradnja vodovoda odnosno zajetja iz cevovoda do Slovenske vasi trajala nekaj let. Toda katastrofalno pomanjkanje vode, ki je nastopilo v lanskem poletju v Kočevju, ni dopuščalo odlagati dograditve tega dela vodovoda. Ker so namreč ugotovili, da je še tista voda, ki doteka po ceveh v Kočevje, pomešana z vodo iz Rinže, torej močno onesnažena, so morali v sušnih mesecih dovažati vodo v Kočevje s kamioni, kar je bila precej draga stvar.

Na pobudo občinskega odbora Socialistične zveze so se odločili pospešiti gradnjo vodovoda in v ta namen vključiti vse sile in sredstva. Ustanovili so posebno mladinsko delovno brigado za gradnjo vodovoda. V prostovoljno delo pri gradnji so se vključili delovni kolektivi, skoraj vsi prebivalci mesta in okolice. Pomagala so podjetja, občinski in okrajni ljudski odbor sta zbrala nujno potrebna sredstva. S složnim in požrtvovalnim delom, z napori vseh so pri gradnji vodovoda zmagali močvirja in skalnata pobočja in za prvi maj priključili nove izvire zdrave pitne vode na obstoječo vodovodno omrežje pri Slovenski vasi.

Prebivalci Kočevja so tako ob letošnjem prvem maju z zadovoljstvom slavili pomembno delovno zmago. Kot je na velikem političnem zborovanju v Seškovem domu 30. aprila poudaril predsednik občinskega odbora SZDL tovariš Miro Hegler, je ta velika delovna zmaga hkrati tudi visoka šola za nadaljnje skupne akcije v korist lepšega življenja ljudi v kočevski komuni. **pr.**

Tudi letos mladinska delovna brigada v Metliki

Pred kratkim je občinski komite LMS sklical posvetovanje s predstavniki gospodarskih organizacij, zavodov in družbenih organizacij, da se dokončno pogovorijo o mladinski delovni brigadi v letošnjem letu v Metliki.

Razprava je pokazala, da je brigada potrebna, kajti na ta način bodo lahko hitro rešeni nekateri komunalni problemi, ki jih drugače še ne bi mogli urediti. Brigada bo zaposlena v glavnem pri ureditvi mesta. Posebno važno je, da dobi Metlika lepšo podobo. Sedaj je v Metliki veliko kontrastov: staro se srečuje z novim; moderno urejenemu parku na Dragah zija nasproti na pol porušena Ogulinova hiša — spomin na vojna pustošenja v Metliki ipd.

Gospodarske organizacije bodo delovno akcijo finančno podprle, a ostali bodo pomagali pri organiziranju brigade. V brigadi bodo sodelovali visokošolci in srednješolci. Delala bo v juliju in bo štela okrog 50 brigadirjev.

Ob zaključku posvetovanja so izvolili poseben štab, ki bo vodil priprave za brigado.

Srednješolci in študentje, prijavite se za mladinsko delovno brigado v Metliki!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Sestanek Hruščev-Kennedy

Skoraj gotovo je že, da se bosta predsednik ZDA Kennedy in predsednik ministrskega sveta ZSSR Nikita Hruščev sestala letos junija. Sestanek bo delovne narave in naj bi bil posvečen najbolj perečim svetovnim problemom: nemškemu in berlinskemu vprašanju, poskusom z atomskim orožjem, jugovzhodni Aziji, predvsem Laosu, in drugim vprašanjem.

Predsednik Kennedy je od prevzema funkcij v Beli hiši sprejel že britanskega premiera Macmillana in zahodnonemškega kancleria Adenauerja pred sestankom s Hruščevom, ki utegne biti v Ženevi, pa se bo sestal s francoskim predsednikom de Gaullom.

Najnovejši razvoj dogodkov v svetu nudi dovolj razlogov za zaskrbljenost. Za ta negativni razvoj so večinoma odgovorne okoliščine, ki uspevajo v vzdušju in razmerah hladne vojne oziroma blokovskega nasprotovanja. Tako je prišlo do izjalovljenega vdora na Kubo, do laoške krize, do zastoja na ženevski konferenci o prepovedi poskusov z atomskim orožjem, do vojaškega udara v Južni Koreji itd.

Izmed vseh teh problemov je trenutno najvažnejši laoški. Ko to pišemo, se je v Ženevi naposled začela laoška konferenca, čeprav en dan prej v ponedeljek še ni bilo gotovo, kdaj se bo začela. Konferenco v Ženevi sta uradno sklicala dva predsednika — britanski in sovjetski zunanji minister. Prva delovna seja naj bi se začela v sredo dopoldne, ko prispe v Ženevo princ Sihanuk. Oba predsednika konference sta se tudi sporazumela, da povabita laoške zastopnike na zahtevo držav udeleženk.

Ta sklep je očitno tista čarodejna formula, ki je sploh omogočila začetek konference. V Laosu namreč še ni ustanovljena vlada, ki bi lahko poslala v Ženevo svojo delegacijo. Tako se je zgodilo, da so se v Ženevi pojavile kar tri laoške delegacije. S formulacijo, da gre za laoške zastopnike in ne za zastopnike Laosa, sta oba predsednika ugotovila, da Laos še nima vlade, hkrati pa omogočila sodelovati na konferenci vsem trem delegacijam.

»Kompromis, ki si ga ves svet želi,« je izjavil kamboški princ Norodom Sihanuk na poti v Ženevo, »kot posledico ženevske konference o Laosu brez dvoma ne bo v interesu zahodnih držav, ki niso izkoristile priložnosti, da bi »remizirale« z Vzhodom, ko je bil še čas za to. Prvega januarja 1961 sem prevzel pobudo in predlagal konferenco 14 držav o Laosu. Namen te konference je poiskati miroljubno in častno rešitev za laoški problem. Moj predlog so takoj sprejele države socialističnega tabora in po določenem omahovanju tudi večina zahodnih in nevtralnih držav. Toda vlada ZDA je začela proučevati moj predlog šele v zadnjem hipu, ko so sile Patet Lao že nadzorovale večji del dežele. Konferenca, ki zdaj začenja z delom, bo morala upoštevati sedanji odnos sil v Laosu.«

V Južni Koreji je prišlo iznenada do vojaškega državnega udara. Armada se je polastila oblasti in strmoglavila sedanjo vlado Johna Čanga. Zanimivo je, da je do vojaškega puča prišlo skoraj natanko leto dni po odstopu diktatorja Sing Man Rija lani 26. aprila. Ko je z znanimi metodami nasilja lani marca spet zmagala republikanska stranka Sing Man Rija na volitvah, je vso Korejo zajel val ogorčenja. Prišlo je do silovitih demonstracij v Seulu in drugih južnokorejskih mestih, ki jih je skušala policija deloma s podporo vojske zatreti v krvi. Pri teh demonstracijah so imeli vodilno vlogo študenti. Naposled se je diktatorski režim zrušil.

Čeprav novi režim ni korenito pometel s preteklostjo, je kljub temu omilil najbolj šovinistična in nestrpna gesla singmanrijevskega režima: predsednik Čang se je uradno odpovedal politiki nasilne združitve obeh delov Koreje, omilil histerični antikomunizem prejšnjega režima, čeprav je ob vsaki priložnosti zagotavljal, da je in ostane protikomunističen, skušal sanirati gospodarski položaj in zmanjšati izdatke za armado, ki je štela 600.000 mož in požira 40 odstotkov državnega proračuna.

Iz prvega razglasa voditeljev vojaškega udara je razvidno, kakšno politiko bo vodilo vojaško vodstvo. Razglas predvsem poudarja antikomunizem, Južne in Severne Koreje. V zadnjem času je bilo slišati iz ust ameriških zastopnikov izjave, da nikakor ne bi smeli dovoliti nevtralizacije Južne Koreje. Očitno je torej, kdo je podprl najnovejši vojaški puč v Seulu, če ga ni /celo pomagal organizirati.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Težko se je znajti v množici dogodkov, da bi lahko izbrali najpomembnejšega za naš tedenski komentar. Ko zdaj brskamo po spominu, kaj vse se je važnega zgodilo v preteklem tednu, silijo v ospredje tile dogodki: razprava v odborih Ljudske skupščine LRS o poročilu Izvršnega sveta, seja Zveznega izvršnega sveta, kjer so bili sprejeti predlogi pomembnih zakonov, začetek dela štiridnevne mednarodne konference za jedrsko elektroniko v Beogradu, otvoritev razstave ob 20-letnici »Slovenskega poročevalca« in prve občinske konference Zveze komunistov.

Čeprav smo omenili konferenco Zveze komunistov šele na zadnjem mestu, so vendarle tako pomembne, da jim kaže dati poseben poudarek. Konference Zveze komunistov v Železarni Jesenice se je med drugimi udeležil tudi član Izvršnega komiteja CK ZKS tovariš Boris Kraigher. V razpravi je med drugim dejal, da novi gospodarski sistem nudi številne pozitivne možnosti, ki naj jih kolektivi izkoristijo z vse bolj racionalnim gospodarjenjem. »V tej smeri,« je dejal, »bomo lahko dosegli rezultate le v okviru istočasnega procesa za čimvečje uveljavljanje neposrednega interesa samih delovnih kolektivov pri razvijanju proizvodnje«.

V svojem nadaljnjem izvajanju je tovariš Kraigher dejal, da bistvo spremenb v novem ekonomskem sistemu ni vprašanje decentralizacije. Osnovna težnja je v razvijanju takih proizvodnih odnosov, ki omogočajo čimvečje povečevanje produktivnosti in ki ustvarjajo pogoje, kjer prihaja individualni interes proizvajalcev čimbolj v sklad z interesi kolektiva in celotne socialistične skupnosti.

Občinski konferenci Zveze komunistov v Trbovljah je prisostvoval tovariš Miha Marinko, sekretar CK ZKS, ki je med drugim poudaril, da imajo v sedanjih pogojih komunisti še večjo odgovornost v družbenem dogajanju. Komunisti morajo s svojo pobudo in sposobnostjo predstavljati jedro v Socialistični zvezi, sindikatih in drugih organizacijah, ki imajo v novem sistemu izredno široke naloge pri uveljavljanju osnovnih, temeljnih načel neposrednega upravljanja. Nihče ne bo od zgoraj predpisoval šablon, kakšne naj bodo oblike za udejstvovanje neposrednih upravljavcev, kako naj se uveljavi načelo delitve dohodka po delu in podobno. Te oblike je treba poiskati v konkretni praksi, komunisti pa se morajo boriti proti raznim poenostavljenim gledanjem in negativnim težnjam ter odkrivati ljudem prave interese.

Na seji ZIS v Beogradu so sprejeli številne predloge zakonov in druge predpise, med njimi tudi predloge zakonov

Ni šablon, kako upravljati in odločati

o javnih cestah, o podjetjih za letalske usluge ter o izkoriščanju luk in pristanišč, s katerimi se tudi na teh toriščih prometa uvaja sistem samostojnega finansiranja in delavskega samoupravljanja. Sprejet je bil tudi predlog zakona o izpolnitvi kazenskih sankcij, s katerimi se pogoji za prestajanje kazni vskladijo s spremembami kazenskega zakonika in zakonika o kazenskem postopku, uveljavljenimi leta 1959. Čeprav v predpisih naše zakonodaje že od vsega začetka odseva vera, da se obsojenec more s pravilnim postopanjem prevzgojiti, da postane koristen član skupnosti, je to močno poudarjeno zlasti še v sedanjem predlogu zakona, ki predvideva nekatere važne novosti. Med najpomembnejšimi načeli zakonskega predloga je ono, ki predvideva tako ravnanje z obsojenci, ki razvija njihovo odgovornost za njihova dejanja in jih spodbuja, da sami sodelujejo v svoji prevzgoji.

O poročilu Izvršnega sveta, ki je bil te dni predmet razprave na sejah odborov Ljudske skupščine LRS, bomo v našem tedenskem pregledu kaj več napisali ob zasedanju skupščine. Tokrat naj omenimo le to, da so na seji odbora za vprašanja dela socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev opozorili, da so podjetja dolžna do konca letošnjega leta sprejeti pravilnike o delitvi čistega dohodka kot tudi pravilnike o delitvi osebnega dohodka. To terja precej proučevanj in takih pravilnikov ni moč sestaviti v nekaj dneh. Zato se morajo gospodarske organizacije že zdaj lotiti teh zadev, ker bodo sicer na vrat na nos izdelale pravilnike, ki se ne bodo dosti razlikovali od sedanjih.

Ob otvoritvi mednarodne konference za jedrsko elektroniko, ki ji prisostvuje več kot 300 znanstvenikov iz 30 držav, je tovariš Aleksandar Ranković, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, v pozdravnem govoru dejal, da se morajo sile napredka in miru boriti za splošno prepoved atomskih eksplozij ter proizvodnje in uporabljanja atomskega orožja. Vsa prizadevanja je treba usmerjati na razvoj mirnodobnega in konstruktivnega uporabljanja jedrske energije.

Ko je tovariš France Kimovec-Žiga, podpredsednik Glavnega odbora SZDL, otvoril razstavo ob 20-letnici »Slovenskega poročevalca« v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, je med drugim dejal:

»Slovenski poročevalec se je skupaj z ostalim tiskom spopolnjeval kot orožje revolucije, širil in oblikoval neposredne ter perspektivne sile socializma in s tem postal nepogrešljiv spremljevalec naših delovnih ljudi.«

Tovarišica Marija Vilfan pa je ob dnevu tiska v uvodniku za »Delo« napisala, da še ni do kraja razumljena ugotovitev prve slovenske novinarske konference v Beli krajini leta 1944 — novinar v naši družbi zavzema mesto politika. To mesto pa mu nihče ne podari, temveč si ga pribori s svojim znanjem, sposobnostjo, požrtvovalnostjo in rezultati dela. Konferenca pa je takrat spregovorila tudi o politiku, ki je moral postati novinar, da je hotel svojo zamisel uresničiti v življenju. Tudi danes bi se morali politični delavci pogosteje oglašati v tisku, ki v družbi, kakršna je naša, ne more biti samo delo novinarjev.

Remont odgovarja: „Komu mizarstvo?“

Gradbeno podjetje z remontom iz Mirne nam je poslalo spodnji sestavek kot svoj odgovor na članek »KOMU MIZARSTVO«?, objavljen v zadnji številki našega lista. Članek je napisal član uredništva našega lista potem, ko je obiskal Mokronog. Vztrajamo pri tem, da je treba gledati na problem mokronoške mizarstva s stališča koristi trebanjske občine ,ne pa zgolj s stališč tega ali onega kolektiva. Docela odveč so tudi pretnje o »iskanju pravdnega zadoščenja«; navaditi se bomo pač morali (velja za tiste, ki takega razpravljanja morda še niso navajeni) o nekaterih stvareh sprožiti tudi javne pomenke in se mirno pogovoriti o stvareh, ki zanimajo širšo javnost. Prav zato odgovor kolektiva podjetja REMONT z Mirne tudi v celoti objavljamo.

Pod tem naslovom je anonimni pisec v prejšnji številki našega lista hotel prikazati usodo mizarske delavnice v Mokronogu, katero upravlja Remont Mirna. Žal pa avtor ni imel popolnoma realnih podatkov ali pa je bil namen člankarja spustiti se v rovarjenje že tako dokaj vročih odnosov.

V omenjenem članku je rečeno, da je Remont ustanovil mizarski obrat s šestimi zaposlenimi ljudmi in predvideno realizacijo 10 milijonov dinarjev. Ti viri so pravilni in pravilno objavljeni.

Nekoliko neprijetnejše branje pa je drugi del, zlasti za bralca, ki pozna razmere v tem koncu, kjer se iz dobre volje in s prizadevnostjo kolektiva rodijo tako kilavi otroci (beri: obrati).

Kolektiv mirenskega Remonta smatra za potrebno, da k omenjenemu članku doda nekaj podatkov, ki bodo nepristranskemu bralcu nudili realnejšo sliko.

Mizarska delavnica je začela obratovati v avgustu lani po sklepu sveta za gospodarstvo pri občinskem ljudskem odboru in po načelnem dovoljenju oddelka za gospodarstvo. Dejstvo, da je delo našega kolektiva pretežno v vzdrževanju in adaptacijah gradbenih objektov (kjer je najčešče več drugih obrtnih storitev, zlasti mizarskih, kot pa zidarskih), je opravičevalo ustanovitev nove edine mizarske delavnice s takšnim predmetom poslovanja v občini. Zavedajoč se tega je naš kolektiv angažiral že tako svoja pičla sredstva za obratovanje mizarske delavnice (zato je tudi samo 6 ljudi zaposlenih, planiran promet pa 10 milijonov dinarjev, kar je sicer nad povprečjem na posameznika).

Nekaj mesecev kasneje so v Mokronogu preimenovali bivše Vrbopletarstvo v proizvodno obrtno podjetje »Naši izdelki« (sedaj Trgovsko obrtno podjetje »Naši izdelki«) pod novim vodstvom in s predmetom poslovanja, v katerem so bili med drugim tudi vsi naši mokronoški obrati (betonarna cevi, strešne opeke, žaga in mizarstvo). Pritisk na naš kolektiv, naj se odpovemo tem obratom, je bil izredno oster, kljub nejasnostim po kakšni večji ekonomski koristi. Namen poslovanja našega kolektiva je dovolj jasen, uspehi vidni, perspektive očitne, v novem podjetju pa . . . ! Ze dejstvo, da so pred javnostjo v slabem pol letu spremenili namen mizarske proizvodnje s prvotne lesne galanterije na izdelovanje poltinalnih izdelkov za tapetništvo, nam kot članom skupnosti v komuni ni bilo jamstvo za večjo ekonomsko korist, ako bi imeli obrat oni. Pri istih pogojih si celo upamo trditi, da imamo prednost. Vendar, o, pogoji . . . !

Pozornega bralca zadnje številke Dolenjskega lista izjave pod naslovom »Komu mizarstvo« in pa v članku pod naslovom »Rentabilnost s serijsko proizvodnjo« še vedno ne nudijo jasnosti, kaj želijo in komu pomagamo. Kljub temu je naš kolektiv v prvem trenutku nudil razumevanje in odstopil žago.

Popolnoma neresnični pa so podatki, ki jih je dal tovariš direktor »Naših izdelkov« v zvezi z naročili. Prvo pismeno naročilo — (naročilnica štev. 14-61) smo prejeli z največjim naročilom 30 komadov ogrodij za otomane 27. januarja 1961, faktura pa je bila izstavljena 11. februarja 1961 (izdelke so sprejeli že prej). — Nekaj ustmenih naročil v vrednosti 36.952 dinarjev (rn. 20 in 32) je bilo izdelanih dobesedno »čez noč«. Zadnje pismeno naročilo (nar. št. 028076, izstavljena 9. maja 1961), pa smo do polovice že realizirali (beležimo: 12. maj). Torej ni nikakršne osnove za tako grobo žalitev našega kolektiva, za kar bomo iskali pravdno zadoščenje, zlasti ker ob njihovih naročilih opuščamo dela, za katera smo pogodbeno ugodneje vezani. Dobrota je sirota!

Sprašujemo se, kako smo mogli škodovati »Našim izdelkom« za tretjino njihovega plana (točneje 20 milijonov dinarjev)? Mar ne bi bilo bolje razčistiti pojme pri sebi in ugotoviti lastna hotenja? — Mar ne bi bilo koristneje realneje planirati? Mar ima kakšen smisel blatiti in kriviti zaradi lastne nepřečenjivosti pošten in marljiv kolektiv?

Kako nas morete obsojati družbene škode?

Kolektiv podjetja Remont, Mirna

O delu poravnalnih svetov v sevniški občini

„Poravnajte se, sosedje!“

Poravnave na sodiščih imajo med prebivalstvom pa tudi med sprtimi strankami ugoden odmev, morda boljšega kot sicer dobro utemeljene sodbe. Z velikim zadovoljstvom so ljudje pozdravili ustanovitev poravnalnih svetov v letu 1959, ki imajo namen, doseči spravo med strankami. Doslej so bili ljudje prisiljeni zatekati se edinole na sodišče. Glede na razvoj socialistične demokracije smo zares že komaj čakali na to, da ljudje sami vzamejo v roke reševanje večkrat dokaj nerodnih zadev. Naše ljudstvo je v bistvu dobro in sprave željno, le pomagati mu je treba. Seveda pa so uspehi pri sklepanju poravnav odvisni tudi od posameznih članov poravnalnih svetov. Če ti količkaj poznajo pravo in imajo izkušnje ter uživajo pri ljudeh zaupanje, je uspeh tu. Dobra beseda vedno lepo mesto najde.

Zanimivo je, da je bil prvi poravnalni svet izvoljen na zboru volivcev v Bučki 19. 7. 1959, nato v Sevnici 28. 8. 1959, zatem so se ustanovili tudi drugod in so z rednim delom začeli že 1. novembra 1959. Danes deluje v sevniški občini 9 poravnalnih svetov, med njimi nekateri zelo dobro (v Šentjanžu, Sevnici in Studencu). Ljudje se obračajo na poravnalne svete v najrazličnejših zadevah, pogosto pa zaradi žalitve časti, domače tatvine, lažje telesne poškodbe, razdružitve premoženja, mejnih sporov, manjših terjatev, prevžitkarskih sporov in alimentacij. Še celo v razveznih zadevah se ljudje posvetujejo in rešujejo spore pred poravnalnimi sveti.

V letu 1960 so poravnalni sveti od 323 zadev rešili s poravnavo 178 zadev, v prvem tromesečju leta 1961 pa od 85 zadev 63. To kaže, da so bili poravnalni sveti dokaj delavni. Primerno pobudo je dal tudi ObLO Sevnica, ki je z Odlokom o ustanovitvi poravnalnih svetov dal formalno in materialno oporo za delovanje te tako važne ustanove. Delo poravnalnih svetov se je dobro izkazalo, postopek pa je preprost in kratek, pa tudi sodišča so s tem precej razbremenjena.

Rajko Zupanc

Televizijski sprejemnik na Kalu

Zaradi slabega društvenega in kulturnega življenja na Kalu in v okolici je osnovna organizacija SZDL na tem področju letošnjo pomlad s prispevki družbenih organizacij, podjetij in ustanov kupila televizijski sprejemnik. Tako so prebivalci Kala prvič lahko spremljali televizijski program za letošnji prvi maj.

Sprejemnik so namestili v šoli. Seveda bo dostopen tudi šolski mladini, ki je za nakup prispevala 30.000 din, ki jih je dobila kot nagrado za uspešno delo v šolski pionirski zadrugi.

Vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali za nakup televizijskega sprejemnika, se najlepše zahvaljujemo! **-re-**

■ V Djevdjeliji bodo letos pridelali na 30 tisoč hektarih zgodnje paradižnike v toplih gredicah. Pred nekaj dnevi so prvi paradižniki že dozoreli in jih bodo v kratkem poslali v Vzhodno in Zahodno Nemčijo. Predvidevajo, da bodo kmetijske organizacije na tem območju do 10. julija prodale okrog 5 milijonov kilogramov paradižnikov.

Smrt pod avtomobilom

Devetega maja ob 5.45 se je na avtomobilski cesti Ljubljana–Zagreb dogodila pri nadvozu v Škopicah huda prometna nesreča. Iz Zagreba je vozil proti Ljubljani osebni avtomobil H-17551, ki ga je upravljal Mirko Šviglin iz Zagreba. Pri nadvozu je zapeljal na levo stran cestišča in parkiral na betonskem in travnatem robu cestišča (bankini), kjer je nameraval zamenjati defektno zadnje levo kolo. Ni še začel zamenjavati, ko je že iz nasprotne smeri pripeljal 7-tonski tovornjak S-13328 s prikolico, last Prehrane iz Ljubljane. Ko se je tovornjak približal, je hotel zapeljati voznik osebnega avtomobila spet na svojo desno stran, ni pa pravilno ocenil brzine svojega in nasproti vozečega avtomobila, zato sta obe vozili trčili. Pri trčenju sta padla iz osebnega avtomobila šofer in potnica. Šofer Švigelj, ki ga je tovornjak še povozil, je poškodbam podlegel, potnica pa je bila le lažje poškodovana in so jo prepeljali v brežiško bolnišnico. Ker je tovornjak pred trčenjem še močno zavil v levo, da bi se trčenju izognil, se je po karambolu zaletel še v levi nosilec nadvoza. Pri tem je bil lažje poškodovan neki delavec, ki se je peljal v tovornjaku. Materialna škoda je precejšnja: na osebnem avtomobilu je ocenjena na 300.000, na tovornjaku pa na 2 milijona.

Kratke z raznih strani

■ Predsednik ZAR Naser je izjavil, da je namen bližnje konference šefov izvenblovskih držav, spodbuditi te države, da bodo delovale kot »vest človeštva«. Pripomnil je, da so govorice o ustanavljanju nekega »tretjega bloka« popolnoma neutemeljene. Na konferenco so bile povabljene izvenblokovske države, ne pa nevtralne države švicarskega tipa.

■ V soboto se bodo začela v Evianu pogajanja med Francijo in FLN oziroma začasno alžirsko vlado o premirju v Alžiriji. Zvedelo se je, da bodo Francozi prepeljali v Evian zaprtega alžirskega voditelja Ben Bello, da bi se ta lahko udeleževal pogajanj.

■ Sovjetski delegat na ženevski konferenci o prepovedi poskusov z atomskim orožjem Carapkin je izjavil, da bi lahko atomski poskusi, ki bi jih opravljal Atlantski pakt ali katera koli zahodna država (Francija), prisilili ZSSR, da bi ponovno začela preizkušati atomsko orožje. Carapkin je dodal, da Francija opravlja poskuse ob podpori Velike Britanije in ZDA in da tako Zahod dobiva prednost pred ZSSR. Arthur Dean, ameriški delegat, je odločno zavrnil sovjetsko obtožbo, češ da francoski poskusi zaradi svoje »enostavnosti« ne morejo imeti pomena za ameriški program atomskih poskusov.

■ Časopisje na Zahodu čedalje pogosteje piše, da bo Sovjetska zveza kmalu poslala drugega kozmonavta na pot okrog sveta. Ta pot bi trajala dlje časa od prve Gagarinove poti. Varšavski radio pa je sporočil, da bo sovjetski kozmonavt kmalu obletel Mesec in se potem vrnil na Zemljo.

■ Zaradi obresti na vloženo glavnico stalno naraščajo sredstva sklada za Nobelove nagrade, ki znašajo zdaj dobrih 65 milijonov kron. Kakor je sporočila uprava tega sklada, bodo zato letos povečali znesek Nobelovih nagrad od 225.000 na 250.000 švedskih kron.

■ Mihail Botvinik je v enaindvajseti partiji povratnega šahovskega dvoboja premagal Talja ob stanju partij 13:8 za Botvinika, ki si je tako spet priboril naslov svetovnega šahovskega prvaka.

OBJAVE — RAZPISI — OBVESTILA

Razpis posojil za dograditev stanovanjskih hiš v Brežicah

Na podlagi 10., 43., 44., 46., 47. čl. Zakona o finansiranju gradnje stanovanj (Uradni list FLRJ, št. 47/59) ter 30. in 42. člena pravil stanovanjskega sklada št. 03/2—39—41/1—61 z dne 31. januarja 1961 razpisuje upravni odbor Stanovanjskega sklada občine Brežice po sklepu redne seje z dne 15 .aprila 1961

I. NATEČAJ

za dajanje posojil za dograditev stanovanjskih hiš osebam v delovnem razmerju, ki gradijo na območju občine Brežice, do višine 4 milijone dinarjev.

1. Natečaja se lahko udeležijo osebe v delovnem razmerju in osebe, ki so po predpisih o socialnem zavarovanju izenačene z osebami v delovnem razmerju, osebni in družinski upokojenci, delovni invalidi, ki uživajo pravice invalidskega zavarovanja in osebe, ki uživajo pravice po predpisih o vojnih in mirovnih invalidih in po predpisih o udeležencih NOV.

2. Posojila se bodo odobravala prosilcem, ki imajo hiše dograjene najmanj do vključno tretje gradbene faze, v višini največ do 1 milijona dinarjev za enostanovanjske hiše in največ do 1.5 milijona dinarjev za dvostanovanjske hiše.

3. Najnižja obrestna mera znaša 1 odstotek, najdaljši rok vračanja za novogradnje 20 let. Rok črpanja 1 leto po podpisu pogodbe na sodišču.

4. Prosilec mora položiti 0.5 odstotka kot varščino od zneska zaprošenega posojila na depozitni račun Komunalne banke Brežice 606—12—70—630—647 »Začasni depoziti« najkasneje do 15. junija 1961. Če prosilec odstopi od posojila, zapade varščina v korist sklada.

5. Prosilec mora priložiti svoji ponudbi v 48. členu pravil Stanovanjskega sklada za zidanje stanovanjskih hiš v občini Brežice predpisano dokumentacijo:

a) gradbeno dovoljenje s potrjenim projektom;

b) predračun gradbenih stroškov s količinsko navedbo gradbenega materiala;

c) specifikacijo glede lastnih sredstev z ozirom na gotovino, material in delovno silo;

č) od sodišča potrjen zemljiškoknjižni izpisek nepremičnine, na kateri se bo zidala hiša ;

d) potrdilo o zaposlitvi, potrdilo o višini mesečnih prejemkov ter izjavo o administrativni prepovedi na mesečne prejemke;

e) ponudbo je treba vložiti najkasneje do 15. junija 1961 s predpisano dokumentacijo v zapečateni kuverti ali zavoju pri Komunalni banki Brežice, referat za stanovanjske kredite. Na ovoju ali kuverti mora biti oznaka »natečaj za posojilo individualnim graditeljem«.

6. Lastna sredstva lahko prispeva investitor v materialu ali gotovini, vse dokazano z listinami, kar bo komisijsko preverjeno pred odobritvijo posojila.

7. Izid natečaja bo objavljen na oglasni deski ObLO Brežice in Kmunalne banke Brežice, prosilci pa bodo obveščeni tudi pismeno v roku 30 dni po izidu natečaja. Prednost pri natečaju imajo vojaški vojni invalidi, udeleženci NOV ter prosilci, ki nudijo najboljše pogoje glede lastne udeležbe, obrestne mere, rokov odplačevanja in roka dokončanja zgradbe.

Brežice, 11. maja 1961

Sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine Brežice

Fičko se je prevrnil

Osmega maja ob 7.30 se je pri nadvozu v Kromovem prevrnil Fiat 600 S-26542, ki ga je upravljal Anton Obrč iz Novega mesta. Fiat, ki je vozil proti Novemu mestu, je zaradi velike brzine na ovinku zaneslo s ceste. Prevrnil se je na desno stran. Pri nesreči ni bil nihče poškodovan, materialna škoda pa znaša 160.000 din.

Avtobus in motorno kolo trčila

Dne 14. maja ob 15.30 sta trčila na cesti med Leskovcem pri Vidmu-Krškem in Belim brégom motorno kolo in avtobus S-820. Zaletela sta se na ovinku pri Leskovcu. Pri nesreči je bil motorist lažje poškodovan, na motornem kolesu je bilo škode za 50.000, na avtobusu pa za 5000 dinarjev.

Obvezno fluorografiranje prebivalstva v metliški občini

Od 22. do 27. maja bo v metliški občini fluorografiranje prebivalcev, starih nad 19 let. Fluorografiranje bosta izvrševali dve ekipi z Golnika v vseh večjih krajih občine, tako da se ga bodo mogli nemoteno udeležiti prav vsi.

Da bo izvedba potekala čim hitreje, bodo za dobro pripravo preskrbele krajevne organizacije SZDL in organizacije RK. Vsak, ki se mora udeležiti fluorografiranja bo dobil posebno povabilo. ObLO Metlika je sprejel odlok, po katerem bo kaznovan vsak neupravičen izostanek s kaznijo 10.000 dinarjev.

Ob tej priložnosti bodo organizirali v večjih krajih zdravstvena predavanja o tuberkulozi, o njenem zdravljenju in o preprečevanju obolelosti. Predaval bo dr. Smrečnik iz Novega mesta in domači zdravniki.

Podobno fluorografiranje je bilo pred dvema letoma in je bilo zelo koristno, ker so odkrili več primerov bolezni, da so jih potem lahko pravočasno zdravili.

■ Za letošnji sejem tekstila in tekstilnih strojev v Leskovcu, ki bo od 13. do 23. julija letos, se je prijavilo že 182 domačih in 32 inozemskih razstavljavcev. Med prijavljenci je 10 podjetij, ki se bodo sejma letos prvič udeležila.

■ Na preteklem novosadskem velesejmu, na katerem je razstavljalo čez 2000 razstavljavcev, so prikazali dosežke domače industrije kmetijskih strojev. Tudi tuja podjetja so razstavila nekaj novosti. Razen tega je bilo med našimi in tujimi podjetji sklenjenih več pogodb. Nasplošno so naša podjetja dosegla zadovoljiv komercialni uspeh.

Voda, polna zdravja...

Obisk v zdravilišču Dolenjske Toplice

—V Dolenjskih Toplicah bodo zgradili odprt bazen! — ta vest je leta 1958 kakor blisk preletela naš okraj. Mnogi vneti kopalci in nedeljski turisti so si oddahnili in takoj začeli kovati načrte o topli vodi in osvežujoči kopeli ter o izletih v prelepo okolico Dolenjskih Toplic. 22. avgusta 1959 so se prvi kopalci namočili v novem bazenu — veliki pridobitvi za dolenjski turizem. Najprej avtomobilska cesta, nato bazen in kmalu nato še asfaltirana cesta Novo mesto — Dolenjske Toplice, so pomenili hiter turistični razvoj.

Zdaj je okoli bazena še vse tiho, ni veselega živžava, smeha, vreščanja in šumenja vode. Zdravilišče pa je pripravljeno, le sončna pripeka je še potrebna. Vsi prostori zdravilišča so sveže prebeljeni, prepleskane so vse ograje in opaži, stezice po sprehajališčih so posute z novim peskom, vrtnarji so že posadili cvetje po gredicah, da, celo papige, okoli katerih se radi mude obiskovalci, že ščebetajo v kletki.

Ustrezimo najprej radovednim kopalcem in pokramljajmo o odprtem bazenu. Lani so se mnogi gnetli okoli prodajnega pulta pri bazenu, ko so kupovali prigrizek in pijačo. Letos bo to boljše urejeno. V senci dreves ob bazenu bodo lačni kopalci lahko kupili toplo malico, na rešetkah bodo cvrčali čevapčiči in ražnjiči in tudi za pijačo bodo prišli laže na vrsto.

Še ena novost se obeta v bazenu, svda le, če bo dovolj denarja. Že lani je bilo slišati govorice o čistilni napravi (filtru) za bazen. Gotovo bi bilo najboljše, če bi jo bili zgradili že takrat ko so delali bazen, toda na žalost sta zanj potrebna vodovod in elektrika, obojega pa takrat še ni bilo. Zdaj sta ta dva pogoja že ustvarjena, toda čistilna naprava bo veljala blizu 8 milijonov dinarjev. Za zdravilišče je to precejšen znesek, saj so potrebe na vseh področjih velike, vzdrževanje številnih objektov pa ni majhna stvar. Čistilna naprava je gospodarsko potreben objekt. Doslej so morali vodo vsak teden 1 krat popolnoma premenjati, na ta račun pa je bil bazen vsak ponedeljek zaprt. To pomeni seveda precejšnjo izgubo. Čistilna naprava bi vodo v bazenu nenehno obračala, izplakovala odvišno, onesnaženo vodo, vzdrževala v bazenu čistočo in ustvarjala higlensko mnogo ugodnejše pogoje za kopalce. Režijski stroški vzdrževanja bazena bi se znatno zmanjšali, uprava zdravilišča pa bi bila rešena mnogih odvečnih skrbi. Nešteto korakov so že naredili, pa sredstev žal še niso uspeli dobiti.

Kratek sprehod vas bo prepričal, da je zdravilišče en sam cvetoč vrt. V Dolenjskih Toplicah vas bo neprijetno zbodla v oči le neregulirana struga Sušice. Lani je Vodna skupnost Dolenjske pričela z deli, pa žal tudi prenehala. Obiskovalci, posebej oni, ki se v zdravilišču zadrže dlje časa, se izprehajajo po ulicah naselja in in delajo krajše izlete v okolico. Gotovo jim takšne pomanjkljivosti ne uidejo. Mnoge hiše so lepo prebeljene, okenski okvirji sveže prebarvani, na oknih cveto rože, ograje so urejene, pločniki in prostori pred hišami lepo pometeni. Pa tudi izjeme so. Neprebeljene hiše, zaprašene šipe gotovo niso kaj vreden prispevek Topličanov k turističnemu razvoju njihovega naselja. K sreči so to le posamezni primeri, pa vendar, tudi te bo treba odpraviti. Tudi o perišču bo treba razmišljati in ga zgraditi na primernem prostoru, da ne bo vsakdo pral perila, kjer mu je pač najbliže.

Kako je z načrti za bodoči razvoj zdravilišča? Zelo obsežni so, potrebnih bo še precej sredstev, preden bodo uresničeni. Imeli so že pripravljen zelo dober idejni načrt za zidavo stavbe, ki bi povezala Kopališki dom z Zdraviliškim domom. To bi bila najboljša rešitev, saj bi vsak kopalec, ki je na zdravljenju, lahko prišel po kopanju v notranjem bazenu v svojo sobo, ne da bi prestopil prag stavbe. Velika škoda je, da načrt, ki bi sicer res zahteval znatna sredstva, vendar pa bi hkrati pomenil najbolj ekonomično in tudi dokončno rešitev, ni bil osvojen. Vzrok so bila kot povsod tudi tukaj sredstva. Še letos bo zdravilišče pričelo reševati te težave z nadzidavo stavbe Kopališkega doma. V novih prostorih bodo uredili tudi sodoben terapevtski in laboratorijski oddelek ter zgradili dvigalo, ki bo povezovalo vse etaže Kopališkega doma z zaprtim bazenom. Invalidi in ostali gostje, ki jim hoja po stopniščih dela težave, se bodo lahko na kopanje in iz kopanja prepeljali do svojega nadstropja z dvigalom. Za vse kar smo našteli, bodo potrebovali 65 milijonov dinarjev. Precejšen del, kar 50 milijonov ima zdravilišče že zbranih; preostanek bo treba še poiskati.

Turistična sezona se letos razvija nadvse ugodno. Vprašanje parkirnih prostorov v zdravilišču je rešeno; že zdaj, v zgodnji sezoni, so posebno ob praznikih polni avtomobilov. Obisk je velik tudi med tednom, saj je Partizanski Rog postal priljubljeno področje skupinskih in posamičnih izletov, ki se vrste dan za dnem. Utrujeni izletniki dobe v zdravilišču potrebno okrepčilo. Mnogo bo pomenila tudi na novo urejena cesta čez Žužemberk, ki bo Dolenjske Toplice približala turistom iz Ljubljane kar za 20 km.

Pa kaj bi govorili, odločite se in se sami odpravite v to prijetno zdravilišče, kjer se boste na svoje oči prepričali, da je res podobno cvetočemu vrtu in ga boste nato še in še obiskovali!

Miloš Jakopec

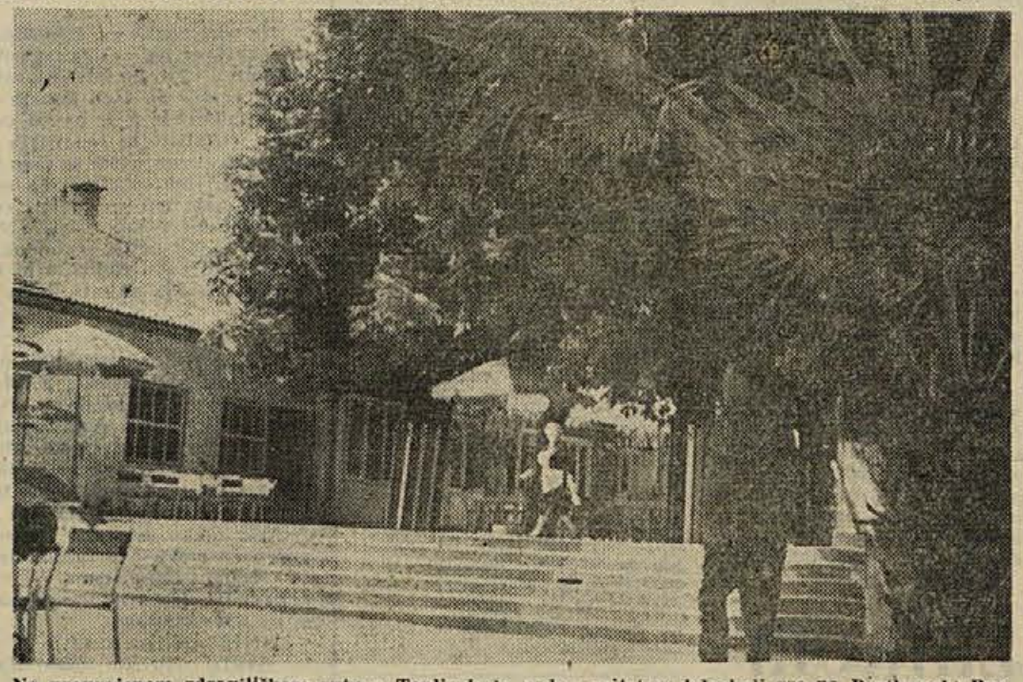

Na preurejenem zdraviliškem vrtu v Toplicah je vedno prijetno; kdorkoli gre na Partizanski Rog ali se vrača iz temnih roških host, ne more tu mimo, ne da bi sedel in si oddahnil v prijetni senci

■ Že nekaj časa je v Dolenjskih Toplicah prometni tečaj, ki ga obiskuje 70 ljudi. Seznanjajo se s prometnimi predpisi, znaki in poslušajo predavanja, kako doseči nemoten cestni promet. Tečaj bodo ponovili, ker je za varnost veliko zanimanje.

Ultimat Italijanom

Nekaj dni pred 24. majem 1942 je poslal komandant partizanskega bataljona, ki je imel svoj štab v bližini Dolenjskih Toplic, Martin Kos-Martinov italijanskima posadkama v Črmošnjicah in Dolenjskih Toplicah pismeni ultimat, ki je zahteval, da se posadki umakneta v toliko in toliko dneh, v nasprotnem primeru pa jih bo partizanska vojska napadla in likvidirala. Iz Črmošnjic so se Italijani kmalu umaknili. Okoli Dolenjskih Toplic pa so začele demonstrirati partizanske patrole, postavljale so na cestah, ki so vodile v Toplice, ovire, na Italijane pa je padel tudi podnevi, če so se le kje prikazali, strel. Italijani niso dolgo zdržali in so se 24. maja 1942 umaknili. Takoj po odhodu Italijanov so prišli v vas partizani. Navdušenje je bilo veliko. Ljudje so prvič slišali pozdrav »Smrt fašizmu!« Še isti dan so organizirali partizani v Toplicah miting, v partizane pa je odšlo več Topličanov. V spomin na osvoboditev Dolenjskih Toplic in odhoda Topličanov v partizane imajo prebivalci Topliške doline vsako leto 24. maja svoj krajevni praznik.

NOVO V TOPLICAH

■ **Tečaj za mlade prometne miličnike v Dol. Toplicah obiskuje 15 učencev topliške osemletke.** Razen rednega pouka o prometu pionirji poslušajo predavanja o zgodovinski krajevni preteklosti, kar jim bo pomagalo, ko bodo turistom razlagali krajevne znamenitosti. Mladi prometni miličniki bodo prvič nastopili v času topliškega krajevnega praznika od 21. do 28. maja.

■ **Na zadnji seji turističnega društva v Dolenjskih Toplicah so ugotovili, da je treba bolj skrbeti za razvoj turizma v topliški dolini.** Opozorili bodo hišne gospodarje, naj okna krasijo s cvetlicami. Najlepše urejena stanovanja bodo pregledali in gospodarja primerno nagradili.

■ **14. maja so v Dolenjskih Toplicah gostovali novomeški gimnazijci** s komedijo v treh dejanjih »John ljubi Mary« Normana Krasne. Občinstvo se je za obisk toplo zahvalilo novomeškim gledališčnikom.

■ **Vsako nedeljo je promet v Dolenjskih Toplicah zelo velik.** Izletniki iz Ljubljane in drugih krajev obiskujejo partizanske postojanke, bolnišnice in grobišča na Rogu. Tudi kopališča so večkrat zasedena. Pred kratkim so se kar trije avtobusi ustavili v topliški dolini: več prosvetnih delavcev iz Maribora si je ogledalo partizanske znamenitosti Roga.

Drago Gregore

K pristojnostim še denar!

O delu Krajevnega odbora v Dolenjskih Toplicah nam je na kratko povedal predsednik odbora **Jože Pršina** tole:

— Krajevnemu odboru razna pooblastila in pristojnosti ne pomenijo ničesar, če nima sredstev za njihovo uresničitev. Naš odbor bo letos dobil 90.000 dinarjev, kolikor znese 2 odstotka od dohodnine volivcev, za katera so se obvezali, da jih bodo plačevali. To so hkrati tudi vsa sredstva, ki jih bo dobil KO od občine. Od taks za vozove, kotle, konje, trte in drugo bi menda tudi morali nekaj dobiti, a lani nismo dobili ničesar, ker so bila sredstva blokirana oziroma jih je zmanjkalo, letos pa bodo ta sredstva, kolikor mi je znano, porabljena za kritje dolgov, ki jih je napravil star. odbor in za popravilo občinskih cest četrtega reda. Denar, ki ga bomo od občine šele dobili (90.000 din), bomo porabili za popravilo potov.

Krajevni odbor dela tudi v povezavi s turističnim društvom in mu daje predvsem predloge, kaj naj uredi. Turistično društvo dobi denar od turistične takse, ki jo plačujejo tujci. Doslej je to takso obdržala občina ali pa zdravilišče, ki je z njo urejalo le svojo okolico, namesto ves turistični kraj. Saj taksa ni bila zaradi tega izgubljena, ni pa se porabila po pravilni poti in po liniji samoupravljanja. Na račun lanske takse bo dobilo turistično društvo od zdravilišča milijon in 200.000 dinarjev, vendar še niso razčiščene vse podrobnosti okoli tega denarja. S temi sredstvi bo društvo uredilo spodnji park, nekaj denarja pa bodo porabili za prospekte, reklamo in drugo.

Za ureditev vsaj najnujnejših komunalni potreb bi nam občina že morala dati sredstva. Naš kraj je letoviški in ga obiskujejo tujci. Krajevni odbor zdaj pristojnosti ima, sredstev pa ne.

Trije ljudje – 6 milijonov

Pekarija v Dolenjskih Toplicah je prav takšen pekarski obrat, kot jih je pri nas na podeželju mnogo in vendar je v njej nekaj posebnega. V turističnem središču posluje, potrebe po kruhu in pecivu so velike posebno v poletni sezoni, saj v treh poletnih mesecih ustvarijo kar 60 odst. vsega letnega prometa. Dva peka, ki delata v proizvodnji, in ena prodajalka narede vsako leto kar za 6 milijonov 200 tisoč dinarjev prometa. Podjetje ima tako velik poslovni sklad, da posluje v celoti z lastnimi obratnimi sredstvi. Ker so potrebe po kruhu vedno večje, saj se turizem zelo hitro razvija, resno razmišljajo o obnovi proizvodnih naprav v pekariji. Te so zelo zastarele in dotrajale, zato morajo v poletnih mesecih, ko je povpraševanje po kruhu in pecivu največje, peki močno poprijeti, da zadoste vsem potrebam. Resno razmišljajo o mešalnem stroju, ki bi veliko zalegel, povečal proizvodnjo in peke razbremenil napornega mešanja testa. Nekaj sredstev so že zbrali, nekaj bo še treba najti, pa bo šlo.

Prijetna novost

Stene zaprtega bazena v Kopališkem domu so že precej dotrajane, saj voda že dolga leta razjeda betonsko površino. Razen tega je navzlic skrbnemu čiščenju zob časa pustil na hrapavi površini ponekod neprijetno, temnejšo barvo. Vodstvo zdravilišča je zato sklenilo to pomanjkljivost odpraviti in obložiti bazen s keramičnimi ploščami. Že konec marca letos so pričeli z deli. Zaprti bazen sprejema zdaj v pravi svatovski obleki kopalce, ki iščejo v topliški vodi zdravja. Seveda tudi zravemu človeku kopanje, ki je nadvse prijetno, ne škodi, saj je vedno boljše preprečevati kot pa zdraviti! In še ena dobra stran: bazen mnogo laže čistijo, odkar je obložen s keramičnimi ploščami.

Uspehi, načrti in težave »BORA«

Pred letom dni je bilo slišati v privatnih razgovorih in na marsikaterem sestanku, da odhajajo čevljarji podjetja »Bor« v Dolenjskih Toplicah na delo v druga industrijska podjetja. Kvalificirani čevljarji se zaposlujejo na nekvalificiranih delovnih mestih v industriji, predvsem pri strojih. Kje je vzrok? Sistemi nagrajevanja? Premalo strojev?

Anton Henigman, direktor industrije čevljev »Bor« v Dolenjskih Toplicah, nam je povedal:

— Dokler nismo začeli propagirati nova načina nagrajevanja po enoti proizvoda in ekonomskih enotah, smo imeli v podjetju še star sistem nagrajevanja po normi. Delavski svet podjetja in sindikalna podružnica sta na sejah in sestankih razpravljala o nagrajevanju po novem in ga sklenila uvesti tudi pri nas že v začetku preteklega leta. Pokazalo pa se je, da naša knjigovodska in računovodska služba ni sposobna organizirati tak sistem. Tako delo zahteva boljše strokovnjake, ki pa jih nimamo.

Za pomoč smo se obrnili nato na mariborski zavod za napredek proizvodnje. Prosili smo, naj nam pošlje strokovnjaka, ki bi nam pomagal izpeljati nagrajevanje po novem. Zavod je pomoč obljubil, potem je datum prihoda strokovnjaka preložil, končno pa poslal dopis, da imajo preveč dela in da strokovnjaka ne bo.

Nagrajevanje po novem, se pravi po enoti proizvoda in ekonomskih enotah, je prinašalo v drugih podjetjih vedno večje uspehe, delavci so vedno več zaslužili, zato tudi pri nas nismo nehali razpravljati o uvedbi stimulativnejših načinov nagrajevanja. Delavski svet je sklenil dobiti oziroma zaposliti človeka, ki bi nam to izpeljal. Na razpis za računovodjo pa nismo dobili odgovorov, saj nobenega resnega ne, zato računovodjo še vedno iščemo.

Težnja po boljšem načinu nagrajevanja kljub oviram ni zamrla. Delavski svet je sklenil, da bomo iz sredstev bivših trinajstih plač, ki so se že nekako preživele, nagrajevali prekoračenje norm z 20 odstotnim dodatkom. Se pravi, da nekdo, ki je imel 14.000 din osnovne plače po normi, zaradi prekoračenja norme pa je zaslužil 20.000 din, dobi na prekoračenje norme (6000 din) še 20 odstotkov, kar znese 1200 din. Ta sistem, ki smo ga uvedli v drugi polovici lanskega leta in ga imamo še zdaj, se je pokazal zelo stimulativen. Proizvodnja je zelo porasla, pa tudi odhajanje delavcev iz podjetja se je zmanjšalo. Pisarniški uslužbenci prejemajo mesečne dodatke v višini odstotka presežene norme celotnega kolektiva. Povprečne plače so znašale v prvem polletju lani 14.500 dinarjev, letos pa 20.140 dinarjev.

Z ročno proizvodnjo res ne bodo konkurenčni

Naše podjetje se je razvilo iz obrtne delavnice. Prišli smo tako daleč, da bi že nekaj pomenili, če bi imeli stroje ali pa da bi bili s stroji vsaj polovično založeni. Strojev iz lastnih sredstev ne moremo kupiti, občina pa nima denarja. Ljudje so zbežali od nas in še beže, ker je pri nas delo še vedno ročno. Če hoče pri nas delavec več zaslužiti, mora samo hitreje delati, se pravi spraviti iz sebe več energije. Drugje delavci upravljajo s stroji. Tako delo je lažje, bolj donosno in tam bolje izkoriščajo stroje, ne ljudi. Zaradi pomanjkanja strojev ne moremo proizvajati tisto, ker se na trgu dobro proda — trgovska podjetja zahtevajo lep izdelek z nizko ceno — ampak tisto, kar zmoremo napraviti z našimi rokami. To pa zahteva veliko truda, zaslužek pa je majhen. Doslej smo še vedno pogodili okus trgovine in potrošnika. Zalog nismo imeli. Mori pa nas strah, da bomo z našo ročno proizvodnjo zaostali in da bomo nekonkurenčni.

V štirih mesecih že 11 milijonov več!

Za prve štiri letošnje mesece smo imeli plan proizvodnje 43,5 milijonov dinarjev brutoprodukta, dosegli pa smo 54,5 miljona dinarjev. Proizvodnja je tako porasla, ker smo začeli proizvajati ženske natikače in moške sandale fleks izdelave. Se več pa bi proizvedli, če bi dobili pravočasno, se pravi do februarja, kakor je bilo sklenjeno s pogodbo, stroj za šivanje podplatov, ki smo ga plačali že lani. Naročili smo ga iz Italije preko uvoznika Jugoelektro iz Beograda.

Prepričani, da bomo ta stroj pravočasno dobili, smo za spomladansko kolekcijo planirali nekaj fleks izdelkov. S kupci smo sklenili pogodbe za prodajo več tisoč teh izdelkov. Dobavni rok je bil strogo omejen. Stroja nismo dobili. Kaj storiti? (Se posebej kaj, ker tudi drugih naročil nismo imeli!). Pustiti odjemalce na cedilu? Ne! Z Industrijo obutve v Novem mestu smo v kooperaciji le napravili naročene izdelke in si zagotovili kupce tudi vnaprej.

Se nekaj besed o bodočnosti podjetja. Izdelali smo petletni plan razvoja podjetja. Iz njega je razvidno, da bo trajalo dolgo, če hočemo priti do strojne opreme sami. Vsako leto bi lahko kupili strojev za 1 do 2 milijona dinarjev. Čez pet let bi potem povečali proizvodnjo iz sedanjih 136 milijonov dinarjev na 170 milijonov dinarjev. Če pa nam bi dala občina 35 milijonov dinarjev posojila, bi v istem času povečali proizvodnjo za 150 odstotkov. — Sedanji prostori bi nam zadostovali, delavci pa bi delali nekateri v dveh izmenah, tako da ne bi zaradi strojev ostali ljudje brez dela. Priskrbeti bi si morali le večja skladišča. Hkrati bi začeli s specializirano proizvodnjo.

Na zborih volivcev je bilo veliko govora o združitvi našega podjetja in Industrije obutve Novo mesto. Predvideno je bilo, da bi bilo skupno podjetje v Straži. Na sestanku obeh kolektivov smo ugotovili, da je lokacija nesprejemljiva predvsem zaradi delavcev, ki bi se morali voziti z Novega mesta. Mirne peči in drugod v Stražo. Kolektiv Industrije obutve je pristal na preselitev iz sedanjih prostorov v nove, ki pa ne smejo biti več kot dva kilometra oddaljeni od sedanjih. To pa je nesprejemljivo za nas, za naše delavce. Ta stališča smo prikazali tudi na občini. Do združitve torej v kratkem, oziroma v nekaj letih, še ne bo prišlo.

J. P.

Prizorček iz »BOROVIH« delavnic

Najlepša točilno miza

— Kmalu se bomo postavili z eno izmed najlepših točilnih miz na Dolenjskem! so se pohvalili v gostilni »Lovec«. Ni bilo treba veliko poizvedovati, kar mimogrede smo izvedeli: točilna miza v gostilni ni najlepša, torej potrebujemo novo, je ugotovil kolektiv. Naročili so jo, veljala bo pa 630 tisočakov. Načrte je izdelal direktor Opremalesa v Novem mestu, tov. Miloš Jevšček. Miza bo izdelana iz lesa, pločevine, stekla in marmorne obloge. Kleparska dela bo opravilo Vodovodno instalatersko podjetje v Novem mestu, kamnoseška dela SGP Pionir, mizarska dela pa Mizarstvo na Brodu.

Topliška dolina vabi

Množične organizacije ZB NOB in SZDL, Dol. Toplice, vabijo na 9. krajevni praznik partizanske Topliške doline, ki bo 24. maja 1961.

Spored:

21. maja: dan telesne kulture gornje doline Krke. Sodelujejo TVD Partizan Dol. Toplice, Straža in Žužemberk. — Ob 9. uri otvoritev tekmovanja. Tek članov na grob talcev v Vavto vas in tek članic v Podhosto. Nato sledi celodnevno tekmovanje v atletiki. — Ob 14. uri Parada TVD Partizan Dol. Toplice, Straža in Žužemberk s sodelovanjem godbe Svobode iz Straže. — Ob 15. uri Slavnostna akademija v prosvetnem domu. — Ob 16. uri Akademija TVD Partizan Dol. Toplice, Straža in Žužemberk v prosvetnem domu, Dol. Toplice. — Po akademiji prosta zabava na Invalidskem vrtu v Dol. Toplicah. Igra priznani kvintet.

23. maja: zvečer bodo zagoreli kresovi.

24. maja: ob 18. uri slavnostna seja, nato polaganje vencev; ob 19. uri glasbeni večer osnovne šole Dol. Toplice v prosvetnem domu Dol. Toplice.

25. maja: praznovanje dneva mladosti. Ob 17. uri gostovanje osnovne šole Soteska s »SNEGULČICO« v prosvetnem domu Dol. Toplice.

28. maja: ob 9. uri sprejem kolektiva »SAVA« iz Kranja v Podturnu, nato kulturni program. Po programu obisk znamenitih krajev iz NOB na Rogu. Ob 14. uri prosta zabava pri Gasilskem domu v Podturnu.

Za krajevni praznik partizanske

Topliške doline

iskreno čestitajo prebivalcem Dolenjskih Toplic, Podturna, Poljan, Podhoste, Meniške vasi, Sušic, Uršnih sel in vseh drugih vasi ter zaselkov:

Krajevni odbor in Krajevni urad v Dolenjskih Toplicah – Krajevni odbor SZDL – Osnovna organizacija ZKS – Krajevni odbor ZB – Vaški aktiv LMS – Krajevni odbor ZVVI – Krajevni odbor ZROP – Kulturno društvo »Maks Henigman« – Krajevni odbor RK – Gasilsko društvo – Društvo prijateljev mladine – TVD Partizan v Dolenjskih Toplicah – Kegljaško društvo

Čestitkam se toplo pridružujejo:

Kmetijska zadruga Dolenjske Toplice, Industrija čevljev »BOR«, Dolenjske Toplice – Zdravilišče Dolenjske Toplice – Gostilna »LOVEC« – Pekarija v Dolenjskih Toplicah

Zadrugo bo upravljalo 116 ljudi

Kmetijska zadruga v Dolenjskih Toplicah, ki obsega tudi področje prejšnjih zadrug v Straži in Uršnih selih, bo imela letos približno 320 milijonov din prometa, upravlja pa s 3500 ha zemlje in 3960 ha gozdov

Pred kratkim smo obiskali kmetijsko zadrugo v Dolenjskih Toplicah. Z upravnikom Jožetom Pelkom smo se pogovorili o njeni novi organizacijski ureditvi, njeni proizvodnji ter delu.

Združena kmetijska zadruga Dolenjske Toplice obsega tudi ozemlje bivših zadrug Straža in Uršna sela. Zdaj spada pod upravo zadruge 3960 ha gozdov in okoli 3500 ha ostalih zemljišč.

Kmetijska zadruga se deli na posestvo, gozdarsko enoto in splošni sektor (strojni odsek, odkupi, trgovina, kooperacije itd.) ter žago, ki bo predvidoma priključena gozdarski enoti. Po področjih se deli zadruga na 3 poslovne enote: Uršna sela, Straža in Dolenjske Toplice.

Zadrugo vodi 50 članski zadružni svet, ki je bil izvoljen pred kratkim, in 11 članski upravni odbor. Vsa tri področja bodo dobila svoje področne zadružne svete, ki jih po pravilih zadruge imenuje zadružni svet KZ vendar bodo imenovali člane področnih zadružnih svetov na predlog zadružnikov. Gozdarska enota, lastno posestvo in splošni sektor bodo imeli še vsak svoj upravni odbor. Ko bodo izvoljeni vsi ti organi, bo v upravljanju zadruge sodelovalo 116 ljudi, od tega 45 odstotkov iz delovnega kolektiva zadruge.

Proizvodne enote bodo imele svoje programe dela in svoje načine nagrajevanja. Programe imajo že pripravljene, nagrajevanje pa urejajo.

Kmetijska zadruga bo imela letos predvidoma 320 milijonov dinarjev prometa ali 45 milijonov dinarjev letno, zadruga pa se bo razvijala v živinorejsko in sadjarsko smer.

Posestvo kmetijske zadruge sestavljajo tri ekonomije. Vsako vodi tehnik. Posestvo obsega 132 ha, od tega 51 ha njiv, 76 ha travnikov, 4 ha pašnikov in 0,44 ha vinogradov. Na njem redijo zdaj 84 glav živine, do konca leta pa se bo število glav skoro podvojilo. Vsa zemlja, njive in travniki je namenjena živinoreji. Letos bo znašala proizvodnja na posestvu 30 milijonov dinarjev. V naslednjih petih letih bo posestvo imelo že 480 ha zemlje in redilo bo 385 glav živine. Hleve bodo gradili na področju bivše KZ Straža (že letos za 100 glav), pri Toplicah za plemensko živino, na Gornjih Sušicah pa za plemensko in pitano.

Na področju Straže se bo v naslednjih letih kmetijstvo razvijalo v živinorejsko smer. V Jurki vasi nameravajo zasaditi še nadaljnja 2,5 ha s hmeljem, da bo sušilnica polno izkoriščena. *Področje Toplic* in okolice bo vzrejno mlečni rajon. Sadjarstvo in živinoreja pa bosta glavni panogi *na področju bivše kmetijske zadruge Uršna sela.*

Gozdarski odsek je bil ustanovljen pri zadrugi letos 1. aprila. Za gozdove, ki smo jih doslej samo izkoriščali, bodo poslej skrbele zadruge. Letošnji plan nege in vzdrževanja gozdov na področju zadruge Dolenjske Toplice je zelo obširen. Tako bodo očistili 120 ha gozda, obželi pa skoro 8 ha. Obrezali in zakoličili bodo 3 ha kostanja, 2,5 ha pa pogozdili. V planu imajo še vzdrževanje 7200 kvadratnih metrov protipožarnega pasu in več ptičjih valilnic. Pred divjadjo morajo zaščiti pogozdeni zeleni bor. Vzgojili bodo razne sadike, nabirali razna semena itd. Za vse to bodo porabili letos 3,3 milijone dinarjev. Zadruga bo predvidoma dobila v upravljanje še 260 ha gozda pri Uršnih selih. Ta gozd je v glavnem izsekan in pravzaprav ni ne gozd ne pašnik. 60 odstotkov teh površin bo zadruga pogozdila, ostalo pa bo spremenila v pašnike. Dobra stran pod upravo topliške zadruge je, da imajo zelo bogat naravni prirastek.

Tudi s strojnim parkom je zadruga zdaj prilično bogata. Imajo 5 traktorjev, kombajn in več strojev ter priključkov. Sedanja vrednost strojev zadruge je 30 milijonov dinarjev. Vsa osnovna sredstva zadruge so vredna okoli 90 milijonov dinarjev.

V zadrugi je stalno zaposlenih 78 ljudi. 80 odstotkov zaposlenih je plačanih po različnih spodbudnih načinih, v kratkem pa nameravajo preiti na stimulativnejše načine nagrajevanja tudi v trgovini, odkupu in drugod, kjer so bili plačani še na uro. Povprečna plača zaposlenega je okoli 20.000 dinarjev.

Jože Prime

Mladina na krajih naše slavne zgodovine

V petek, 12. maja, je bilo na cesti proti postaji v Bršlinu že zgodaj nad vse živo. Blizu tri sto dijakov srednje ekonomske šole, učiteljišča, administrativne šole in gimnazije se je s profesorji odpravilo na proslavo na Rog. Do Straže so se potegnili z vlakom, naprej pa peš. V isto smer so se ta dan odpravili tudi učenci osnovnih šol Vavta vas in Dolenjske Toplice. Tudi iz Črnomlja so prispeli s kamionom dijaki gimnazije. Mladini Dolenjske pa se je ta dan pridružilo tudi nad 500 študentov Strojne fakultete iz Ljubljane, ki so se prav tako skupno s svojimi profesorji udeležili mladinske proslave ob 20-letnici naše ljudske revolucije na Rogu.

Vsa ta mladež se je zbrala okoli tribune na Bazi 20, kjer jo je pozdravil sekretar okrajnega komiteja ZKS Franc Pirkovič. Več kot tisoč udeležencem tega slavja je tovariš Pirkovič govoril o junaškem boju naših narodov v času narodno osvobodilnega boja in ljudske revolucije ter o povojni graditvi socialističnega gospodarstva in družbe. Ravnatelj Dolenjskega muzeja profesor Janko Jarc pa je opisal nastanek, razvoj in pomen partizanskih postojank na Rogu.

V kulturnem delu slavja je sodeloval znani moški pevski zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec« iz Ljubljane, ki je zapel več borbenih pesmi. Nastopili so tudi recitatorji. Vsako točko programa kot tudi govor tovariša Pirkoviča in Jarca so udeleženci pozdravili z navdušenim ploskanjem.

Sledila je ustanovitev III. mladinske delovne brigade Strojne fakultete, ki bo šla na gradnjo avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti. Ob prevzemu zastave iz rok pohorskega borca Borisa Čižmeka-Bora (brigada namreč nosi ime pohorskih junakov) je komandant brigade obljubil v imenu vseh, da bodo mladini vedno vzgled svetli liki junakov narodno osvobodilnega boja. Slavje je zaključil brigadirski pozdrav ustanovljene mladinske brigade: trikratni hura!

Udeleženci mladinske proslave na Rogu, ki so prispeli iz Ljubljane, so se zatem odpeljali na ogled Dolenjskih Toplic, Novega mesta, Otočca in Smarjeških Toplic. Dijaki novomeških šol pa so obiskali še bolnišnico in partizansko grobišče v Jelendolu in se zvečer sicer utrujeni, vendar zadovoljni vrnili domov.

Trebanjci so praznovali slovesno

V ponedeljek, 15. maja, so trebanjski občani slovesno proslavili občinski praznik. Trebnje je prikalo občane in goste v zastavah in cvetju. Že zjutraj so se začeli zbirati občani na trgu, kjer so poslušali godbo iz zvočnikov, na igriščih, kjer so gledali atletska in druga tekmovanja šolarjev, in v starem trgu, od koder bo krenil v Trebnje slavnostni sprevod.

Nekaj po deveti uri dopoldne je bila v kino dvorani slavnostna seja, ki so se je udeležili razen drugih gostov in odbornikov občinskega ljudskega odbora Trebnje še narodni heroj in ljudski poslanec Franc Krese-Čoban, ljudska poslanka inž. Vilma Pirkovič, predsednik ObLO Novo mesto Ludvik Golob, polkovnik JLA Vid Jerič, nekdanji komandant Cankarjeve brigade, ki je 15. maja 1944 zavzela Trebnje.

Po slavnostni seji se je začel sprevod, v katerem so korakali gasilci, lovci, taborniki, pionirji, pionirke v narodnih nošah in drugi. Podjetja so prikazala svoje proizvode, nekatera pa tudi proizvodnjo. Za zaključek pa se je peljala daljša vrsta motornih vozil, ki se jih upravljali člani avto-moto društva.

Sledilo je slavnostno zborovanje na katerem sta govorila predsednik domačega ObLO Ciril Bukovec in ljudska poslanka inž. Vilma Pirkovičeva. Tovariš Bukovec je govoril o NOB ter gospodarskih uspehih občine in načrtih za bodoče. Inž. Vilma Pirkovič se je najdlje zadržala pri novem gospodarskem sistemu, v katerem bo vsak državljan imel interes, da bolje gospodari.

Po zborovanju je sledil kulturni program, v katerem so nastopili združeni pevski zbori vseh osnovnih šol občine, recitacijska skupina trebanjske osemletke in godba kulturno-prosvetnega društva Josip Jurčič iz Trebnjega. Sledila je prosta zabava.

Na Sljemenu je gorel partizanski ogenj

Sekcija kluba dolenjskih visokošolcev, ki študirajo v Zagrebu, je v soboto na Sljemenu pri Zagrebu priredila partizanski miting. Na mitingu je govoril organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZK v Novem mestu inž. Jože Legan. O doživljajih v NOB je študentom pripovedoval prvoborec Lojze Colarič iz Krškega. Študentje so ob tej priložnosti prejeli klubske izkaznice.

Partizanski ogenj je prižgal tovariš Legan. Ko je govoril o velikem prispevku izobražencev v revoluciji, je poudaril, da pričakujemo od mladine prav tako požrtvovalnost, kot so jo imeli borci v NOB. Prvoborec tovariš Lojze Colarič pa je, ko je govoril o težkih dneh revolucije, naglasil, da je sodelovanje med Slovenci in Hrvati tradicionalno, kar se je še celo odrazilo v okupacijskih letih.

ZA TELEVIZOR: 395.947 dinarjev!

K doslej znani vsoti je medtem prispeval še **August Zamida iz Občic pri Dol. Toplicah 5.000 dinarjev.** S tem je akcija zaključena.

Kakor smo poročali že zadnjič, bomo točen obračun o porabi denarja predložili takoj, ko bo urejeno ozvočenje 4 ležalnic na pljučnem oddelku, kar je zdaj v teku. Vsem, ki so v tej plemeniti akciji sodelovali, ponovno sporočamo o velikem zadovoljstvu, ki ga imajo bolniki na pljučnem oddelku s televizijskimi oddajami. »Naših bolnikov kar ni mogoče odtrgati od sporeda...« nam je v torek dopoldne omenil primarij dr. Ivo Smrečnik, ko je potrdil, da je sprejem na novem televizorju odličen in da vlada na oddelku zaradi tega zares veliko veselje med vsemi bolniki. To veselje, ki dviga razpoloženje med bolniki in jim tako pomaga pri hitrejšem poteku sicer dolgotrajnega zdravljenja na oddelku, pa je hkrati največje zadoščenje vsem tovarišem in tovarišicam, ki so prispevali denar za nakup televizorja in radijskega sprejemnika.

Ko bereš knjige, se pogovarjaš z najboljšimi ljudmi vseh časov.

DESCARTES

FRANCE MIHALOVČAN: Izseljenski spomini 6

Ko sem bil malo večji — takrat smo bili v taborišču v Hermsdorfu — so me poslali na delo v tovarno. Nekoč me je neki fant iz Krške vasi poučil, kako bi se lahko odtegnil delu. Povedal mi je, da pri taborišču raste posebna zel, iz katere je treba stisniti sok in ga skupaj z zeliščem privezati na nogo.

Tako sem tudi storil. Zjutraj, ko sem odvil obvezo, je bila koža na nogi sicer malo nabrekla, a premalo, da mi ne bi bilo treba na delo. V tovarni sem nato hodil skrivaj na barako, da bi videl, kako napreduje moja coprnija. Do večera je zrasel velik mehur, ki me je za štirinajst dni osvobodil dela.

Skrivnosti nisem mogel obdržati zase. Bal sem se pa le, da bo kdo kaj izblebetal.

*

Pravcata radost je zajela taborišče, ko smo zvedeli za poročilo, ki so ga v nekaj besedah prinesli nemški časniki, da namreč nemška Wermacht bije boj »mit den Banditen in Slowenien«. S tem priznanjem so nam sami Nemci razodeli narodnoosvobodilno gibanje v domovini. To je v nas budilo še trdnejšo vero v skorajšnjo vrnitev domov.

*

Iz striegauskega taborišča se najbolj spominjam, kako smo večkrat na vozičku vozili dobrote krajsfirerjevi ženi v Freiburgu. To je bila njegova zakonita žena, sicer pa je imel več cip na vseh koncih in krajih. Vsakih štirinajst dni ali še pogosteje ji je poslal zvrhan vozček živil — sladkorja, moke, čokolade in še drugih dobrot. Čeprav smo vedeli, da gre to na račun naših že tako in tako skopo odmerjenih obrokov živil, smo se otroci na neki način veselili takih voženj. Na pot smo namreč dobili suho hrano, nekoliko izdatnejšo od kolerabe v taborišču. Vrh tega pa smo se zunaj taboriščnih zidov čutili svobodnejše. Na poti smo vselej sanjarili o tem, kako čudovito bi bilo, če bi smeli odpreti zaboje in se do sitega najesti. Toda to so bile samo pobožne želje.

*

Ko je Hitler napovedal totalno vojno, je kot delovno silo mobiliziral tudi ženske. V oddelek, kjer sem delal, je prišla žena visokega esesovskega oficirja, ki se ji ni ljubilo delati. Čeprav je vedno rada poudarjala visoki položaj svojega moža, ki se ji je javljal z vzhodne fronte, mu vseeno ni bila zvesta. Že prve dni po prihodu v tovarno se je spečala z električarskim mojstrom. Da bi jo imel stalno pri roki, je izposloval, da je delala kot njegova pomočnica. Tako sta večkrat lahko zavila v zaklonišče, s pretvezo, da je treba popraviti električno inštalacijo.

Nekoč so me Nemci v tovarni vprašali, kako sem prispel v Nemčijo. Ko sem jim povedal, da so nas Nemci preselili, so se jeli zanimati:

»Kako, ali po kazni?«

Skušal sem jim dopovedati, da so nas preselili kar čez noč, ne da bi nam povedali zakaj. Več kot to jim takrat nisem smel niti znal povedati.

»To je nemogoče,« so se delali plemenite. »Nemci ne počenjajo takih reči.«

Preddelavec pa je zamahnil z roko:

»Najbrž ste bili sami partizani.«

Tisto leto so močno skrajšali učno dobo vajencev. Drug za drugim so odhajali mladi Nemci, še skoro otroci, na fronto. Cedalje pogosteje so delavci stikali glave, kadar je prispela vest, da je padel fant, ki je še pred meseci delal v tovarni.

»Ali si slišal?« so drug drugega spraševali, »Hans je padel.«

»Hans?« se kdo ni mogel spomniti imena.

»Tisti vendar, ki je delal v livarni.«

A, Hans. Da, da, se ga že spominjam. Tisti dolgin?«

»Da, da, on.«

Tako je bilo vsak dan. Pogovori o stanju na fronti, vesti o padlih, novi upi na zmago, godrnjanje zaradi znižanja živilskih obrokov, razmišljanje o racionalizacijah, da bi si priborili Hitlerjevo odlikovanje in le kdaj pa kdaj kak dvom, pa še ta izražen previdno, tipajoče.

*

V Striegauu je del taborišča predstavljal nekak nebotičnik. Nanj so se nekoč povzpeli slovenski fantje, izseljenci, da bi zapeli. Lepa, občutna, ponosna pesem se je razlegala daleč po mestu. Staro in mlado je stalo na dvorišču in zamaknjeno prisluhnilo. Naj zabiti Nemci slišijo, smo mislili sami pri sebi, slovensko pesem, pesem ponosnega naroda! To je bil odgovor na njihova zaničevanja, češ da smo ciganska rasa, ušivci, banda.

Krajsfirer je začuda sprva mirno prenašal petje na vrhu nebotičnika, ker najbrž ni razumel, kaj nam je takrat pomenila pesem. Celo tedaj, ko so fantje zapeli »Od Urala do Triglava« se ni zdrznil, ker ni razumel pesmi. A nekega dne mu je bilo kar na lepem dovolj petja in je fante spodil z nebotičnika. Najbrž se mu je začelo svitati, da petje ne pomeni radosti nad življenjem v taborišču, temveč kljubovanje, vero v samega sebe — v skorajšnjo vrnitev.

Mladina pred velikim praznikom

Samo še nekaj dni nas loči od velikega praznika mladine, od tradicionalnega praznovanja rojstnega dneva maršala Tita. Spet bodo mladi s cvetjem in pesmijo slavili srečo svoje pomladi; spet bomo videli neštete vrline našega mladega rodu, zrasle iz želja vseh tistih borcev, ki so v revoluciji z življenji zapečatili ljubezen do svobode. Mladina ceni njihove žrtve; seme, ki so ga posejali, daje bogate sadove. Mladi z deli svojih rok in z vedno živo pripravljenostjo za uresničitev vseh nalog, ki jih jim bo socialistična skupnost še zaupala, potrjujejo, da so vredni nosilci velikih pridobitev socialistične revolucije.

Vse mladinske prireditve v okraju kažejo letos, da se je mladina zavestno vključila v praznovanje 20-letnice revolucije jugoslovanskih narodov. Čeprav dajejo mladi posebno močan poudarek prav 25. maju — dnevu mladosti, nam številne prireditve potrjujejo, da se mladina spominja tudi zgodovinskih dnevov bližnje preteklosti. S proslavami, pohodi in izleti, s prireditvami in na druge načine se mladina seznanja z revolucijo, ki je sama ni doživela, spoznava pa jo po sledovih, ki nam jih je prinesla narodnoosvobodilna borba in povojna graditev. Teh dokazov ne manjka nikjer v domovini, prav mladina pa je poklicana, da prenaša tradicije slavne borbe na poznejše rodove.

Vsak dan smo priča, kako manjše in večje skupine kot posamezniki obiskujejo partizanske kraje in prizorišča slavnih dogodkov. Obiski niso več vezani samo na razne obletnice, razen tega pa so tudi vedno pogostnejši.

V vseh občinskih središčih bodo te dni povorke mladosti, ki bodo pokazale dejavnost mladine na vseh njenih področjih. Povorke bodo pred zaključnimi tekmovanji v najrazličnejših športnih, kulturnih, glasbenih nastopih in podobno. Na številnih športnih igriščih bo te dni živahno kot že dolgo ne; 25. maj bo praznik novih velikih uspehov mladine našega okraja.

Kaj pripravlja n. pr. mladina novomeške občine?

24. maja bodo priredili v Novem mestu taborni ogenj. Za kulturni spored ob ognju bodo poskrbeli pripadniki JLA, šolska in delavska mladina. Ta večer bodo zagoreli ognji tudi povsod drugod po novomeškem okraju, mladinski aktivi pa bodo ob njih zarajali.

25. maja, se pravi prihodnji četrtek, bo ob 8. uri dopoldne povorka mladosti skozi Novo mesto. Ob 9. uri bo skupna prireditev za pripadnike JLA in za mladino v Bršlinu, po sporedu pa bo ogled muzeja JLA. Ob 15. uri bo lahkoatletski miting na stadionu Bratstva in enotnosti. Hkrati bodo na Loki športne tekme v odbojki, malem nogometu in košarki. Ob 18. uri bo zaključna mladinska prireditev s pesmi in razdelitvijo priznanj. Ta dan se bodo pomerili tudi novomeški taborniki s pripadniki JLA v orientacijskem teku in postavljanju šotorov. V izložbah novomeških trgovin bodo razstavljene slike o dejavnosti mladine novomeške občine.

Podobne programe pripravljajo tudi v drugih občinah naših okraja in v vseh mladinskih aktivih. Marsikje se pripravljajo v aktivih na izlete v spominske kraje. S sporedi, ki jih pripravljajo, bodo razveselili sebe in ljudi, katere nameravajo obiskati.

Slavko Dokl

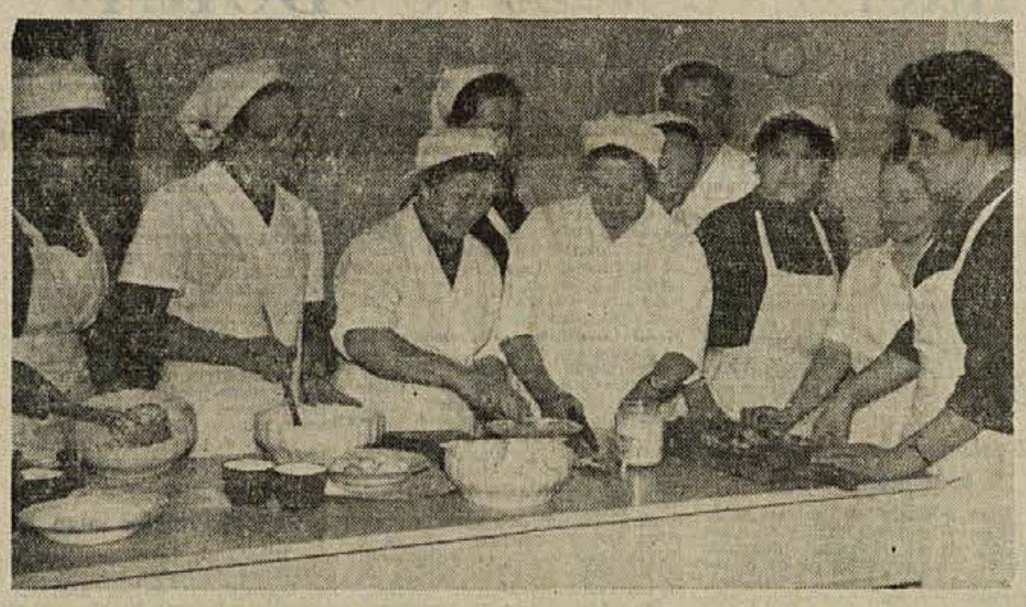

Predzadnji petek je 21 udeleženk tečaja za dokvalifikacijo kuharic obratov družbene prehrane iz vseh predelov okraja po enomesečnem teoretičnem in praktičnem delu uspešno zaključilo svoje šolanje. Gostovale so v prostorih Kmetijske šole na Grmu, gostoljubje pa jim je ponudil tudi otroški vrtec v Kandiji. Tečaj je priredil Zavod za napredek gospodinjstva, ki tiho in vztrajno nadaljuje svoje vzgojno delo

»Jaz bom pilot...«

11. maja je bila v novomeškem Domu JLA majhna slovesnost, s katero je bil zaključen »Mesec poklicnega usmerjanja«, v novomeški občini. V domu se je že ob desetih zbrala mladina novomeških osemletk. Po uvodni pesmi je govoril predsednik zavoda za zaposlovanje delavcev tovariš Jože Plavc, ki je opisal pomen in namen koristne akcije, ki naj bi mladini pomagala do primernega poklica.

Letos bo z novomeških osemletk odšlo precej mladih ljudi, ki stojijo pred odločitvijo: kam pa sedaj? V mesecu poklicnega usmerjanja mladine v razne poklice se je mladina že odločila: eni bodo šli v gimnazijo, drugi v industrijo, nekateri pa bodo ostali doma na kmetih. O tem so govorile tudi naloge, ki so jih učenci pisali v mesecu poklicnega usmerjanja. Nekateri gledajo v prihodnost z zaupanjem, drugi ji spet ne verjamejo. Dolžnost starejših pa je, da mladini pri tem pomagajo. Starši naj upoštevajo želje svojih otrok, jim svetujejo in se z njim posvetujejo. »Dokler je človek mlad, hoče vse, kar vidi. Zdaj sem že toliko pameten, da vem, kaj me veseli. Jaz bom pilot!« je kratko zaključil v svoji nalogi učenec 8. razreda.

Sicer pa bodo marsikomu poklic narekovale okoliščine. Nič se ni treba bati, časa je dovolj, le volje bo treba. Ta pa je v vsakem poklicu odločilna.

Po zborni recitaciji, ko so učenci odpeli nekaj zborovskih pesmi, in po končanih ritmičnih vajah so bili učenci, ki so napisali najboljše naloge o izbiri poklica, nagrajeni. Odrasli so se prepričali, da mladina ve, kaj hoče, zato naj si tudi sama izbere svoj poklic.

Zveza borcev iz Semiča obvešča

V zadnjič objavljeno sporočilo Krajevnega odbora ZB iz Semiča se je vrinila neljuba napaka: številka tekočega računa organizacije nj **606-16/656-39,** temveč: **606-15/656-39,** kar naj upoštevajo vsi, ki bodo nakazovali denarne prispevke za spomenik NOV v Semiču.

■ **Se letos bodo v Rumi začeli graditi** tovarno gumijastih regeneratov. Na leto bo izdelala 5000 ton regeneratov za izdelavo gume, razen tega pa bo predelovala avtomobilske gume. V podjetju, za gradnjo katerega bodo vložili 1,445 milijarde dinarjev, bo zaposlenih 300 delavcev.

■ **Kolektiv tovarne Famos je znižal cene svojim motorjem za 7 odstotkov.** Novi ekonomski instrumenti podjetju omogočajo, da bo za 25 odstotkov povečalo proizvodnjo, za 45 odst. čisti dohodek in za okrog 70 odstotkov sklade.

Cankarjevci so osvobodili Trebnje

Maja 1944. je sovražnik še enkrat poskušal vzpostaviti zvezo z novomeško in ljubljansko postojanko. Zato je začel postavljati nova oporišča v Mirni peči, Trebnjem itd. Bilo je tako jasno, kaj hoče. Naše vodstvo seveda ni moglo dovoliti Nemcem in belim, da se ugnezdijo ob glavni cesti in progi med Ljubljano in Novim mestom. Na ta način bi bilo naše osvobojeno ozemlje na Dolenjskem razdeljeno na dva dela in tako bi bila naša borbena dejavnost zelo otežkočena.

Komaj je minilo nekaj dni, odkar so se zatekli belogardisti v Trebnje. Sovražni oddelek je štel okoli 300 mož. Z največjo naglico so se utrjevali, ker jih je bilo strah, da jih napademo prej, ko se bodo utrdili. Postavili so več bunkerjev na Pavlinovem hribu in okoli pokopališča. Se

Piše Vid Jerič, polkovnik JLA

posebej so zavarovali vse dohode v samo postojanko iz smeri Stefana in Starega trga. Ob Temenici in progi so prav tako postavili več bunkerjev, da bi se zaščitili iz smeri starega trebanjskega gradu in gozda v okolici grada. Poleg tega so se ogradili še z bodečo žico. Nanjo so na več mestih obesili konzervne škatle, da bi bili obveščeni, če bi kdo prišel do žične ograje. V zvoniku so imeli podnevi opazovalnico s težko strojnico ki je večkrat streljala proti gozdu in okoliškim vasem. V oddelku je bilo tudi nekaj Nemcev, verjetno z nalogo, da dajejo navodila belim.

Cankarjeva brigada je dobila nalogo, naj iz doline Krke krene na položaje Stehanje vasi, Babne gore, Krušnega vrha in Male vasi. Štab brigade se je ustavil v Stehanji vasi. Naša naloga je bila, da preprečimo vsako premikanje sovražnika proti Ljubljani. To nam seveda ni delalo posebnih težav, saj se ni nihče upal izven postojanke, če so začutili, da smo v bližini. Zvedeli smo, da jih je tudi v sami postojanki strah in da pričakujejo naš napad. Brigada je bila takrat zelo dobro oborožena in tudi številčno dokaj krepka, saj je imela okoli 700 borcev. Sestavljena je bila iz štirih bataljonov in štabnih oddelkov. Imeli smo 36 lahkih, 12 težkih strojnic in 8 metalcev min. Ostali borci so bili oboroženi s puškami in z brzostrelkami. To je bila za tisti čas vsekakor odlična oborožitev. Borbena morala je bila na visku.

Nekega popoldneva nas je obiskal komandant 15. divizije tov. Franc Kočevar-Ciril. Ob prihodu se je zanimal za vse podrobnosti o postojanki v Trebnjem. Na vsa njegova vprašanja smo mu odgovorili tako, kako smo bili obveščeni od naših obveščevalcev. Ko se je seznanil z vsemi podrobnostmi, nam je dal nalogo, da postojanko v Trebnjem napademo in uničimo. V tej okolici smo se nahajali zelo malo časa, zato tudi nismo vedeli, če okoli postojanke gradijo bunkerje, kar bi bil dokaz, da mislijo ostati. To je bilo kasneje tudi zelo odločilno pri napadu. Priprave za akcijo so potekale v lepem maškem popoldnevu. Vse enote so dobile svoje naloge in ob mraku že bile pripravljene za odhod. Bombaši so pripravili večjo količino ročnih bomb za napad na sovražnika.

Pozno ponoči so enote krenile po svojih poteh proti cilju akcije. Prvi in drugi bataljon s štabom brigade sta krenila na pot in v zgodnjih jutranjih urah prišla v popolni tišini v bližino žičnih ovir okoli postojanke. Prvi bataljon je imel nalogo, da napade Pavlinov hrib in ga čim hitreje zavzame. Drugi bataljon je imel nalogo zavzeti vzpetino nad pokopališčem. Tretji bataljon se je približal staremu gradu in zasedel položaje na robu gozda v bližini gradu. Četrti bataljon se je v istem času približal položajem na zahodnem koncu Trebnjega. V istem času se je tudi korpusna artilerija postavila na položaje. Le-ta je imela nalogo, da nam po prvih mogoče neuspelih napadih priskoči na pomoč. Tako je bilo vse pripravljeno. Borci so čakali na znak z raketo, da napadejo z vseh strani.

Okoli druge ure je bila izstreljena raketa in borci so se zagnali z vso vnemo v napad, da zavzamejo belo gnezdo. Kakor eden so vžgali po sovražniku. Ko so v naletu naleteli na žične ovire in utrjene bunkerje, so se zmedli. V poročilih, ki so jih pošiljali vsi podrejeni štabi, so izražali domneve, da je sovražnik zelo močno utrjen. V enotah je zavladalo nezadovoljstvo. Zgodilo se je, da smo bili namesto belih iznenadeni mi. Ker naprej nismo mogli, smo se umaknili na izhodiščne točke, da počakamo, da artilerija razruši važne objekte. Ko smo se umikali, se je na vzhodu že začelo porajati jutro. Komaj smo dokali, da se zdani, ker bi na ta način artilerci laže obstreljevali postojanko.

Kmalu nato so začele padati prve granate na Trebnje. Ponovili smo juriš, toda brez uspeha. Na žičnih ovirah je bilo več borcev ranjenih. Zopet nismo uspeli. Morali smo se umakniti na stare položaje. Artilerija je začela ponovno obstreljevati, sedaj samo vzpetino s pokopališčem in Pavlinov hrib. Po krajšem obstreljevanju sta prvi in drugi bataljon jurišala na sovražnikove položaje, toda tudi sedaj brez uspeha. Vsa stvar se je začela vse bolj in bolj zapletati, tako da smo se bali, da napad ne bo uspel. Iz štaba divizije smo dobili ponovno nalogo, da se Trebnje mora zavzeti in da je to nalog Glavnega štaba Slovenije. Bili smo v zelo težavnem položaju. Kako to, da Cankarjevcem to pot ne bo uspelo, ko je pod njihovo železno pestjo padlo že toliko utrdb. Da bi se nam zataknilo ravno pri Trebnjem, pa res ne bomo dovolili! Take in podobne misli so rojile po glavi slehernemu Cankarjevcu.

Dan se je nagibal k večeru, 1. in 2. bataljon sta se pripravljala za nočni napad. Pripravili smo grupe bombašev za naskok na bunkerje. V nočnih urah se je razvnel srdit boj. Izvršenih je bilo več zaporednih jurišev, toda brez uspeha. V naslednjem jurišu sta se še posebej izkazala komandant bataljona Mirko Rebzel in politkomisar Mišo Stenko. Nabrala sta si ročnih bomb in šla v juriš z ostalimi bombaši drugega bataljona. Že v prvem skoku so zavzeli bunker in utrjeno hišo. Ti dve točki sta zapirali pot od Pekla v Trebnje. Prvi uspeh Cankarjevcev je bil tu, toda do končne zmage je bilo še presneto daleč. Cela noč je potekla v srditih borbah in juriših. Imeli smo več ranjenih, toda doseženi rezultati so bili zelo majhni.

(Konec prihodnjič)

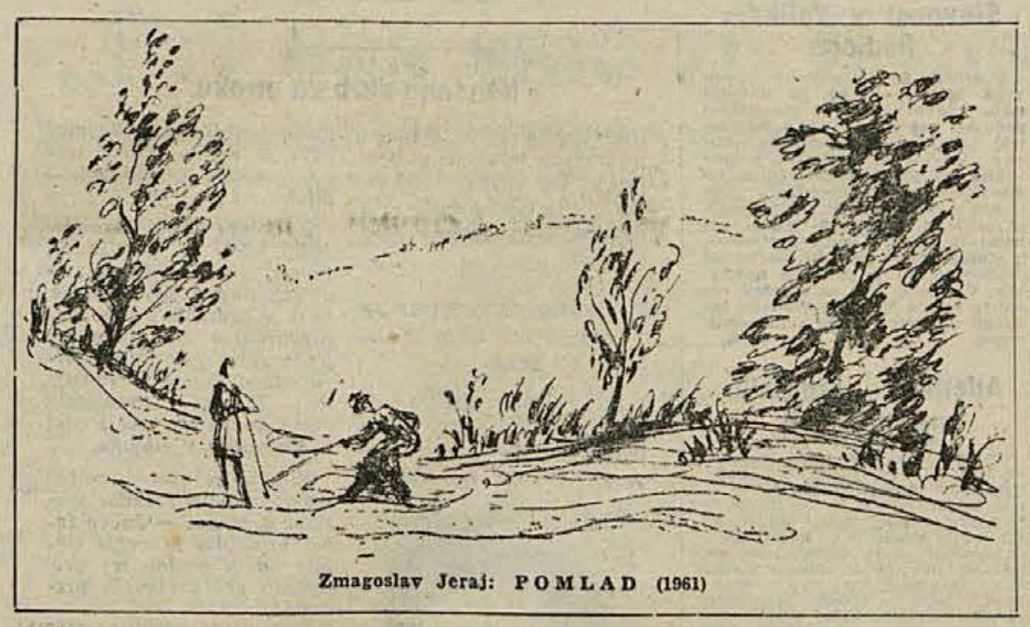

Zmagoslav Jeraj: POMLAD (1961)

Kultura naj bo last ljudstva

Na prvih mestih: mladi igralci iz Artič, Novega mesta in Brežic

V četrtek, 11. maja, je bila v Sevnici zaključena predstava okrajne mladinske dramske revije. Na odru so se v tednu dni zvrstile skupine iz Sevnice, Blance, Vidma-Krškega, Artič, Črnomlja, Brežic in Novega mesta. Strokovna komisija je mladinsko dramsko revijo razdelila na pionirske in mladinske skupine, s čimer je bilo ocenjevanje objektivnejše in lažje. Vse predstave so bile dokaj dobro pripravljene in izdelane; obisk je bil na splošno dober, slabši pa na zadnji predstavi. Zaključne predstave se je ned drugimi udeležil tudi predsednik okrajnega sosveta za dramatiko Matko Matjan. Strokovno komisijo so sestavljali ves čas revije Sonja Kolšek iz Sevnice, Slavica Zorko iz Brežic in Franc Molan iz Sevnice.

Takoj po zaključni predstavi je komisija ocenila vse skupine in sklenila, da objavi za javnost samo prva mesta v obeh grupah. **V pioniski skupini je zmagala skupina iz Artič z igrico KEKEC**; dosegla je 71 točk od 75 možnih. Tako je v pionirski skupina **zmagala občina Brežice.**

KEKEC je dobil največ točk zato, ker je bila predstava režijsko zelo izdelana; igralci so bili povsem prepričljivi in so svojo osnovno nalogo v celoti opravili, pri čemer brez nekaterih pomanjkljivosti seveda ni šlo. Scena je bila dovršena v celoti. Tipi so bili originalni glede na karakterne lastnosti oseb. V skupini so igrali samo pionirji, ki so lepo odigrali tudi vloge odraslih. Posebno sta se odlikovala Kosobrin, Bedanec in še nekateri. Tekst jim je tekel gladko, jezikovno izražanje pa je bilo pobarvano s krajevnim dialektom. Skupina je dosegla tudi dobro sodelovanje z gledalci.

Druge skupine slede zmagovalcem takole:

MAČEHA IN PASTORKA — **osnovna šola iz Sevnice**, JANKO IN METKA — **osnovna šola z Blance**, POGUMNI TONČEK — **osnovna šola, Videm-Krško**, in IZLET — **osnovna šola iz Črnomlja.**

V mladinski skupini je dosegla prvo mesto **dramska skupina učiteljišča iz Noveda mesta z igro MUZA NA MANSARDI** v režiji prof. Toneta Trdana. Skupina je dobila 71 točk od 75 možnih. Prvo mesto je dobila zaradi režijsko dobro izdelane igre, moderne in zelo učinkovite scene in doslednega jezikovnega izražanja. Pripomniti pa je treba, da sta bili vlogi Mirka in Justine le premalo prepričljivi glede na njuni nalogi in karakter. Skupina je dobila takoj stik z gledalci in ga tudi ohranila do konca igre.

V razgovoru po predstavi so nastopajoči učiteljiščniki pokazali izredno zanimanje za dramatiko; kaže, da bodo dobri kulturno prosvetni delavci kot učitelji na vasi in v mestih.

Druga je bila v mladinski skupini **gimnazija iz Brežic**; uprizorila je prvo dejanje igre VČERAJ POPOLDNE in dve sliki iz ŽUPANOVE MICKE. Posebno je treba pohvaliti izdelano jezikovno izražanje in prepričljivo igro v prvem delu nastopa.

Revija je v celoti dobro uspela. Dosegli smo njen namen: **zbližanje občin in njihovih dramskih skupin, vključevanje mladih v dramske sekcije, množično sodelovanje in plodno izmenjavo izkušenj. Bilo je precej koristnih posvetov, kjer smo odkrili mnogo skupnih problemov; reševali jih bomo v našem nadaljnjem delu.** Potrebni so nam razni seminarji (za mlade režiserje, za scenariste, maskerje in pod.). Težave nam dela razsvetljava in pomanjkanje prepotrebnih rekvizitov. Pereča je v celoti slaba opremljenost skoraj vseh naših odrov.

Z revijo smo potrdili, da opravljajo prostovoljni kulturni ustvarjalci—amaterji plemenito delo. Upamo, da smo med drugim s tem delom zbudili med delovnimi ljudmi večje zanimanje za delo amaterskih gledališč in da bodo volivci prek ljudskih odborov pokazali tudi večje zanimanje za probleme društev pri dodeljevanju prepotrebnih sredstev. Vemo, da v celoti še ne bomo dosegli razumevanja; mnogi ljudje namreč še ne spremljajo našega dela. Več pomoči smo pričakovali od sindikatov. Upamo, da so odraslim ljudem otroci povedali, da so videli v teh dneh v Sevnici veliko lepega in plemenitega.

Posebno zahvalo zaslužijo vsi režiserji in igralci za požrtvovalno in nesebično delo! Ob njihovem delu smo znova spoznali, da so nam take revije še potrebne, saj bogato dopolnjujejo našo splošno kulturno dejavnost. V okraju, kjer si vsi tako zelo prizadevamo za nadaljnji napredek gospodarstva, morajo iti tudi vsa prizadevanja za kulturno rast množic v korak s hotenji za naše večje blagostanje. Uspela revija mladih igralcev nam je to hkrati z revijami v Vidmu-Krškem, Črnomlju in Novem mestu znova potrdila.

Franc Molan

Presenečenje v Črnomlju

Na republiški reviji ansamblov zabavne glasbe nas bodo zastopali STEB iz Brestanice, duet Može-Repar z Dvora in ansambel 6 ČRNIH iz Črnomlja

V nedeljo je bilo v Črnomlju zelo živahno. Že dopoldne so udeleženci okrajne revije ansamblov zabavne glasbe priredili nastop za mladino. Popoldne ob 15 uri je član okrajnega sveta Svobod ing. Branko Peternel v polni dvorani DLP pozdravil v gostoljubni Beli krajini ansamble in pevce in veliko število gostov iz Ljubljane, Novega mesta in Zasavja, med katerimi je bil tudi predsednik OLO Novo mesto tovariš Niko Belopavlovič.

Na reviji so nastopili: ansambel »6 ČRNIH« iz Črnomlja pod vodstvom Mihe Schweigerja, »Mladinski kvintet« iz Brežic, ki ga vodi Ivan Kajs, sekstet »Veseli vandrovčki« iz Bukošek pri Brežicah pod vodstvom Vladimirja Medveška, »Kvintet bratov Lopatičev« iz Boršta pri Cerkljah pod vodstvom Vinka Lopatiča, ansambel »STEB« iz Brestanice pod vodstvom Mata Zakonjška, kvintet »TIKI« iz Krmelja, ki ga vodi Marijan Slapšak, ansambel »Bohorski fantje«, ki ga vodi Sveto Grilc, in »Zabavni ansambel Svobode« iz Sevnice pod vodstvom Viktorja Krenčiča. Poleg ansamblov je nastopil še instrumentalni duet harmonika-flavta (Franci Može, star 12 let, in Vladko Repar, star 10 let) z Dvora pri Žužemberku in harmonikaš Silvester Mihelčič iz Metlike. Peli so: duet Zora Celar in Martin Rožman z Mirne, duet Danica Deržič in Vladimir Medvešek iz Bukoška pri Brežicah, duet Anica Glogovšek in Jože Butkovič iz Brestanice in mlada pevka Polonca Mohor iz Sevnice.

Revija je v celoti zelo uspela, kar je še posebej poudaril predsednik žirije — znani skladatelj prof. Blaž Arnič iz Ljubljane. Tudi po izvirnosti je revija presenetila. Skladbe mladih avtorjev, ki so bile nekatere prvič javno izvajane na reviji, so doživele pri poslušalcih in glasbenih strokovnjakih lep sprejem: Franca Bratanича »Po bizeljski cesti«, Alfonza Lopatiča »Pozdrav iz Boršta«, Franca Možeta »Ob Krki«, Staneta Slapška »Spomin na september«, Silvestra Mihelčiča »Sedem kavalirjev«; najbolj pa je navdušila Mata Zakonjška »Koketa«. Od pevcev sta dosegla izredno lep uspeh in navdušeno priznanje Zora Celar in Martin Rožman, ki bosta nastopila tudi na televiziji. Prav tako bo nastopil na televiziji 11-letni Silvester Lopatič iz Boršta, ki za svoja leta virtuozno obvlada trobento. Od[illegible] je bil tudi ansambel Svo[illegible]e iz Sevnice.

Žirija je med instrumentalnimi ansambli, ki bodo nastopili na republiški reviji ansamblov zabavne glasbe v Kopru 24. in 25. junija, izbrala: ansambel »STEB« iz Brestanice, instrumentalni duet Može-Repar z Dvora in ansambel »6 ČRNIH« iz Črnomlja.

Z uspehom smo zadovoljni. Nastop nas je prepričal, da bodo ansambli in pevci vložili v bodoče še več truda za svojo kvalitetno rast. Prvi korak na tej poti je velik in pomemben. Tudi občinski svet Svobod in PD v Črnomlju je odlično izpolnil svojo nalogo in poskrbel nastopajočim in gostom lep sprejem in prijetno bivanje v prijazni Beli krajini, čeprav je imel za to le nekaj dni časa.

Zaključena je tudi dramska revija v Vidmu-Krškem

V ponedeljek zvečer je bila v dvorani SVOBODE na Vidmu zadnja predstava okrajne dramske revije. Nastopili so igralci Svobode iz Brestanice z Maughamovo dramo SVETI PLAMEN. Bili so vreden naslednik igralske družine s Senovega. Z daljšim nagovorom je zaključil prvo okrajno dramsko revijo tovariš Matko Matjan. Toplo se je zahvalil igralcem s Senovega, iz Brežic, Črnomlja, Loke, Novega mesta, Metlike in Brestanice in domačinom — organizatorjem revije. — Strokovna komisija, ki je ocenjevala nastopajoča društva na okrajni reviji, bo poročala v našem listu prihodnji teden; tu naj omenimo le izjavo o gostovanju SVOBODE »Dušan Jereb« iz Novega mesta:

»Njihova igra — igrali so psihološko Hamiltonovo dramo PLINSKA LUČ — je bila tako dovršena in prepričevalna, da smo imeli vtis, da so pred nami poklicni igralci. Zato upravičeno pričakujemo, da bo republiški dramski sosvet uvrstil to odlično igralsko družino v vrsto tistih družin, ki bodo nastopile na republiški dramski reviji amaterskih gledališč v Zagorju.«

Taka ocena nastopa novomeških igralcev na Vidmu je pač lepo priznanje o tem in drugih gostujočih družinah pa bomo več poročali prihodnjič.

Dohodek za kakovost in delo

9. maja je bil v prostorih Izobraževalnega centra v Novem mestu enodnevni seminar (za prosvetne delavce, predsednike občinskih svetov za prosveto in kulturo, predsednike upravnih odborov za šolske sklade pri ObLO in predstavnike političnih organizacij), na katerem je član republiškega Izvršnega sveta in predsednik republiškega Sveta za prosveto in kulturo tovariš Vlado Majhen obrazložil nekatere spremembe in novosti v upravljanju in finansiranju šol, o katerih so razpravljali na marčevem zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije. O potrebi, da moramo te spremembe in novosti uvesti in jih začeti izvajati tudi v novomeškem okraju, je govorila podpredsednica OLO tovarišica Vilma Pirkovič in poudarila, da bo novi zakon o vzdrževanju šolstva moral najti plodna tla predvsem na nekaterih manj razvitih področjih.

Bistvo novega zakona, ki je v skladu s temeljnim zakonom o finansiranju šolstva, je v tem, je naglasil predsednik Majhen, da se počasi odpravlja proračunsko-administrativno finansiranje in uvaja nov sistem vzdrževanja šol in družbenih skladov za šolstvo po načelih novega načina delitve dohodka. Šole kot samostojne družbene ustanove se bodo morale obvezati, da bodo za sredstva oziroma dohodek, ki ga bodo prejemale iz sklada, opravile določeno vzgojno in izobraževalno delo. Sklad bo torej finansiral učenje, kakovost dela in uspehe pri delu. [illegible]ti bodo odpravljena stara merila za plačni sistem prosvetnega kadra in določena nova. S tem se prosvetni delavec iz državnega uradnika spreminja v družbenega delavca, ki bo prejemal osebne dohodke po kakovosti svojega dela. Način, kako bodo delili osebne dohodke učiteljskega kadra, bodo šolski kolektivi in šolski odbori prilagodili svojim pogojem in bodo za to iskali tudi iz povsem svojskega merila.

Novi zakon o finansiranju šolstva določa tako obliko skladov za vzdrževanje šol, ki bo odvisna predvsem od gospodarskih organizacij in komune v celoti, kar se je izkazalo že doslej, hkrati pa zagotavlja, da bodo imeli občinski skladi za šolstvo vir, ki bo neprestano naraščal. Seveda bi kakršnakoli izoliranost šole od ekonomskega in družbeno-političnega življenja slabila njeno materialno osnovo ter zmanjševala stopnjo samostojnosti šole. Šola se mora kot družbena vzgojna in izobraževalna ustanova neprestano vključevati v samoupravni mehanizem določene komune, k čemur bo pomagalo samoupravljanje na šolah, pa tudi samo učno osebje, ki bo moralo biti v neprestanem stiku z družbenim dogajanjem.

Iz sklada za šolstvo bodo sredstva posameznim šolam delili na osnovi meril, ki jih bodo morali še določiti. Predlagani sta bili dve merili: amortizacija in kategorizacija šol. V prvi vrsti gre za to, da bi na neki način zmanjšali razlike med šolami, zlasti v materialu in drugi opremi. V ta namen naj bi posebne komisije vse šole v določeni komuni najprej pregledale in določile odstotek amortizacije, ki bi bil prvo objektivno merilo za delitev šolskega sklada. Nadalje bi bilo potrebno šole kategorizirati, s čimer bi dobili drugo objektivno merilo. Razumljivo je, da bi bil na ta način doseženi kriterij samo odskok k nadaljnjemu objektivnemu razdeljevanju dohodka šolam, vendar osnova za prvo delitev, kajti če bi se izkazalo, da so posamezne šole od prve delitve pokazale znatno razvojno pot, bi dobile še sredstva iz dodatnega sklada oziroma rezerve. To bi bila tudi spodbuda vsem šolam, da bi čimprej dosegle oziroma presegle okrajno raven, če že ne republiške.

Tovarišica podpredsednica Vilma Pirkovič je potem orisala stanje šolstva v novomeškem okraju. Poudarila je, da se zadnja leta šole znatno koncentrirajo v večjih središčih (na primer v Krškem, Trebnjem itd.), kjer jih obiskuje okrog 50 odstotkov vseh otrok, 50 odstotkov vseh učencev pa še nima kakovostnega pouka. Precejšen problem predstavljajo nerazvite šole, zlasti na podeželju, in bi jih morali odpraviti, namesto teh pa ustanavljati osemletke; na to pot so že prišli v krški občini, kjer je 38 odstotkov šol osemletk, in v brežiški občini, kjer imajo 36 odstotkov šol osemletk. Nasploh je v Spodnjem Posavju šolska mreža bolj razvita kot drugod v okraju, zlasti če jo primerjamo s črnomaljsko občino, kjer je šolstvo najmanj razvito.

Predlog, naj bi zaostale šole ukinjali in ustanavljali osemletke, je sicer na mestu, vendar se ob tem poraja vrsta novih problemov, na primer: kako preskrbeti učencem dober prevoz do šole? Pametno bi se bilo treba pogovoriti tudi o združevanju šibkejših šol z močnejšimi, torej matičnimi šolami, ki imajo veliko več pogojev za razvoj kot eno ali dvooddelčne šole.

Letošnji proračun investicij za šolstvo znaša 287 milijonov dinarjev, kar je glede na potrebe mnogo premalo. Tudi smo doslej premalo skrbeli za novogradnje in popravila šolskih poslopij, saj še vedno ni popravljenih nekaj šol, ki so bile požgane med vojno. Zdaj je na vseh šolah v novomeškem okraju 422 učilnic, petletni plan pa razen 1.5 milijarde dinarjev (potrebno 2.3 milijarde) investicij za dvig šolstva predvideva 102 učilnici več, kot jih imamo letos. Seveda to še ne bo dovolj, doseči je treba republiško povprečje. Vendar bo zelo težko nadoknaditi, česar za šolstvo nismo storili v preteklem obdobju. Prav bi bilo, da bi si pri tem pomagale tudi šole same, ki bi z združevanjem sredstev v skupen sklad nabrale 845 milijonov dinarjev in omogočile najmanj razvitim ustanovam, da na osnovi posojila iz skupnega sklada ustvarijo, česar bi z lastnimi dohodki iz sklada za šolstvo pri ObLO ne mogle. Razen tega bi bilo potrebno pridobiti prebivalstvo, da pomaga pri reševanju skupnih naporov (nove gradnje in adaptacije), saj je v nekaterih komunah že prispevalo znaten del sredstev.

Precej vzrokov za zaostajanje šolstva v novomeškem okraju je tudi v stalnem odtekanju kadrov v druge okraje, čeprav je bilo na šolah pred kratkim okoli 35 odstotkov več učiteljskih moči kot pred leti. Še vedno pa manjka v trebanjski občini 40 odstotkov učiteljskega kadra, v črnomaljski 32 odstotkov in najmanj v brežiški občini (11 odstotkov). Sicer pa smo prej zapisali, da je šolstvo prav v Spodnjem Posavju najbolj razvito. Vse premalo je mlajšega kadra; od celotnega števila učiteljev je le 29 odstotkov pripravnikov, za najnujnejše potrebe pa bi jih morali dobiti še 228, predvsem štipendiste. Računati moramo tudi na vedno večje število učencev, predvsem na osemletkah. Če hočemo dobiti učitelje, bomo morali podeliti več štipendij, predvsem pa, kar je dolgoletni problem v okraju sploh, prosvetnemu kadru preskrbeti stanovanja.

Neurejene razmere na šolah, pomanjkanje učnega osebja itd. povzročajo krnitev predmetnika. Tudi nadurno in honorarno delo bo moralo odpasti, saj so ponekod na račun kakovosti pouka nekateri učitelji kar tekmovali, kdo bo imel več nadur in več zaslužil, tudi dvakrat toliko, kot sicer prejema mesečne plače. Novi zakon bo tako kampanjsko poučevanje odpravil, saj bo osnovno merilo za prejemanje osebnih dohodkov kakovost pouka.

Z novim zakonom stopa šolstvo v novo obdobje, zlasti na področju finansiranja in samoupravljanja. Uveljavljanje novega načina vzdrževanja šol ne bo lahko in preprosto. Na nerazumevanje bo naletelo pri vseh, ki so vajeni, da so se šole vzdrževale iz proračunov. Upravni odbori skladov za šolstvo, šolski odbori in šolski kolektivi pa bodo morali preudarno poiskati merila za objektivno delitev dohodkov šolam in prosvetnim delavcem.

I. Z.

OB 10-LETNICI SVOJEGA OBSTOJA
in delavskega samoupravljanja v podjetju se

»Agrotehnika«
EXPORT - IMPORT

Ljubljana, Titova cesta 19 in 29

s poslovalnicama
MARIBOR, Meljska 5
CELJE, Aškerčeva 19
in predstavništvom
v BEOGRADU
Karadjordjeva ulica 71

najtopleje zahvaljuje vsem, ki so v minulem obdobju z njo poslovno, strokovno ali kako drugače sodelovali in ji izkazovali svoje zaupanje. — To sodelovanje in zaupanje želimo ohraniti tudi v prihodnje, da bi nam bilo omogočeno kar najbolj vsestransko, solidno in pravočasno oskrbovati naše kmetijstvo in gozdarstvo z vsem potrebnim reprodukcijskim materialom, stroji, napravami, umetnimi gnojili, sredstvi za varstvo rastlin in rezervnimi deli.

OPOZORILO Ob 10-letnici bo podjetje začelo izdajati svoj poslovno strokovni vestnik „Agrotehnika" katerega prva številka bo izšla te dni. To številko bomo razposlali v več izvodih na vse kmetijske zadruge, kmetijska posestva, gozdarske uprave in podjetja, kmetijske šole vseh stopenj in inštitute. Vestnik je namenjen vsem tistim uslužbencem, ki jih poslovno ali strokovno zanima naše blago. Če bi pomotoma koga prezrli, prosimo, naj pismeno javi svoj naslov in funkcijo v službi, da bi mu lahko vestnik dostavili, kolikor nam bo to omejena naklada dovoljevala.

V sodobno pisarno sposobnega človeka!

Ravnatelj Administrativne šole v Novem mestu, prof. Karel Marn, nam je poslal daljši sestavek o sodobni vzgoji administrativnega kadra. O reorganizaciji, ki zadeva tudi novomeško administrativno šolo, objavljamo iz sestavka izvleček in glavne navedbe profesorja Marna.

Izkušnje absolventov administrativnih šol, ankete dijakinj, odgovori njihovih staršev, šolskih odborov in delodajalcev, ki presojajo vrednost šole po znanju praktikantov, so nas temeljito poučili, da administrativna šola v dveh letih ne more dati strokovnjaka, ki bi bil kos vsem nalogam v sodobni pisarni. Učni načrt in učbeniki so bili marsikje nepravilno sestavljeni, včasih preskopi, včasih preobsežni, kar je narekovalo temeljite spremembe, ki naj poleg strokovnih predmetov upoštevajo pouk srbohrvatskega in tujih jezikov, še bolj pa slovenskega, saj zavzemajo nekateri absolventi administrativnih šol v pisarni zelo važne položaje, in večkrat niso kos odgovornosti in tudi ne svojemu delu. Reformirana šola mora torej pripomoči k vzgoji in izobrazbi sposobnega kadra in hkrati pomagati napredku sodobnega pisarniškega poslovanja v uradih, podjetjih in drugih organizacijah.

Po 8 sestankih, ki smo jih imeli na ljubljanski administrativni šoli (udeležili so se ga tudi predstavniki okrajev in gospodarstva), smo v zvezi z reformo pouka na administrativni šoli sklenili:

Administrativna šola bo imela dve stopnji, na katerih bo trajal pouk dve leti. Prva stopnja bo usposobila absolvente za pisarniške stenografe (zapisovanje naročil referentov na stenogram, sporočila strank, telefonska naročila itd.). Opravljali bodo pisarniška dela, vodili notranje enote, arhiv in ekonomat v manjših ustanovah. Zapisnikov absolventi prve stopnje ne bodo sestavljali.

Druga stopnja naj bi absolvente usposobila za stenodaktilografe, debatne stenografe; lahko bi sestavljali samostojne koncepte in bili tajniki gospodarskih organizacij in ustanov, vodili pisarno in bili referenti pravne službe.

V zaključnem spričevalu absolventov prve stopnje bo navedena njihova sposobnost. V drugo stopnjo bi sprejemali absolvente prve stopnje in vse, ki so si pridobili pisarniško znanje prve stopnje na drugih šolah ali v samostojni praksi.

Dijaki obeh stopenj po novem predmetniku ne bi bili več tako obremenjeni s poukom, saj bi imeli v prvem in drugem razredu prve stopnje po 11 predmetov in 36 ur na teden, v drugi stopnji, t. j. v tretjem in četrtem razredu, pa bi bilo 12 predmetov in 33 ur pouka na teden. Do zdaj so dijaki administrativnih šol imeli na teden 42 ur pouka.

Glavni poudarek novega učnega načrta bo na pouku tujega jezika, šolski program druge stopnje pa bo zajel tudi sociologijo. Na sestankih so bili sprejeti posamezni predmeti. Značilno je, da učni načrt pove, kako je treba predmet učiti in katere pripomočke je treba pri pouku uporabljati. Pri tem, da smo se odločili za dvostopni študij, smo upoštevali tudi socialne činitelje, saj vsi ne bi mogli obiskovati pouka štiri leta, ampak bodo lahko dobili mesto v pisarni že po dveh letih.

Zadnji sestanek v zvezi z reformo administrativne šole bo še ta mesec v Novem mestu. Z novim predmetnikom in novim učnim načrtom bodo administrativne šole začele poslovati že letošnjo jesen.

Čaka nas še temeljita reforma ekonomske srednje šole. Do zdaj smo tam uvedli nekaj sprememb. Razpravljali smo o tem, da bi bila administrativna šola hkrati ekonomska srednja in srednja upravna šola. To bi bilo teže izvesti, ker je predmetnik neadministrativnih šol popolnoma drugačen. Ekonomska srednja šola bo reformirana, vendar se bo njen kader prilagodil sodanjim potrebam v gospodarstvu in javnih službah.

PRIREDITEV, KI NE GRE V POZABO

Poročali smo že o letošnji največji politično-športni manifestaciji v Sloveniji — o partizanskem pohodu »OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE«. Danes še nekaj podrobnosti, zanimivosti in rezultatov.

Letošnja prireditev, že peta po vrsti, je prekosila vse dosedanje. Še nikoli ni bilo zanjo toliko zanimanja in še nikoli ni bila udeležba tako množična. Tekrat je tekmovalo staro in mlado — od pionirjev do 65-letne partizanske mamice Novakove z Vrhnike. Ker pa se je z razširitvijo programa tekmovanj (prvič je bil izpeljan mednarodni »mali maraton« — tek na 25 kilometrov od Kamnika do Ljubljane) pojavila nevarnost, da bi bila na glavni dan prevelika gneča in da organizacijski aparat ne bi zmogel vsega izpeljati tako, kot bi bilo treba, so organizatorji napravili dobro potezo: ločili so pionirski del pohoda od pohoda starejših in tako so celotno prireditev izpeljali v splošno zadovoljstvo.

PREKO 10.000 PIONIRJEV

Pionirji in pionirke iz vse Slovenije so tekmovali že 27. aprila — na dan ustanovitve OF. Prijavljeno je bilo rekordno število: 2115 ekip z okoli 10.500 udeleženci. Ta dan je bil posvečen le njim — najmlajšim.

Po pričakovanju je nastopilo največ ekip iz ljubljanskih šol, precej ekip pa so prispevali tudi drugi okraji, med njimi tudi novomeški. Točne številke nam zaenkrat še niso znane, lahko pa povemo, da so poleg šol poslale svoje ekipe tudi nekatere organizacije — Partizan, taborniki itd.

PRIZNANJE ORGANIZATORJEM

Osrednji del letošnje prireditve bo marsikateremu ostal v trajnem spominu. V spominu bo ostal borjevsten miting, zgodaj zjutraj pa so odšli proti Ljubljani. Na Trgu revolucije, kjer je bil tudi cilj vseh ostalih pohodov, so jih gledalci zelo lepo sprejeli. Za njimi so prihajale v cilj številne ekipe ZB, različnih organizacij in šol — bilo jih je blizu 2000.

Kot smo pričakovali, so v tekmovalnem pohodu moških ekip spet osvojili prvo nagrado jeseniški smučarji in atleti — pred smučarji Enotnosti iz Ljubljane in Triglava iz Kranja. Pri ženskah so bile najboljše tekmovalke iz Raven na Koroškem (Fužinar), ki so zmagale pred Partizanom iz Dornave in tolminskim učiteljiščem. V kategoriji ZB so bili pri moških spet najhitrejši Jeseničani, pri ženskah pa že tretjič zapored — Vrhničanke.

PO POHODU »OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE«

...cem in kurirjem NOV, ki so tekmovali v skupini Zveze borcev, pripadnikom telesnokulturnih in množičnih organizacij, ki so se merili v tekmovalnem pohodu ali pa so se udeležili le manifestativnega množičnega marša.

Vsi, posebno pa udeleženci iz inozemstva, so se pohvalno izražali o pohodu. Presenečeni so bili in so izjavljali, da take prireditve še niso doživeli. Vodja sovjetskih tekmovalcev je dejal: »Če rečem, da je bilo prelepo, sem premalo povedal. Prireditev je bila odlično pripravljena in izpeljana. Tekmovanje je potekalo v pravem športnem duhu. Prireditev, ki krepi bratstvo in mir med narodi, je doživela zmagoslavje in je dosegla svoj namen. Radi bomo spet prišli k vam, če nas boste povabili.«

NA PROGAH SKORAJ 2000 EKIP

Letošnjo prireditev so kot običajno otvorili partizanski kurirji, ki so se zbrali v Iškem Vintgarju. Prejšnji večer so pripravili še svo-

Popoldansko tekmovanje štafet in spopad najboljših maratoncev na 25 km je v glavnem prineslo pričakovane izide. Pri moških mestnih reprezentancah je Leningrad nepričakovano premagala Moskva, pri ženskih ekipah pa sta zmagali obe celjski ekipi pred Novomeščankami.

Ko smo že pri teku ženskih štafet naj opišemo, kako je potekal boj med najboljšimi. V prvem delu je za Novo mesto tekla Turkova. Vse štafete so bile več ali manj izenačene, v drugem delu pa je novomeška predstavnica Žalčeva nekoliko zatajila. Obe celjski štafeti sta si priborili precejšen naskok, ki ga kasneje Kukmanova, Goršinova in Hudetova niso mogle nadoknaditi. **Fr. Mikec**

Tudi novomeški gasilci so tekmovali

V 19. številki Dolenjskega lista je bila kratka objava o udeležencih tradicionalnega partizanskega pohoda Ob žici okupirane Ljubljane. Med številnimi imeni tekmovalcev oziroma udeležencev tega pohoda smo pogrešili — kakor se je to zgodilo tudi v dnevnem časopisju — imena naših gasilcev oziroma gasilskega društva in občinske gasilske zveze. Med 19 gasilskimi ekipami, ki so se v tej ali oni disciplini udeležili pohoda, sta bili namreč tudi dve ekipi iz Novega mesta — žal edini iz Dolenjske. Prva je bila ekipa občinske gasilske zveze iz Novega mesta, druga pa je bila ekipa gasilske desetine novomeškega gasilskega društva tovarne zdravil »Krka«. Obe ekipi sta tekmovali na tekmovalnem pohodu za moške ekipe na progi 25 kilometrov.

Ni nam še znano, kakšno mesto sta si novomeški ekipi pridobili, vendar smo lahko ponosni na to, da je letos tudi novomeško gasilstvo sodelovalo na tej gigantski prireditvi. Novo mesto s kar dvema ekipama poleg Ljubljane je prednjačilo drugim slovenskim mestom in krajem, saj pripada od 19 gasilskih ekip Ljubljani 10, ostalim krajem, kakor so Kamnik, Brdo pri Ljubljani, Prevoje, Ihan, Jesenice, Hrastnik in Homec pa le po ena. **Polde Cigler**

Slavnost v Velikem Podlogu

V nedeljo je bila otvoritev športnega igrišča, ki so ga naredili učenci osnovne šole z materialno podporo vaščanov. Veliko športno tekmovanje vseh mladinskih aktivov v občini, ki je sledilo, je privabilo čez 100 gledalcev. Okoli 400 mladincev se je pomerilo v streljanju z zračno puško, v rokometu, odbojki, namiznem tenisu, atletiki in šahu. Člani »Partizana« iz Koroškega so priredili telovadno akademijo, ki je gledalce navdušila. Ob zaključku so pionirji osnovne šole v Velikem Podlogu zaplesali »narodno kolo« v narodnih nošah. D. K.

Atletika v Črnomlju na novi poti

Črnomelj se ponovno dviga v atletiki. Ne bo dolgo, ko bodo gimnazijci dosegli kvaliteto atletov, ki jih je pred leti vodil danes že dobro poznani trener tov. Kolarič. Svojo kvaliteto so mladi atleti dokazali letos že dvakrat: na atletskem mitingu v Novem mestu in na okrajnem prvenstvu v krosu. Pred dnevi so izvedli prvenstvo gimnazije v atletiki in dosegli nekaj odličnih rezultatov. Posebno so se izkazali sprinterji — med njimi Miro Pavliha, ki se uvršča med slovensko mladinsko elito.

Rezultati: **100 m:** 1. Pavliha 11.5, 2. Movrin 11.9; **1000 m:** 1. Dernovšček 2:52,1, 2. Pavličič 2:53,0; **suvanje krogle** (5kg): 1. Stipanovič 13,81, 2. Brajčič 12,35; **višina:** 1. Kraševec 155 cm, 2. Znidaršič 150 cm; **skok v daljino:** 1. Znidaršič 610 cm, 2. Obranovič 538 cm; **štafeta 4x100:** 47,4. **C. V.**

■ **Titova ladjedelnica v Kraljevici** bo za indijskega naročnika zgradila posebno 2500-tonsko ladjo za oskrbovanje morskih svetilnikov. Ladja bo imela štiri dieslove motorje s 15 tisoč KM, vozila bo pa 20 morskih milj na uro.

■ **Do Marca letos so v naši državi** zapisali rekordno številko mesečne proizvodnje nafte — 103.093 ton, v prvem četrtletju pa 289.056 ton nafte, kar je za polovico več kot lani v istem razdobju. Marca je znašala proizvodnja plinskega olja 36 tisoč ton, s čimer so prav tako dosegli rekord.

NAŠ OBISK

Nenehna skrb za otroke

Pri predsednici Društva prijateljev mladine v Brestanici tov. ALBINI JAVORIČ smo se zanimali za uspehe in probleme tega društva.

KAKŠNE UPSEHE JE DOSEGLO DPM ZADNJE LETO?

Po zaslugi celotnega odbora in zaradi tesnega ter plodnega sodelovanja s šolo, z elektrarno, s podjetjem

»Dolomit«, kmetijsko zadrugo in z drugimi lahko trdim, da je naše društvo doseglo velike uspehe. Za novo leto smo obdarili 580 otrok ter organizirali teden »Dedka Mraza«. V tem tednu so bile razne prireditve, uprizorjene otroške igrice in predvajani pravljični filmi. Tudi novoletna jelka je bila letos vzorno urejena in so je bili otroci zelo veseli. Naše društvo je tudi uspešno izvedlo organizacijo pustne maškarade. Sodelovalo je veliko otrok, najboljše maske pa smo nagradili.

Za šolske otroke smo priredili izlet na partizanski Bohor. Otroci so šli po stopinjah slavne XIV. divizije, ki se je zadržala v tem kraju februarja 1914. Med potjo je otrokom o dogodkih pripovedoval borec te divizije tov. Javorič. Predšolski otroci so šli na krajši izlet v Mačkovce k ribniku.

Končno je naše društvo sodelovalo pri izvedbi proslave 8. marca — dneva žena, pridobilo je večje število novih članov ter pripravilo več zanimivih predavanj.

Naj še dodam, da bomo 25. maja ob dnevu mladosti organizirali izlet na Bohor, ki bo zvezan z obiskom po tizanske vasi Lošce. Borci NOV bodo tudi to pot pripovedovali otrokom o bojih na tem področju. Smatramo za posebno dolžnost, ob 20-letnici naše vstaje seznaniti otroke z našo revolucijo. To je ena izmed glavnih nalog našega društva. Vključili se bomo tudi v priprave za letovanje otrok in pomagali zlasti socialno šibkim otrokom.

IN VAŠE ŽELJE?

Naše društvo želi, da bi bilo sodelovanje z vsemi organizacijami, društvi in podjetji še vnaprej tako prisrčno, da bi v Brestanici ustanovili prepotrebni otroški vrtec in da bi dobili sobo za klubski prostor. *D. K.*

»BELA KRAJINA« v vodstvu

V IX. kolu okrajne nogometne lige ni bilo presenečenj. V vodstvu je Bela krajina iz Črnomlja. Nedeljska srečanja so se končala takole: v Črnomlju: Bela krajina : Elan 3:0 (1:0), v Novem mestu: Borec : Senovo 4:2 (1:1), v Brežicah: Brežice : Krško 5:3. Pritožb v tem kolu ni bilo. Lestvica kaže takole:

Bela krajina	9	6	1	2	19:8	13
Borec	9	5	2	2	25:22	12
Elan	8	5	0	3	22:13	10
Senovo	8	4	0	4	17:14	8
Brežice	9	2	1	6	10:23	5
Krško	9	2	0	7	14:26	4

Tekmovalna komisija je tekmo Elan : Senovo razveljavila in jo bodo igrali ponovno 28. maja v Novem mestu.

Pred nami je še zadnje kolo letošnjega prvenstva; zmagovalec se bo potegoval v kvalifikacijah za vstop v Slovensko consko ligo. Vsekakor je kandidat Bela krajina, ki ima do sedaj največ možnosti za osvojitev prvega mesta, seveda če ji na zadnji stopnici ne spodrsne.

V zadnjem X. kolu se srečajo:

Novo mesto: Elan (Novo mesto) : Borec (Novo mesto ob 15. uri;

Senovo: Partizan (Senovo) : Brežice ob 15. uri;

Krško: Partizan (Krško) : Bela krajina (Črnomelj) ob 15. uri.

Najbolj negotovo bo srečanje v Novem mestu. Senovo je favorit na domačem terenu, ni pa rečeno, da mu ne bi Brežice odnesle ene točke. Zelo zanimiv bo dvoboj v Krškem, kjer se bo Bela krajina borila za prvo mesto. Zadostuje ji neodločen rezultat.

Zadnje kolo bo torej prineslo prvaka, čeprav je treba še odigrati tekmo Senovo : Elan, vendar ta ne bo vplivala na končno razvrstitev na lestvici.

BELA KRAJINA : ELAN 3:0

Na nedeljski tekmi za okrajno nogometno prvenstvo sta se v Črnomlju srečala Bela krajina in novomeški Elan. Ljudje so se za tekmo zanimali že prej, saj sta igrali moštvi, ki sta se potegovali za okrajno prvenstvo. Pred okrog 300 gledalci je dobro sodil Janežič iz Ljubljane.

Čeprav so gledalci pričakovali dobro igro Elana, je igral za razred slabše kot Bela krajina. Domačini so bili mnogo boljše moštvo in so prvi gol dali že v 6. minuti prvega polčasa (strelec Švajger). V drugem polčasu je prišla premoč Bele krajine še bolj do veljave. Dosegli so še dva gola in zaključili tekmo z rezultatom 3:0 za Belo krajino.

Ob zaključku igre v 88. minuti so se Elanovi igralci začeli precej nešportno vesti, zato je sodnik izključil iz igre Pajiča in Stojanovskega. Vodi še vedno Bela krajina, prvaka pa bo določilo zadnje kolo. **V. J.**

BOREC : PARTIZAN (Senovo) 4:2 (1:1)

V predzadnjem kolu okrajne nogometne lige sta se v Novem mestu srečala Borec iz Novega mesta in Partizan s Senovega. Tekma se je končala z zmago Borca 4:2 (1:1). Srečanje ni bilo zanimivo. Igralci, zlasti gostje, niso bili disciplinirani. Nekoliko bolje so igrali potem, ko je Kovjanič v 20. minuti dosegel prvi gol za Borca. Gostje so izenačili v 35. minuti, ko je 11-metrovko uspešno streljal Brence.

V drugem polčasu je pobudo prevzel Borec, ki je povsem prevladoval na igrišču. Lahko rečemo, da je bil ta del tekme precej boljši in živahnejši. Igralci Borca so sicer zelo lepo in duhovito igrali, vendar pred golom niso bili zanesljivi. V 60. minuti je rezultat povečal Kovjanič (2:1) in Jovanovič s strelom 3:1 v 46. minuti. V 70. minuti so gostje rezultat znižali na 3:2 (strelec Krupina), v 85. minuti pa je Jovanovič postavil končni rezultat tekme. (4:2).

Zmaga Borca je zaslužena, po prikazani igri v drugem polčasu pa bi bil rezultat lahko še večji. Opazili smo, da imajo igralci Borca dobro kondicijo in tehniko.

Tekmo je z manjšimi napakami sodil Sever iz Kočevja. Gledalcev je bilo okrog 500. **Šf**

Proti pričakovanju — uspešen start!

Novomeški odbojkarji so se na letošnjo sezono slabše pripravljali kot običajno, zato smo pričakovali, da bodo vsaj v začetku imeli težave tudi s slabšimi nasprotniki. Letos je republiška liga enotna, neprimerno močnejša kot lani, saj sedaj v njej skoraj ni moštva, ki bi bilo le »dobavitelj« točk. Iz štajerske skupine letos v ligi nastopajo Fužinar ter Partizan iz Mežice in Hoč.

Novomeščani so startali že pred prvomajskimi prazniki. Prvič so potovali v Kanal ob Soči in na splošno presenečenje z nepopolno ekipo (brez Dolenca) zasluženo premagali domačine s 3:1.

Tudi v drugem kolu so igrali na tujem — v Mežici, kjer se navadno zelo težko osvajajo točke. Navzlic temu da so po petih urah vožnje z avtomobili dopotovali v Mežico tik pred začetkom tekme, so Novomeščani zelo dobro zaigrali. **Po pičlih 40 minutah igre je bil rezultat 3:0 za Novo mesto (15:8, 15:9 in 15:3).**

Prvo tekmo na domačem igrišču bodo novomeški odbojkarji igrali v nedeljo, 21. maja, in sicer z eno najboljših ekip iz lanske vzhodne skupine lige — s Partizanom iz Hoč pri Mariboru. Če bodo tudi to tekmo odločili v svojo korist (po sedanjih rezultatih to lahko pričakujemo), bodo obdržali prvo mesto na lestvici republiške lige.

Ostali rezultati nedeljskega kola:

Fužinar : Kanal 2:3(!), Fužinar : Ljubljana 2:3, Jesenice : Kamnik 3:1. fm

Slovenska ženska odbojkarska liga

TVD PARTIZAN (NOVO MESTO) — OK JESENICE 3:2

Nedeljsko odbojkarsko srečanje ženske republiške lige na Jesenicah je proti pričakovanju prineslo uspeh mladih odbojkaric iz Novega mesta. Glede na to, da so bile jeseniške odbojkarice v pretekli sezoni boljše, je uspeh prišel nepričakovano, a zasluženo.

Pri naših igralkah lahko za požrtvovalno igro pohvalimo prav vse igralke. Zmagovalke so nastopile v naslednji postavi Dokl, Robar, Kožuh, Keber, Setina, Saje in Bele.

Prihodnjo nedeljo se bodo srečale Novomeščanke na domačem igrišču z OK Kamnik. **Sd**

Obiski Postojnske jame

Izredna naravna lepota podzemskega sveta v Postojnski jami privablja vsako leto več turistov. Lani je do novembra meseca obiskalo jamo nad 270.000 turistov, domačih in tujih (tujih okrog 100.000). Največji obisk je imela jama meseca avgusta — nad 66.000

AMD v Novem mestu vabi na nedeljsko tajno kurirsko vožnjo

Avtomoto društvo v Novem mestu bo priredilo v nedeljo, 21. maja, **spomladanski avtomobilski in motorni kros v obliki tajne kurirske vožnje. Zbirališče bo ob 13. uri na Glavnem trgu.** Tekmovanje bo imelo terenski značaj krosa z zaprekami na cesti. Časi so določeni vnaprej: za motorje do 50 ccm 30 km na uro, za motorje nad 50 kub. cm in za avtomobile vseh kubatur 40 km na uro. Proga bo nakazana po javkah, vsak tekmovalec pa mora upoštevati čase, ki jih bo dobil na podlagi predpisane povprečne brzine. Vsaka prekoračena ali preuranjena sekunda prihoda na cilj bo kaznovana z 1 kazensko točko. **Zmagal bo tekmovalec, ki bo zbral najmanjše število kazenskih točk.** Društvo bo razdelilo med zmagovalce več praktičnih nagrad in diplom. Sodelujejo lahko vsi člani in članice AMD v Novem mestu, ki so stari 18 let in imajo vozniško dovoljenje.

Tekmovalci bodo s podpisom na prijavi za udeležbo na tekmovanju pristali tudi na vse določbe pravilnika o tajni kurirski vožnji, biti pa morajo tudi zavarovani. Na tekmovanju morajo upoštevati običajna navodila pravilnikov za tekmovanja v okviru AMD.

Motoristi- mopedisti in avtomobilisti — udeležite se nedeljske kurirske vožnje!

Mali oglasi imajo v domačem tedniku zanesljiv uspeh — prepričajte se o tem!

Z letošnjega teka Ob žici okupirane Ljubljane (Foto: Branko Lukić)

Bavdek: 185 cm v višino!

Sobotni atletski miting novomeškega Partizana je bil namenjen predvsem mlajšim atletom in atletinjam, ki so v sredo nastopili na okrajnem srednješolskem prvenstvu, v soboto oz. nedeljo pa za ekipo domačega Partizana v republiški ligi za mlajše mladinke in mladince. Poleg mlajših so tekmovali tudi nekateri člani in članice, med temi pa je najboljši rezultat dosegel Miro Bavdek, ki je v skoku v višino dosegel letošnji najboljši rezultat v Sloveniji — 185 cm. S tem je ponovno izenačil dolenjski rekord, ki ga že več let drži s Potrčem in Pucljem.

Od ostalih starejših tekmovalcev in tekmovalk naj omenimo Spilarjevih 59,22 m v metu kopja in 601 centimeter v skoku v daljino, osebni rekord Drčarjeve v skoku v višino — 140 cm (skače bočni stil!) in 425 cm v skoku v daljino ter ponovno dober rezultat mladinca Padovana v tekih na 60 in 100 m — 7,4 in 11,8. Od mlajših so se izkazali še Pavlin v teku na 60 m, Lukšič v teku na 400 m, Svetličič v metu kopja ter Novakova v skoku v daljino.

Tehnični rezultati:

Člani — skok v višino: Bavdek 185 cm, Koce in Zgonc 160 cm; **skok v daljino:** Spilar 601 cm; **met kopja:** Spilar 59,22 m;

članice — skok v višino: Tilka Drčar 140 cm; **skok v daljino:** Drčar 425 cm, Boža Garntini 115 cm;

mladinci: 60 m: Padovan 7,4, Pavlin 7,5, Luštek 7,6, Zaman 7,7; **100 metrov:** Padovan 11,8, Zaman 12,4, Kralj 12,9; **400 m:** Lukšič 57,7, Zore 59,6, Vovk 60,6; **štafeta 4x100 m:** mlajši mladinci 49,9, ESS 50,7;

skok v višino: Šiško in Marinček 155 cm, Picek 150 cm; **skok v daljino:** Luštek 5,37, Ferlič 5,19, Škof 5,15; **suvanje krogle** (4 kg): Knol 14,09, Bele 14,03, Svetličič 12,40 m; **met kopja:** Ivan Svetličič 40,53 m.

Mladinke in pionirke: 60 m: Dovšek 9,3, Škof 9,3, Rajič 9,4; **skok v višino:** Urh 115 cm; **skok v daljino:** Jožica Novak 4,0 m, Bernardka Jožef 9,90 m, Sonja Škof in Marjana Ilc 3,81 m; **suvanje krogle (3 kg):** Milena Kozole 10,70, Strumbelj 9,04, Južna 8,70 m.

Pionirji: 60 m: Miro Berger 8,1, Florjančič 8,3; **skok v daljino:** Adamič 4,58, Berger 4,49 m. **fm**

Črnomaljčanke premagale Rudarja

V prvenstveni rokometni tekmi ženske republiške lige je črnomaljski Partizan v gosteh premagal igralke trboveljskega Rudarja z rezultatom 4:2 (0:0). Zanimivost tekme je v tem, da je trener Partizana Franc Moljk v prvem polčasu vključil v igro tri nove igralke pionirke, ki so v borbeni igri uspele v prvem polčasu obdržati neodločen izid. Ko je v drugem polčasu zaigrala prva črnomaljska ženska rokometna ekipa, so se mlade igralke še bolj izkazale, saj sta Ivanušičeva in Kvasova (stari 14 let) kar dvakrat potresli nasprotnikovo mrežo.

Črnomaljska rokometna ekipa, ki tekmuje v republiški ligi, v tem delu prvenstva še ni bila poražena, čeprav smo prav v tekmi z Rudarjem pričakovali povsem drugačen izid. Doslej je v vseh štirih dvobojih zmagal trboveljski Rudar (5:0, 11:0, 8:0, 6:0). Črnomaljčanke so nastopile z naslednjim moštvom: **pionirke:** Ovniček, Kalundžič, Kvas, Ivanušič ter stalne igralke Rajgelj, Žunič, Weiss, Carman in Furlan.

Ljubitelji rokometa na Dolenjskem zmagovalkam iskreno čestitamo.

LJUBLJANSKI ROKOMETAŠI V ČRNOMLJU

21. maja bo v Črnomlju rokometna tekma med ljubljansko rokometno reprezentanco in domačim Partizanom. — Prireditev bo združena z obiskom študentov elektrotehnike iz Ljubljane. Ljubitelji rokometa, pridite v nedeljo ob 14. uri na zanimivo rokometno srečanje! **M. K.**

Čez gore, polja ...

Obračun plodnega dela Planinskega društva v Novem mestu

Dne 10. maja je bil v prostorih novomeškega izobraževalnega centra občni zbor Planinskega društva v Novem mestu. Zbora se je udeležilo okrog 80 članov planinske organizacije, ki so najprej poslušali dve predavanji (prof. Fabian: O planinskem rastlinstvu na Dolenjskem in širom po Sloveniji ter o zanimivostih v dolini Krke — Rudi Jereb), ki sta ju predavatelja spremljala z lepimi barvnimi diapozitivi, nato pa je zbor pretresal lansko plodno dejavnost.

Predsednik društva tovariš Jereb je nazorno opisal pomen planinske organizacije, v katero se vključuje vedno več novih prijateljev planin, kar je presenetljivo, saj se je samo lani povečalo za okrog 100 članov. Razveseljivo je zlasti to, da je v društvu 57 mladincev in 55 pionirjev, predvsem s prve novomeške osnovne šole, kjer so ustanovili planinski krožek.

Nadalje je poročilo precej izčrpno zajelo razvoj planinstva na Dolenjskem, za kar so zaslužni nekateri še živi člani. Ti pionirji dolenjskega planinstva so pomagali pri gradnji planinskih domov na Gorjancih, kjer se je v zadnjih letih razvilo nekaj lepih izletniških središč. Vsekakor štejemo med najpomembnejše Gospodično in Dom Vinka Paderšiča, ki je lani dobil vodovod. Tam je tudi vedno več gostov, saj omogoča nova cesta dostop tudi z motornimi vozili. Lani je v domu Vinka Paderšiča prenočilo 521 ljudi, kar je glede na še ne povsem razvito planinsko dejavnost precej. Tudi letos je Gorjance obiskalo sorazmerno precej turistov, zlasti v prvomajskih praznikih.

Planinci (čez 300 članov), se spoznavajo z lepotami planin tudi na predavanjih. Letos je bilo v Novem mestu več zanimivih predavanj, ki jih je obiskalo 1200 poslušalcev. Med najbolj privlačnimi je bilo predavanje člana slovenske odprave na Trisul, ki je dolenjske planince seznanil z lepotami himalajskega pogorja.

Po razčlenitvi pretekle dejavnosti so sprejeli več sklepov, ki govorijo, da je treba delo planinske organizacije na Dolenjskem poživiti in razširiti dejavnost še na območja Žužemberka, Šentjerneja, Stopič ter Trebnjega, skratka v vseh večjih središčih novomeškega okraja. Prav tako bodo v prihodnje morali bolj upoštevati dejavnost mladinskih planinskih sekcij, ki jim bo treba najti pravo delovno vsebino.

V dneh 27. in 28. maja bo v Novi Gorici republiški zbor planinskih društev, na katerem bo novomeške planince zastopal delegat in dolgoletni planinec Rudi Jereb. Prav tako bodo v Novi Gorici zaslužnim planincem, ki so člani Planinskega društva že nad 20 let, podelili odlikovanja. Odlikovanja bodo prejeli tudi novomeški planinski veterani. **I. Z.**

Ustanovljen je aktiv učiteljev za tehnično vzgojo

Nenehen tehničen napredek zahteva več znanja o tehniki. Medtem ko je za tehnično vzgojo doslej skrbela le Ljudska tehnika, smo precejšnjo tehnično dejavnost opazili tudi na šolah, o čemer povedo razstave in raznovrstne prireditve. Šolska reforma nalaga učencem nove naloge tudi na področju tehnike. Aktiv učiteljev za tehnično vzgojo, ki so ga pred dnevi ustanovili v Novem mestu (navzoč član republiškega odbora LT Lah), bo v prihodnje prirejal mesečne posvete, na katerih bodo ljudje poslušali predavanja o tehnični vzgoji, se pripravljali za praktičen nastop pri tehničnem pouku in prirejali oglede tovarn. Ogledali so si že novomeško tekstilno tovarno. Prihodnji mesec bo skupni posvet v Črnomlju (vsak posvet bo v sedežu druge občine).

Na posvetovanjih bodo razpravljali o sodelovanju v organizacijah LT. Ugotovili so, da manjka v okraju več učiteljev za tehnični pouk, zlasti v črnomaljski občini, kjer imajo tamkajšnji učenci lepo urejeno tehnično delavnico, nimajo pa učitelja. Pričakujemo, da bo v prihodnje v tej organizaciji še več mladine, vodstvo LT pa bo moralo skrbeti, da bi tehnična dejavnost našla res povsod dostojno mesto.

Marijan Tratar

Svetovno prvenstvo v speedwayu za 1961

Izločilna 10. vožnja v Jugoslaviji: Videm-Krško, 28. maja 1961

(Nadaljevanje)

Nacionalne federacije so že poslale podatke o nastopajočih vozačih za X. izločilno dirko v Vidmu-Krškem. Iz seznama vozačev in njihovih dosedanjih športnih kvalifikacijah lahko pričakujemo zelo interesantno dirko, za katero je precej težko napovedovati re-

Franci Novak

zultate in plasman za polfinale — to je imena tistih osmih vozačev, ki bodo tako dobili vizo za nastop na trinajsti dirki, ki bo že 17. junija v Avstriji.

Izmed 16 nastopajočih vozačev se jih bo plasiralo le osem za nadaljnja tekmovanja. Kakšne so možnosti za naše vozače? Za prva mesta se bodo borili vsekakor Zyto, znani poljski vozač prvega razreda, ki se je lani plasiral za finalno dirko sveta in dosegel 13. mesto med svetovnimi asi. Nadalje: Stanislav Svoboda mlajši, talentirani vozač ČSSR, ki spada v prvi razred te države, je na lanskoletnem conskem prvenstvu v Libercu (kjer so nastopili tudi naši vozači) zasedel 2. do 3. mesto takoj za prvakom ČSSR Rihterjem. Tu bo prvak Poljske iz leta 1959 Jan Malinovski, ki je s 30 leti v najboljši formi, in spet 35-letni Čehoslovak Zdenek Dominek, znani terenski vozač, v speedwayu pa je doma že 6 let. Tu bodo še nekateri mlajši vozači poljske in češkoslovaške ekipe. — Zdaj že lahko računamo na plasman naših predstavnikov, kajti po dosedanjih ocenah in formi pa bi morala biti naša vozača vsaj pred avstrijskima vozačema Hartlom in Gleichweitom. Ker bo verjetno nemški državni prvak Hofmeister nastopal na domačih tleh, ne bo resne konkurence.

Ker sestavljata ekipi Poljske in ČSSR skoraj tretjino nastopajočega moštva, je težko predvideti plasman, ker nam nekatera imena niso znana, vendar pričakujemo naše predstavnike nekje v sredini lestvice.

Tudi s te strani je organizacija in disciplina federacij odlična, saj imamo še tri tedne pred dirko že znana v glavnem vsa imena. Tudi naše zastopstvo v Poljski je dokončno rešeno: za Jugoslavijo bo vozil naš znani domačin Franci Babič iz AMD Videm-Krško.

KAKŠNA JE SVETOVNA ELITA V SPEEDWAYU?

Dosedanja svetovna prvenstva in tudi naslov šampiona je šel v večini let izven evropskega kontinenta, in sicer: leta 1949 prvak Fric (Anglija), 1950 Williams (Wels), 1954 Roni Moore (Nova Zelandija), 1955 Peter Craven (Anglija), 1956 in 1960 Ove Fundin (Švedska) in 1958 in 1959 Bari Briggs (Nova Zelandija). Iz tega vidimo, da je največkrat postal prvak sveta Novozelandec, nato Anglež in dvakrat Evropejec, sedanji prvak Fundin, medtem ko se ostalim Evropejcem še ni nudila sreča, da bi si priborili najvišji naslov.

O lanskoletnem šampionatu v Wembleyu je zapisal delegat FIM takole: »V lepem vremenu se je zbralo na stadionu preko 70.000 gledalcev, simpatizerjev tega športa (kaže, da je v Angliji ta šport blizu številke I.), kjer se je pričelo svetovno prvenstvo. Napeta borba je dosegla svoj vrhunec po odvoženi dvajseti vožnji (to je zaključna) in prvak še ni bil znan. Kajti asndidati Fundin, Moore in Craven so imeli vsi po 14 točk. Tako so morali dirko podaljšati za odločilno 21. vožnjo, katera naj odloči o šampionu sveta. V tem klanju med vozači in JAAP je zmaga pripadla Švedu Ove Fundinu.«

Od ostalih Evropejcev so tu nastopili Poljaki Kwocala, Zyto in Keiser ter zahodnonemški prvak Hoffmeister, dočim so se ostali Evropejci morali zadovoljiti z zaključnimi tekmovanji za evropsko prvenstvo.

SVETOVNO EKIPNO PRVENSTVO 1961

Tudi ekipno prvenstvo sveta v speedway prirejajo že nekaj let. To je sistem, v katerem nastopa vsaka država s štiričlansko ekipo.

Jugoslavija bo letos prvič sodelovala v tem sistemu tekmovanja, ker sedaj še nismo imeli za to udeležbo vseh pogojev.

Naša ekipa bo nastopila v izločilni tekmi z ekipo Poljske in mešano ekipo ZSSR in Bolgarske na Poljskem, ravno tako pa bo tudi finale, to je srečanje zmagovalnih ekip, v Varšavi. Kandidati za našo ekipo bi bili naslednji: Medved, Perko, Babič, Regvart, Visočnik in Mlakar, vendar o tem še ni odločitve merodajnega foruma.

Športna kolega: državni prvak Češkoslovaške František Rihter in krški vozač Franc Babič, ki bo zastopal našo državo na izločilnih tekmah na Poljskem

Lanskoletni rezultat svetovnega ekipnega prvenstva je bil naslednji: I. mesto ekipa Švedske s 54 točkami, drugo mesto ekipa Anglije s 30 točkami, tretje mesto ekipa ČSSR itd. Če pogledamo individualni plasman svetovnega prvenstva vidimo, da so prišli dalje Poljaki, dočim so v ekipnem prvenstvu bili boljši Čehoslovaki, tudi to je ena izmed potrdil pravila, da je v speedway mnogo elementov in vplivov, ki odločajo o efikasnosti nastopov; kar verjetno v drugih športnih disciplinah ni slučaj.

EVROPSKO PRVENSTVO LETA 1961 NA 1000 METRSKI PEŠČENI STEZI

Že več let prirejajo v Evropi tudi prvenstvo na 1000 metrskih peščenih stezah. To so podobna dirkališča, kot je bila prvotna steza na stadionu Matije Gubca v Videm-Krškem z razliko, da je bila ta grajena kot hipodrom, uporabljala pa se je tudi za 1000-metrske dirkališčne dirke dirt-track stila. Ker je ta sistem prdhodnik speedwaya, se razvija v glavnem v tistih državah, kjer je razvit dirkališčni šport. Pri nas zaenkrat za to disciplino ni posebnega interesa, kajti prejšnje 1000-metrske steze (v Mariboru, Krškem, Zagrebu itd.) ne odgovarjajo varnostnim zahtevam, novih pa ne gradimo, ker je s stališča gledalcev in prireditelja bolj interesantna speedway steza (dolžina od 333 do 420 m).

POKAL FIM ZA DIRKE NA LEDU V LETU 1961

Delegacija Sovjetske zveze je na zasedanju Podkomiteja FIM predlagala, da se že letos razpiše svetovno prvenstvo za dirkališčne dirke na ledu. To naj bi bil sistem kvalifikacijskih srečanj v Švedski, Finski, Norveški, ČSSR z fin lom v Sovjetski zvezi. Ker za ta sistem dirk še ni posebnih predpisanih norm (kljub temu, da se dirke že prirejajo) in dovolj izkušenj, je bil sprejet sklep, da bo letos podeljen za prvaka udeležencev le pokal Podkomiteja FIM. Po pripovedovanju očividcev je to zelo interesantna disciplina motornih dirk.

(Konec prih.)

„Pri nas smo za živinorejo!“

Obiskali smo Kmetijsko zadrugo v Škocjanu

Na področju okoli Škocjana je že od nekdaj razvita vzreja mladih pujskov in pravtako živinorejc. Kmetijska zadruga zato usmerja proizvodnjo v živinorejo s posebnim ozirom na svinjerejo. Proizvodnja krme je pogoj za oboje, zato kmete navajajo v pridelovanje tistih rastlin in pridelkov, ki so pomembni kot živinska krma. V pogodbeno sodelovanje je letos vključenih 160 ha površin. Največ pogodb je za travništvo, sledijo one za pridelovanje koruze in krompirja. Odločili so se, da bodo stremeli za vzrejo belih pujskov, »landvace« pasme že pripravili vse potrebno.

Ker je obdelovalnih površin sorazmerno malo, pogodbeno sodelovanje s kmeti pa se odvija prepočasi, **je zadruga sklenila ustanoviti lasten proizvodni obrat**, na katerem bi s sodobno kmetijsko proizvodnjo nudila vzgled. Leta 1959 so prevzeli kmetijski obrat Vrh, ki je spadal prej pod Kmetijsko posestvo Klevevž. Obrat je bil zelo zanemarjen, zato se je zadruga takoj lotila obnove. Z njim so pridobili 44 ha površine, katere so nato z zakupom zemljišč in s priključitvijo zemljišč SLP povečali na 119 ha. Obrat se ukvarja z živinorejsko hmeljarsko proizvodnjo. S skromnimi sredstvi, predvsem pa z iznajdljivostjo in pridnostjo, je zadruga preuredila hlev na posestvu Vrh in le z milijonom in pol sredstev uredila 80 stojišč za govejo živino. V obratu je že privezanih 80 glav živine, katero pitajo. Nekaj težav je še z vodo, ker je potok, kjer živino zdaj napajajo, oddaljen približno 200 metrov. Razmišljajo o črpalki in majhnem zbiralniku, ki bi posredovala živini vodo kar v korita, kar bi se zelo poznalo na prirastku teže živine. Tudi elektrika je problem. Zidne napeljave so že pripravljene, treba pa je še potegniti žico do obrata, kar bi veljalo 1 milijon dinarjev. Zadruga jih nima, pri Elektro Novo mesto pa so že obljubili pomoč. Vse skupaj je zelo čudno, saj je v okolici doslej elektrificirana že marsikatera vas, ki bo zdaj, zdaj izumrla, proizvodni obrat, ki ima bodočnost in elektriko potrebuje, pa je ostal brez nje...

Obrat Vrh ima 19 ha hmeljevih nasadov. Lanski pridelek je malo prizadela toča, zato pa upajo, da bo letošnji boljši. Leta 1959 zgrajena sušilnica za hmelj je s stranskimi prostori izkoriščena le tri mesece v letu, sicer pa stoji prazna. Lani so poskusili s sušenjem šipka. Uspešno so ga nasušili 15 ton za Gosad. Pripravljajo načrte, za usposobitev sušilnice pri sušenju sadja in drugih pridelkov, da bi bila boljše izkoriščena.

Sodobnega kmetijstva brez sodobne mehanizacije si ne moremo predstavljati, zato zadruga hiti z nakupom kmetijskih strojev. Ima že 5 traktorjev, 1 kombajn, 6 mlatilnic in 37 raznih priključkov in strojev. Po strojnih uslugah je veliko povpraševanje, vsa mehanizacija, s katero zadruga razpolaga pa je polno zasedena vse leto.

V Škocjanu, verjetno pa tudi v Šentjerneju, že dlje časa razpravljajo o združitvi obeh zadrug, združitev pa še vedno ni uresničena. Prepričani smo, da bodo tudi škocjanski kmetovalci spoznali, da je združitev gospodarsko pomembna. Gotovo ni važno, kje bo bodoči sedež zadruge, saj bo v Škocjanu še vedno ostala poslovna enota, kjer bodo lahko kupili umetna gnojila, prodajali kmetijske presežke, sklenili pogodbo o sodelovanju in dobili razna navodila strokovnjakov, tako kot doslej. Združena zadruga pa bo imela močnejše sklade, laže bo kupovala kmetijske stroje in opravljala dejavnosti, ki bodo prav v kmetovo korist. Posredi je tudi vprašanje gozdarske službe, saj je KZ Škocjan premajhna, da bi jo prevzela, kmetje pa gotovo ne bodo dopustili, da bi se njihovi prispevki, ki jih plačujejo v obliki raznih taks, stekali drugam. Prepričani smo, da bodo škocjanski gospodarji, ko bodo vse to resno pretehtali, ugotovili, da je res najbolj prav, če se KZ Šentjernej in Škocjan združita v skupno korist in da bodo rekli svoj: DA brez otročjih prepirov, kje naj bo sedež zadruge!

M. J.

23. maja 1942 je okupatorska italijanska vojska skupaj s skupinico domačih izdajalcev-belogardistov, neslavno, na hitro zapustila svojo postojanko v Škocjanu. Že nekaj časa prej so jih nenehno napadali partizani. Odločitev o umiku je pospešil rafal iz partizanske strojnice, ki je nekaj dni prej skoraj zadel karabinjerskega »marešiala« v pisarni. Prebivalci tega področja, v spomin na osvoboditev praznujejo 23. maj kot svoj krajevni praznik.

Za boljšo preskrbo v Brežicah

Že dalj časa brežiške gospodinje žele, da bi bila na tržnici in v trgovini z zelenjavo večja izbira kmetijskih pridelkov in tudi cene primernejše. Nedavno smo se prepričali, da imajo gospodinje prav. Tega dne ni bilo v trgovini z zelenjavo jajčk in jabolk, solata in špinača pa je bila le slabše vrste. Nič bolje ni bilo na trgu. Morda je bilo nekoliko več izbire, toda cene tako visoke, da so za vsakogar nedostopne, sicer pa primerjajmo cene v trgovini z zelenjavo s tržnimi: krompir 20 (20), špinača 60 (100), solata 120 (100 do 140), jabolk nimajo (120 — 140), čebula 110 (120), česenj 180 (190), pesa 60 (70), korenje 80 (80 in 100), fižol 80 in 100 (90 in 110), jajčk nimajo (17).

Z dobro voljo bi se z lahkoto izboljšala preskrba prebivalcev Brežic z zelenjavo in kmetijskimi pridelki, saj je kmetijstvo v občini močno razvito. S tem pa bi bile uresničene želje brežiških žena.

D. K

Nekaj drobnih iz Sevnice

Sindikalna podružnica javnih uslužbencev iz Sevnice pripravlja »izlet v neznano«, kar je sprožilo med člani precej ugibanja. Od 19. do 21. maja bodo na potovanju v »neznano«, česar se razumljivo vsi vesele.

Pioniški pevski zbor sevniške osnovne šole (vodi ga prizadevni pevovodja in glasbeni pedagog Viktor Krenčič) je priredil 8. maja zelo uspel nastop. Pri koncertu je sodeloval tudi zabavni orkester iz Sevnice, po koncertu pa je bila oddaja »Pokaži kaj znaš!«. Pionirji so se na oddaji zelo postavili, saj je bila prireditev ena najboljših v tem letu in si Sevničani tako kvalitetnih nastopov še želijo!

Na izlet v Velenje, Šoštanj, Kotlje in na Pohorje se pripravlja tudi sindikalna podružnica učiteljev. Te kraje bodo obiskali od 18. do 21. maja; spoznavanje domovine in njenega velikega napredka je posebno pomembno za vse prosvetne delavce saj bodo z razširjenim znanjem lahko samo še bolj koristili učeči se mladini.

■ **Cez nekaj mesecev bo v Imotskem začela obratovati prva tovarna v tem kraju.** V novi tovarni trikotažnih izdelkov »Pionirki« bo zaposlenih 300 delavcev. Za dograditev tovarne bodo potrebovali okrog 300 milijonov dinarjev.

■ **V Kobaridu na Tolminskem so pred dnevi preizkusili** nov obrat tekstilne tovarne »Angora« iz Ljubljane. V začetku so zaposlili 30 delavk iz Kobarida in okolice. Ko bo prihodnjo pomlad obrat začel delati s polno zmogljivostjo, bodo lahko zaposlili 120 delavk. Računajo, da bo letna proizvodnja v kobariškem obratu 260 milijonov dinarjev.

PRIZADEVNOST KNJIGOVODIJ

V soboto je bil v Sevnici občni zbor Društva knjigovodij, na katerem so pregledali dosedanje delo društva in sprejeli načrt za nove naloge. Tako so med drugim sklenili, da bodo pripravili tečaje za začetnike in nadaljevalne tečaje. Vsaka dva meseca bodo imeli strokovna predavanja, vsakih 14 dni pa debatne večere. Obiskali bodo več podjetij, v društvu pa bodo organizirali tudi aktiv komunistov, ki bo pomagal odboru pri reševanju različnih nalog. Društvo se bo poslej zanimalo razen za strokovna vprašanja tudi za splošno družbene probleme. Posebej bodo proučili letošnji družbeni plan, v bodoče pa nameravajo osnutek občinskega družbenega plana predelati vedno že prej, ko bodo o niem razpravljali tudi volivci. Tako bo društvo pomagalo organom samoupravljanja in svetom pri občini. S tem se bo društvo tudi znebilo zaprtosti vase in v zgolj strokovno delo, kar bo članom in skupnosti vsekakor samo koristilo.

F. M.

Odprti bazen pleskajo

Odprti bazen v Dolenjskih Toplicah so ta teden pričeli pleskati. Plast barve bo zaščitila beton, pa tudi preprečila nabiranje vsakovrstne drobne nesnage, ki se kaj rada zateče v hrapavo betonsko površino. Bazen bo nato, ko bo prepleskan, tudi lepši in prijetnejši za oči. Takoj ko bo barvanje gotovo, bodo vanj spustili vodo in če bo vreme količkaj naklonjeno, se bodo lahko prvi letošnji kopalci že zadnje dni maja namočili v topliški vodi.

Sem ter tja po Pišecah

● **Pišece so prijazen kraj.** Imajo okrog 120 hišnih številk. Hiše stoje po okoliških gričih. Pokrajina je valovita, zato vsako mesto ni primerno za novo gradnjo. 30 hiš stoji ob gornjem toku potoka Gabrnice. Tam je tudi šola z 250 učenci, ki se zanimajo za krajevno preteklost. In kaj pravzaprav delajo? Nekateri bi radi postali slavni šahisti in že »posnemajo« Talja in Botvinika. Navdušujejo se za smučanje. Mladi modelarji pripravljajo papirnato raketo, s katero bodo »poleteli v vesolje«.

● **Pomlad je tudi pišečke šolarje** zvabila v naravo, kjer se marljivo pripravljajo za razna tekmovanja. Gojijo teke, skok v daljino in višino, najbolj priljubljena njihova igra pa je boj »med dvema ognjema«. Tekmovali so že z artiškimi in brežiškimi pionirji. — Marljivo dela dramska skupina in je letos naštudirala dve igrici: »Mačeha in pastorka« in »Izlet«, s katerim nameravajo gostovati. Recitatorji in pevci sodelujejo na proslavah. — Na šolskem vrtu gojijo cvetlice in razne poljske kulture. V jeseni konzervirajo sadje in zelenjavo pod vodstvom voditeljice mlečne kuhinje tov. Ostreličeve in ga porabijo za šolsko malico. Od doma prinesejo tudi sadje za marmelado. Z raznimi akcijami si pionirji tudi sami zaslužijo. Ne smemo pozabiti, da so lansko jesen zbrali 200 steklenic za sadne sokove.

● **Pred dnevi je bilo v Pišecah zelo živahno.** Proslavljali smo 27. april in 1. maj. V novo urejeni sejni sobi na pišečki šoli so se zbrali predstavniki množičnih organizacij in imeli slavnostno sejo. V programu so nato nastopili pionirji, ki so prej okrasili slavnostni prostor.

● **V nedeljo, 29. aprila, so pišečki gasilci** postavili 30 metrov visok mlaj. Ljudje pravijo, da tako visokega mlaja v Pišecah še niso videli. Naslednjo nedeljo so se ljudje zbrali ob tabornem ognju in obujali partizanske spomine. Pogrešali so partizanskega kurirja Kerina, ki so ga v Trobojniku ubili domači izdajalci. Ob kresu ni bilo Habjanovih dveh, očeta in sina, ki sta morala poštenost plačati z življenjem. Veliko je bilo pogumnih ljudi, ki so žrtvovali svoja življenja. Vedno jih bomo pogrešali.

Po tabornem ognju je bil pred Pšeničnikovo hišo družabni večer. Godba iz Kapel je vneto vabila. Ljudje so dolgo v noč rajali, peli in se veselili.

Anica Hribar

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 20. maja

5,00—8,00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 5,10—5,30 Nekaj domačih — 8,05 Glasba ob delu — 8,25 Z vseh vetrov — 8,55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 10,40 Angleščina za mladino! — 10,55 Orgle in orglice — 11,00 Po svetu jazza — 11,30 Pionirski tednik — 11,50 Otroci izbirajo pesmico — 12,00 Šest orkestrov — Šest slovenskih narodnih — 12,15 Kmetijski nasveti — 12,25 Zabaven opoldanski spored — 13,15 Obvestila in zabavna glasba — 13,30 Igra ansambel Srečka Dražila — 13,50 Od arije do arije — 14,20 Sport in športniki — 16,40 S knjižnega trga — 16,00 Za razvedrilo in zabavo — 16,40 Mešani zbor France Prešeren iz Celja — 17,00 Lokalni dnevnik — 17,15 Po kinu se dobimo — 17,45 Pesni orkester Max Greger — 18,00 Jezikovni pogovori — 18,40 Okno v svet — 20,00 Nekaj domačih napevov v izvedbi celjskih ansamblov in solistov — 20,25 Melodije raznih dežel — 21,00 Za prijeten konec tedna — 22,15 Oddaja za naše izseljence — 23,05 Do polnoči v plesnem ritmu.

NEDELJA, 21. maja

6,30 Veselo na pot! — 7,30 Radijski koledar in prireditve dneva — 8,00 Mladinska radijska igra — Victor Hugo: Gavroche — 8,45 Iz albuma skladb za otroke — 8,55 Z zabavno glasbo v novi teden — 9,40 Zbori in samospevi Stevana Hristića — 10,00 Se pomnite, tovariši... — 10,30 Zabavna glasba jugoslovanskih skladateljev — 10,45 Spoznavajmo svet in domovino — 11,30 Nedeljska reportaža — Ernest Petrin: Naši letalci pripovedujejo — 12,00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13,30 Za našo vas — 13,45 Koncert pri vas doma — 15,30 Trije odlomki iz Verdijeve opere Aida — 16,00 Humoreska tega tedna — 17,40 Peli so jih mati moja... — 17,00 Za nedeljsko popoldne — 17,30 Radijska igra — 18,24 V poletnem vrtu — 18,40 Štirje pevci — sedem popevk — 20,05 Izberite melodijo tedna — 21,00 Mozart v operi — 22,15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Novomeška kronika

■ **SGP Pionir iz Novega mesta** je letos sklenil za 1,8 milijarde pogodbenih del. Gradi stanovanja v Brežicah, Sevnici, Metliki in Novem mestu. Razen tega gradi večje objekte v Ljubljani, kjer ima pet delovišč: v Šentvidu, Mostah, na Poljanah, na Mirju in v Šiški. V gradnji so tri večje stolpnice v Ljubljani in 72 stanovanjski blok. Zaradi slabega vremena je v aprilu in maju delo zaostalo, vendar upajo, da bodo začeta dela še letos končali.

■ **V soboto, 13. maja,** je posebna komisija pod vodstvom inž. Didka iz Ljubljane zakolicila v Bršlinu temelj novega industrijskega obrata »Iskre«, ki ga bo gradil »Pionir«. Zemeljska dela za gradnjo novega obrata Novoteksa, ki ga bo prav tako gradil »Pionir«, bodo v nekaj dneh končana.

■ **Občinska Ljudska univerza je priredila včeraj zvečer v Novem mestu** predavanje o spolni vzgoji mladine. Za starše in vzgojitelje je predavanje pripravil znani slovenski pedagog in psiholog prof. Franc Pediček.

■ **V nedeljo, 14. maja, je v Novem mestu gostoval otroški in mladinski pevski zbor RTV iz Ljubljane.** Pred nabito polno dvorano je dirigiral Janez Kuhar, pri klavirju pa je bil komponist Slavko Mihelčič. Koncert mladih ljubljanskih umetnikov je bil posvečen 20-letnici vstaje.

■ **Marljivi lutkarji novomeškega učiteljišča so v nedeljo, 14. maja,** v novomeški gimnaziji uprizorili lutkovno igrico »Meh za smeh«. Otroci so igralce toplo pozdravili.

■ **20. in 21. maja prireja mladinski komite IMV** športno tekmovanje za pokal IMV. Doslej se je prijavilo že 14 mladinskih aktivistov. Prireditev je posvečena dnevu mladosti.

■ **Včeraj zvečer so pionirji druge novomeške osemletke** preizkusili svoje znanje na prireditvi »Pokaži, kaj znaš«. Sodelovali so pevci, recitatorji in harmonikarji.

■ **Rodila** je Anica Aš iz Novega mesta, Kurirska pot 5 — dečka. — **Poročili so se:** Franc Bašelj, delavec iz Dol. Kamenja, in Ana Smrekar, delavka iz Novega mesta, Glavni trg 15, Vincenc Vidmar, uslužbenec iz Novega mesta, Kočevarjeva 18, in Veronika Nemanič, trgovska pomočnica iz Semiča.

ŠE LETOS V NOVO POŠTNO POSLOPJE

Te dni so v Novem mestu začeli kopati kanale za telefonske kable. To so pripravljalna dela v sklopu gradnje avtomatske telefonske centrale, ki bo začela delati proti koncu letošnjega leta. Kabel bodo položili najprej v eni smeri proti kandijskemu mostu, od koder bodo speljani odcepi proti Grmu, Žabji vasi, novemu naselju in mimo kandijske bolnice po Partizanski cesti. Druga smer, od pošte proti Bršlinu, se bo razvejila v Bršlinu. V samem Novem mestu pa bo odcepov več. V ta namen delavci že pripravljajo posteljice za glave kablov v hišnih vogliih. Računajo, da bodo vsa dela pri vkopavanju in vzidovanju kablovskega omrežja na področju novomeške avtomatske telefonske centrale končali letos oktobra. — Za dela pri polaganju kablov, ki jih finansira PTT podjetje iz Novega mesta (30 milijonov dinarjev), je poslalo delavce podjetje Tegrad iz Ljubljane, razen tega pa pomagajo tudi domači monterji kablov. Seveda je PTT že nabavilo potrebne kable in jih bodo položili, brž ko bo ugodnejše vreme.

Hkrati so začeli pripravljati osnovo za priključek na koaksialni kabel, ki bo povezoval Ljubljano z Zagrebom. Vendar bo ta zveza stvar prihodnjega in nadaljnjega razvoja telefonske kablovske mreže pri nas. — Velika želja Novomeščanov pa je, da bi Pionirju, ki gradi novo pošto, uspelo z deli kmalu končati, saj 600 telefonskih naročnikov že nestrpno pričakuje prvi pogovor preko avtomatske centrale, ki jo bodo montirali približno štiri mesece.

ZA KRAJEVNI PRAZNIK ŠKOCJANA, 23. MAJ, ČESTITAJO:

Kmetijska zadruga, Škocjan

Z VSEMI SVOJIMI OBRATI

ČESTITKAM SE PRIDRUŽUJEJO:

KRAJEVNI ODBOR, ŠKOCJAN — KRAJEVNI URAD — KRAJEVNI ODBOR SZDL — OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS — KRAJEVNI ODBOR ZB — VAŠKI AKTIV LMS — KRAJEVNA ODBORA ZVVI IN ZROP — KULTURNO PROSVETNO DRUŠTVO — KRAJEVNI ODBOR RK — GASILSKO DRUŠTVO — LOVSKA DRUŽINA, ŠKOCJAN

GOSTILNA DURJAVA, ŠKOCJAN — GOSTILNA MARINČIČ, ŠKOCJAN — GOSTILNA LUZAR, ŠKOCJAN

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 18. maja — Dubravka
Petek, 19. maja — Vitoslav
Sobota, 20. maja — Bernard
Nedelja, 21. maja — Dan JVL
Ponedeljek, 22. maja — Milena
Torek, 23. maja — Željko
Sreda, 24. maja — Cvetko

KINO

Črnomelj: 19. in 21. maja: ameriški barvni film »Obračun pri OK Koralu«, 23. in 24. maja: francoski barvni film »Obsojenci«, I. del.

Dol. Toplice: 20. in 21. maja: ameriški barvni film »Sajonara«, 24. maja: ameriški film »Grand hotel«.

Kostanjevica na Krki: 21. maja: francoski barv. film »Foli Beržer«, 24. maja: nemški film »Deklica Rosemarie«.

Metlika: 20. in 21. maja: italijanski film »Spomini iz Italije«, 24. maja: ital. film »General della Rovere«.

Mokronog: 18. maja: angl. film »Ladja, ki je umrla od sramu«, 20. in 21. maja: nemški film »Džez ljubezen in pesem«.

Novo mesto »Krka«: od 19. do 22. maja: nemški film »Spletka in ljubezen«, od 23. do 25. maja: italijanski film »Rimljanka«.

Semič: 21. maja: ameriški film »Dama in potepuh«.

Trebnje: 20. in 21. maja: nemški film »Danes se ženi moj mož«. — Predstave v soboto ob 16. in 19.30.

ZAHVALE

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so našo drago mamo

FRANČISKO MURGELJ,

rojeno Čerin, iz Gor. Kamenc

prišli kropit, ji darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter z nami sočustvovali ali na kakršenkoli način počastili njen spomin, jo spremili na njeni zadnji poti, izrekamo prisrčno zahvalo.

Žalujoči mož Janez, sin in hčerke z družinami

Vsem, ki ste ob bridki izgubi mojega moža

ERNESTA SKODIČA

sočustvovali z menoj in pokojnemu poklonili cvetje in zadnje spremstvo, izrekam prav toplo zahvalo.

Marija Škodič

Novo mesto, 26. aprila 1961.

Vsem darovalcem finančnih sredstev za nakup televizijskega sprejemnika pljučnim bolnikom našega oddelka, organizatorjem akcije »Zdravi — bolnim«, posebno pa upravi in uredništvu Dolenjskega lista, se za prispevke in prizadevanje ob tej humani akciji iskreno zahvaljujemo.

Uprava in odbor splošne bolnice, Novo mesto

PREKLICI

Preklicujem izgubljeno zdravstveno izkaznico štev. 467257 — Majda Rifelj, Ljubljana 10, Novo mesto.

Martin Luzar iz Brusnic 15, preklicujem, kar sem žaljivega govoril proti Jožefi Rajer iz Brusnic 45 in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

MALI OGLASI

Melbrosin — preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (Gelée Royale), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Melbrocoop (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

Kuhinjsko kredenco (trodelno), mizo in stole poceni prodam. Bračič, Igriška 14-III, levo, Ljubljana.

Poškportni otroški voziček, tapeciran z usnjem, prodam. Naslov v upravi lista (523-61).

Lepe košnje sena na stoječem prodam Julij Kobe, Cesta herojev 51, Novo mesto.

Ugodno prodam: dobro violino, belo sobno visoko peč, rjavo visoko sobno peč, železno zložljivo posteljo s pripadajočo žimnico, leseno posteljo s pripadajočima žimnicama, od teh ena vzmetna, ovalno mizo, 4 razne karnise. — Ogled vsak delavnik od 10. do 12. ure v Novem mestu, Glavni trg 31.

Prodam spalnico z vzmetnima žimnicama. Naslov v upravi lista (519-61).

Prodam ali zamenjam za deske nove in rabljene A—Ž panje z okvirčki in košnjo vrta. Šmihelska 4, Novo mesto.

Prodam dve dvodelni okni, velikost 120x130 cm. Naslov v upravi lista (513-61).

Kuharico, priučeno ali polkvalificirano, in kmečko dekle za gospodinjsko pomočnico sprejme Gostišče ob Savi, Ježica 89, Ljubljana. Stanovanje v podjetju. Sprejmem pomoč v gospodinjstvu od 7. do 11. ure. Plača po dogovoru. Vprašajte po 15. uri popoldne pri veterinarju Hribarju, Novo mesto, Majde Šilc 4.

Gospodinjsko pomočnico išče štiričlanska družina v Novem mestu. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista (524-61).

Kmetijska šola Grm, Novo mesto proda dvostanovanjsko hišo na nunskem (Šmihel). Interesenti naj se zglasijo 29. tega meseca na upravi šole ob 9. uri zjutraj, kjer bo licitacija.

Gelée Royale — matični mleček, garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

Prodam košnjo na travniku v Srebrničah. Turk, Novo mesto, Kidričev trg 1.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V času od 9. do 15. maja je bilo rojenih 23 dečkov in 22 deklic. —

Poročili so se: Jože Konček, delavec, in Marija Jerman, hči kmetovalca, oba iz Češče vasi, Matija Bojanc, delavec iz Zdinje vasi, in Marija Pleskovič, delavka iz Muhabera; Marjan Zupančič, zidar iz Kočevja, in Jožefa Potočar, tkalka iz Vel. Bučne vasi. — **Umrli so:** Frančiška Mirt, gospodinja iz Dol. Leskovca, stara 5 let; Frančiška Murgelj, gospodinja iz Gor. Kamenc, stara 68 let; Franc Potočar, upokojenec iz Bršlina, star 57 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Jožefa Kastelic iz Vinje vasi — dečka, Frančiška Rifelj iz Zdinje vasi — dečka, Jožefa Kos iz Crmošnjic — deklico, Marija Pečaver iz Stranske vasi — deklico, Fani Zupet z Mirne — dečka, Marija Lovše iz Prevolj — deklico, Marija Malešič iz Želebeja — deklico, Marija Metelko z Mirne — deklico, Marija Jerše iz Zaliseca — dve deklici, Kristina Jordan iz Smednika — deklico, Pavlina Drenig iz Starega trga — dečka, Milena Brenec iz Brestanice — deklico, Marta Vidmar iz Leskovca — deklico, Ivana Hočevar iz Slovenske vasi — dečka, Marija Kutnar iz Šentruperta — dečka, Martina Miler iz Crnomlja — dečka, Martina Gorše iz Meniške vasi — dečka, Milka Kastelic iz Šentjošta — dečka, Karolina Sladič — iz Sevnice — deklico, Fani Može iz Birčne vasi — deklico, Kristina Požun iz Canja — deklico, Marija Cečelič z Gabra — deklico.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Fani Petan iz Sromelj — deklico, Vidoslava Nedič iz Šentlenarta — deklico, Katica Vrabec iz Vukovega sela — deklico, Marica Zevnik iz Skopic — dečka, Neža Žagmajster iz Podgorja — deklico, Amalija Hvorostianski iz Kostanjevice — deklico.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Ivan Lužar,** kmet. zavarovanec iz Jablanice, je padel s kolesa in si poškodoval glavo. **Nikola Tratar,** trg. poslovodja iz Rakovnika, je padel in si pri padcu poškodoval desno koleno. **Mara Smiljanič** iz Doljan je padla in si poškodovala levo nogo. **Antona Praznika,** delavca iz Sevnice, je udarila ročica vagona v levo koleno. **Jožef Spiler,** šofer iz Krškega, je padel z lestve in si poškodoval levo nogo, **Otilija Fink,** žena kmet. zavarovanca, je padla in si poškodovala desno koleno.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Jože Deržič,** mizar z Vel. Obreča, si je pri padcu z motorjem poškodoval glavo. **Pavel Magdič,** delavec iz Trstenika, je pri prometni nesreči dobil poškodbe na glavi, **Dragica Bujevič,** uslužbenka iz Zagreba, je pri prometni nesreči dobila poškodbe na prsih. **Martina Kežman,** hči kmetovalca iz Gaberja, si je pri padcu s podstrešja zlomila desno roko. **Ludvik Žuraj,** klepar iz Vidma-Krškega, si je pri padcu z drevesa zlomil levo roko. **Avgustu Mlinarju,** kurjaču iz Radeč, je pri delu na lokomotivi poškodovalo desno nogo. **Ivan Spoler,** trg. pomočnik iz Mostca, si je pri padcu z motorjem poškodoval nogo, **Franca Zorka,** invalida iz Dobrave, je brcnil konj v levo nogo.

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

Okrajno mladinsko prvenstvo v kegljanju

Okrajna kegljaška zveza je v okviru kegljaških tekmovanj za leto 1961 izvedla preteklo nedeljo na kegljišču v Bršljinu okrajno prvenstvo mladincev na 1x200 lučajev v mednarodnem slogu. Prvenstva se je udeležilo samo 8 mladincev, ki so pokazali začetniško igro in dosegli temu primerne rezultate, kar naj bo resno opozorilo klubom, naj posvetijo vzgoji mladincev več pozornosti in izvedejo propagandno za vključitev mladincev tudi v ta šport, predvsem iz vrst delavske mladine.

Naslov okrajnega prvaka v kategoriji mladincev za leto 1961 je osvojil mladinec **Lojze Padovan** (KK Železničar) s 770 keglji. Na ostala mesta so se uvrstili:

2. Židanek Franc KK Pionir, N. m. 749 kegljev, 3. Jože Zupančič KK Dol. Toplice (696), 4. Jože Mehle KK Železničar (690), 5. Drago Bobnar KK Dol. Toplice (656), 6. Štefan Hrovat KK Pionir (645), 7. Jože Pelko KK Dol. Toplice (644), 8. Mirko Pršina KK Dol. Toplice (612).

R. V.

ČRNOMELJ: občinsko kegljaško prvenstvo

V nedeljo, 14. 5., je bilo na kegljišču KK »SVOBODA« v Kanižarici zaključeno občinsko kegljaško prvenstvo v borbenih partijah, ki ga je organiziral KK »SVOBODA«. Tekmovanja se je udeležilo 10 ekip iz vse Bele krajine. V celotne mtekmovanju se je zvrstilo 165 kegljačev, kar potrjuje veliko priljubljenost tega športa v Beli krajini.

Rezultati tekmovanja: I. Rudar I. 18 točk — 2886 kegljev, **II. BELT** 16 točk — 2494 kegljev, **III. Gradac** 14 točk — 2398 kegljev, **IV. Rudar III** 10 točk — 2532 kegljev, **V. Kmet** 10 točk — 2.482 kegljev, **VI. Rudar II** 8 točk — 2195 kegljev, **VII. Upokojenec** 8 točk — 2043 kegljev, **VIII. Elektro** 4 točke — 1975 kegljev, **IX. Občina** 2 točki —2093 kegljev, **X. Invalid** brez točk — 1828 kegljev.

Od posameznikov, ki so sodelovali v vseh tekmah, so dosegli najboljše rezultate:

Stepan Ivan, Rudar I. 367 kegljev, Cerk Franc, Rudar I. 328 kegljev, Weiss Štefan, BELT 315 kegljev, Birkelbah Jože, Rudar I. 312 kegljev, Ing. Bole Tone, Rudar I. 303 kegljev, Vajs Janko, Rudar I. 265 kegljev, Kocjan Franc, Upokoj. 262 kegljev, Gregorič Jože, BELT 234 kegljev, Plut Jože, Gradac 249 kegljev, Petje Ivan, Upokoj. 242 kegljev. -l

Kegljaška liga v borbenih igrah za 1961

Spomladanski del ligaškega tekmovanja v borbenih igrah moških in ženskih ekip v občini Novo mesto je končan. Vse ekipe so določene tekme po urniku odigrale brez večjih zastojev. V skupini A moških ekip je osvojila naslov spomladanskega prvaka na splošno presenečenje ekipa Pionirja 2, ki se je lani uvrstila na peto mesto. Osvojila je prvo mesto brez poraza ter ji gre vse priznanje.

1. mesto KK Pionir 2, 10 točk; 2. mesto Pionir 1 (prvak 1959-1960), 8 točk; 3. mesto Toplice, 4 točke; 4. mesto Železničar, 4 točke; 5. mesto Luknja, 2 točki; 6. mesto Vseh devet, 2 točki.

V skupini B moških ekip je pripravila presenečenje ekipa KK Novoteks, ki je prav tako osvojila prvo mesto brez poraza, čeprav je bila lani na zadnjem mestu. Na drugo mesto se je uvrstil KK Kovinar z eno izgubljeno igro.

Pri ženskah so bile najboljše članice KK Pionir, ki so bile prve pred KK Majolko in KK Toplice.

R. V.

Za privlačnejši Črnomelj

Volivci Črnomlja in Kanižarice so na svojih zborih sprejeli predlog o krajevnem samoprispevku. V ta sklad bi prispevali vsi delavci, uslužbenci in zasebni proizvajalci en odstotek svojih dohodkov oziroma davčne osnove. Na podlagi tega je občinski ljudski odbor že začel zbirati sredstva podjetij, ustanov in zasebnih davčnih obvezancev. Z nabranimi sredstvi bodo uredili Kolodvorsko ulico od stolpnic do gostišča Lovski rog. Cesto bodo razširili, popravili pločnike in napeljali sodobno razsvetljavo, Črnomelj pa bo spet privlačen.

J. K.

Moštveno prvenstvo LRS za mlajše mladinke

TVD Partizan iz Novega mesta bo v soboto, 20. maja ob 17. uri izvedlo tekmovanje mlajših mladink za moštveno prvenstvo Slovenije. Tekmovanje bo na zletnem stadionu v Novem mestu. Mlajše mladinke so tekmovalke, rojene 1945 in kasneje. Ker imamo med njimi nekaj dobrih atletinj, bo tekmovanje zanimivo. Tekmovale bodo v teku na 60 m, štafeti 4 x 60 metrov, skoku v višino in daljino ter v metu krogle. Pričakujemo, da se bodo tekmovanja udeležile tudi mlajše mladinke iz Črnomlja, kar bi prvenstvo zelo poživilo.

J. Glonar

VEČER in DELO dohitela Dol. list

Po prvomajskem odmoru spet teče tekmovanje uredništev slovenskih listov v napovedovanju rezultatov športne napovedi. V 20. kolu sicer ni bilo večjih presenečenj, toda nekateri rezultati so napovedovalcem vseeno pošteno zmešali račune. Predstavnik našega lista prof. Hočevar ni imel sreče in je od 12 uganil le tri rezultate. Na srečo tudi napovedovalci najhujših konkurentov — Večera, Glasa in Poleta niso imeli več sreče, tako da so naš list le dohiteli, prehitel pa ga zaenkrat ni še nihče.

Vrstni red v tem kolu: Ljubljanski dnevnik in TT 7, Glas 6, Celjski tednik, Delo, Polet, RTV in Večer po 5, Dolenjski list in Slov. Jadran 3 točke.

Generalni vrstni red pa je sedaj naslednji:

1.—3. Dolenjski list, Večer in Glas po 93, točk 4. Polet 92, 5. Celjski tednik in Delo 87, 7. RTV 84, 8. TT 82, 9. Ljubljanski dnevnik 80, Slovenski Jadran 71 točk.

V novem kolu — v nedeljo, 21. maja- bo za naš list napovedoval Jure Picek, šahist in igralec namiznega tenisa iz Novega mesta. Njegova napoved:

0, 1, 1, — 1, 1, 1 — 2, 1, 1 (rezerve 1, 1, 1)

Poskrbeli so za glasbo

Gostilna »Lovec« bo svoje goste letos presenetila z vabljivo novostjo. Kupili so velik radijski sprejemnik in ojačevalno napravo ter ozvočili vrt in vse prostore gostišča. Razen dobre postrežbe bo goste odslej razveseljevala tudi glasba.

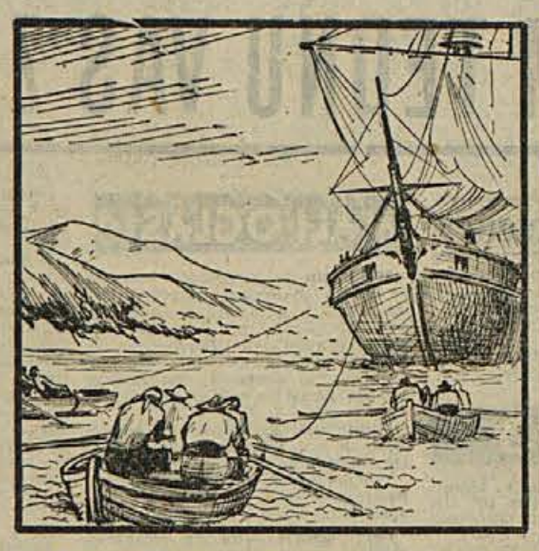

53. To dopoldne se nam je obetalo težko delo. Možje so morali v čolne, da bi potegnili ladjo skozi Beli preliv v pripraven zaliv. Z enim čolnom sem odrinil tudi jaz. Možje so pri delu hudo godrnjali in Anderson, ki je zapovedoval, jih ni miril, temveč je godrnjal še glasneje kot ostali. Nazadnje se je grdo pridušil: »Saj to ne bo večno trpelo!« John Silver je stal ves čas pri krmarju in določal smer vožnje. Poznal je preliv kot svoj žep. zasidrali smo se v sidrišču in v nos je udaril vonj po gnijočem listju.

54. Grdo vedenje mornarjev med vožnjo me je zelo vznemirilo; toda ko smo se vrnili na ladjo, postali kar nevarno uporni. Bilo je jasno, da visi nad nami upor. Le Dolgi John jih je miril in bil zelo vljuden in ustrežljiv. To pa je bil tudi najbolj nevaren znak. V kabini smo se posvetovali. Kapitan je predlagal, naj dovolimo mornarjem, da gredo na kopno: »Če pojdejo vsi, tedaj bo ladja v naših rokah. Če jih bo peljal Silver le nekaj, se bodo vrnili krotki kot jagnjeta«. Vsi zanesljivi smo dobili pištole.

55. Nato je kapitan odšel na krov in sporočil moštvu, da lahko obišče za vse popoldne otok. Ti bedaki so res mislili, da leže na otoku celi kupi zakladov, zakaj kot bi mignil, jih je minila slaba volja. Kapitan je bil dovolj pameten. Izginil je v kabino in prepustil Silverju, naj ukrene vse potrebno za izlet. In res, Silver je imel moštvo v pesteh. Naposled je bilo vse pripravljeno za odhod. Šest mož je moralo ostati na krovu, ostalih štirinajst, med njimi tudi Silver, se je pričelo vkrcavati.

56. Tedaj mi je šinil v glavo eden izmed norih domislekov, ki nam je rešil življenje. Kot bi trenil, sem zdrknil po vrvi in se potuhnil v enem izmed čolnov. In že smo odrinili. Opazil me je samo prvi veslač in iz sosednjega čolna tudi Silver, ki je gledal kot ris. Mornarji so veslali proti obali, kot da bi šlo za stavo. Naš čoln je bil prvi, ker smo imeli boljše veslače. Prvi smo dosegli obalo in že sem pograbil vejo, se zavihtel iz čolna in planil v najbližjo goščavo. Za mano je klical Silver.

Boj s skalo v Brestanici

V sredini Brestanice, kakih 70 metrov visoko nad trgom, sta še do nedavnega štrleli dve veliki skali. Na prvi je postavljen srnjak iz debele pločevine z napisom: »Varuh trga, postavljen leta 1930«. Druga pa kakor da bi se naveličala svoje sosede, se je pričela počasi odmikati. Centimeter za centimetrom se je potuhnjeno grozeče pomikala proti dolini ... tu spodaj pa je glavna cesta Brestanica—Senovo in kup hiš.

»Skalo bo treba čimprej odstraniti« — so že v stari Jugoslaviji ugotavljale razne komisije. Toda nihče ni bil toliko junaški da bi jo miniral. Človek bi se izpostavljal dvojni nevarnosti: kamnita gmota je bila v neugodnem položaju, znano pa je tudi bilo, da je tam »domovina« izredno debelih in strupenih modrasov. Gorje tistemu, ki bi prišel med nje!

In vendar je nedavno komisija ugotovila, da je treba skalo kljub vročim dnem nujno miniratı in odstraniti, sicer bi lahko prišlo do katastrofe. Za to delo se je prijavil 66 letni delovodja podjetja »Remont« s Senovega, tovariš **Lojze Omerzu.** Takole pripoveduje;

»Vedel sem, da sem prevzel odgovorno in hkrati nevarno delo. Toda ko sem se spomnil na sina Jožeta, ki je padel leta 1941 kot borec Brežiške čete, in na vse žrtve v vojni ter na nevarnost, ki ponovno grozi ljudem zaradi te skale, sem sklenil, da bom to delo opravil jaz. Sicer pa sem bil v rudniku 30 let strelec.

V petek, 5. maja, sem odšel od doma skoraj tešč in nekoliko vznemirjen. Ko sem dospel v Brestanico, je bilo že vse pripravljeno. Vžigalna vrv in 30 kilogramov dinamita me je čakalo. Sončni žarki so tega dne poslednjič ogrevali skalo in vse kar je bilo v njej. Ob 8. uri smo se jaz in delavca Jože Pečnik ter Pavel Omerzu napotili proti našemu sovražniku. Previdno, korak za korakom ... Vse je bilo tiho: delavci spodaj, mi in vsa okolica. Čutili smo utripe src. Tisti trenutek nas je zdramil majhen kamenček, ki je priletel od nekje. Pred nami je bila skala v jutranjem soncu. Bila je videti mogočna in hkrati pošastna. Toda kljub temu smo se ji približali z voljo in pogumom.

Pričel se je boj. Postavili smo lestev, jaz sem se povzpel. Ker je bila lestev pekratka, sem pričel plezati po skali 6, 8, 10, 12 metrov visoko. Roke so se trdno oprijemale razpok, čeravno sem vedel, da bi lahko tudi zgrabile za kačo ...

Poti nazaj ni bilo več! Moral sem ugotoviti najprimernejše mesto za miniranje. Zvrtal sem luknjo in vanjo položil 7 in pol kilograma dinamita. Previdno sem se oddaljil ter vžagl. Ob 10. uri je sicer zagrmelo, toda skala ni popustila ...

Poizkusil sem na drugem mestu. Ista količina razstreliva je to pot naredila vsaj nekaj razpok. Tedaj smo vedeli, da bomo zmagali. Tretja eksplozija (7 kg eksploziva) je naredila svoje. Ob 15.14 uri se je mogočna skala stresla. 20 ton se je zavalilo po dolini, naravnost v potok Brestanico. Voda se je razpršila kakih 50 m visoko. Večji del skale pa je ostal. Kot da bi se opirala z zadnjimi močmi, se je nekolikokrat zamajala, potem pa omahnila. 60 tonska kamnita gmota je obstala ob robu ceste. Veseli smo bili, ko smo videli, da smo po napornem delu vendar le uspeli.

Veselje pa ni bilo dolgo. Skale res ni bilo več, na tem mestu pa so bili v klobčič zviti modrasi, debeli kot roka. Groza nas je obšla. Nismo jih mogli potolči, ker nam je to zaviralo kamenje. Zato sem prižgal kos vžigalne vrvice in jo vrgel med kače. To jih je predramilo, nakar so se leno splazile globlje v nove razpoke.

Tako se je vse srečno končalo. Naj še omenim, da nismo od prevelike napetosti vse dotlej, dokler ni bilo delo povsem opravljeno, skoraj nič jedli. Šele zvečer sem si privoščil dve steklenici piva in priznam, da se mi je prileglo, je svoje pripovedovanje zaključil tovariš Lojze Omerzu.

Drago Kastelic

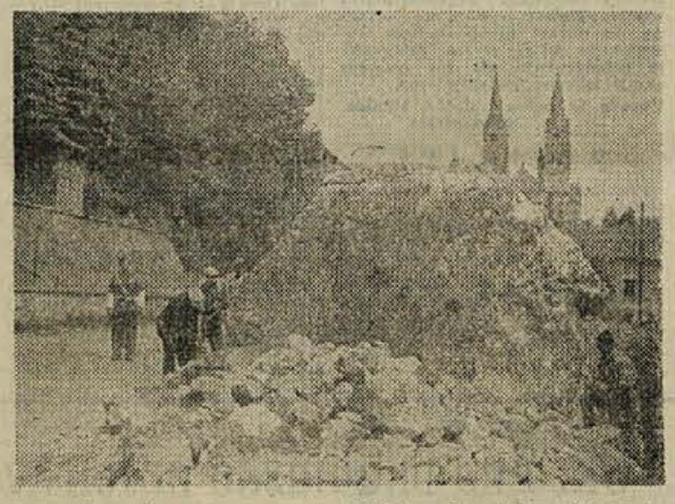

60 ton kamenja v enem samem skalnatem kosu bi morda prej ali slej zgrmelo na cesto in lahko povzročilo usodno nesrečo (Foto: Stane Fabjančič, Brestanica)

Nove vrste traktor

V Italiji so začeli proizvajati traktor s pogonom na vsa štiri kolesa. Namenjen je obdelovanju zemlje v hribovitih področjih. Kolesa traktorja so tudi gibljiva, lahko se spuščajo ali dvigajo do 20 cm kar je zelo praktično po neravnih tleh Traktor poganja motor, ki ima 17 konjskih moči.

Potrebno in praktično

Z odpiranjem konserv so zmeraj težave. Sedaj so pa v neki tovarni konserv v Talinu (SZ) preizkusili nov stroj za zapiranje konserv. Tako zaprte konserve bo lahko odprl tudi otrok.

– Ti si prav zares neroda! Ali nisi tega mogel opraviti že doma?

Ali poznate domače kraje?

DRAGI PIONIRJI!

Na zadnjo slikovno uganko smo dobili precej rešitev, med katerimi pa je bilo le malo pravilnih. Odgovoriti je bilo treba: 1. **Grad Hmeljnik**, 2. **restavracija.**

1. nagrado (1.000 din) dobi **Terezija Potočar**, učenka VI. razreda, Sevno 3, P. Otočec ob Krki. Dve knjigi pa dobita **Franci Hrastar**, Sela pri Zagorici 1, p. Mirna peč, in **Franci Retelj**, 7. razred osnovne šole v Karteljevem, p. Mirna peč.

V kratkem bomo spet objavili novo slikovno uganko.

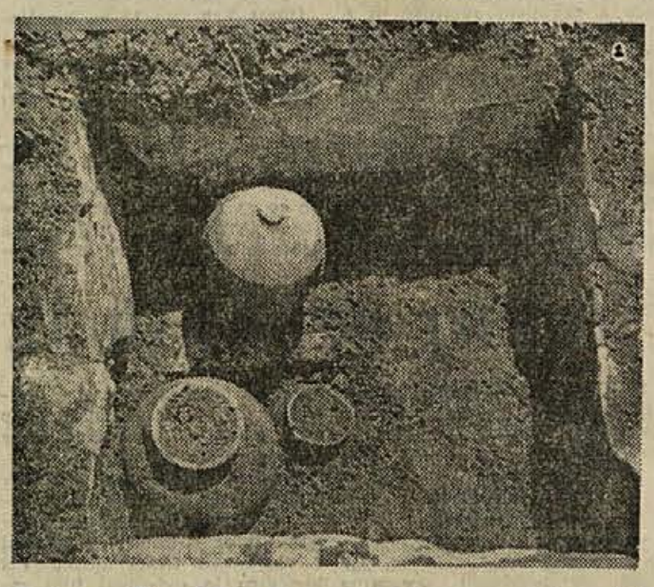

Franc Šenica je odkril nov rimski grob v Dol. Polju pri Straži

Francu Šenici, posestniku iz Dol. Polja pri Straži, je pri oranju plug že nekaj let zdrsoval na istem mestu. Lotil se je kopanja in naletel na ravno, kamnito ploščo. — Lahko je karkoli, ne bom kopal sam —, se je odločil in poklical strokovnjake. Ti so takoj ugotovili, da je naletel na star rimski grob iz 2. stoletja našega štetja. V njem so našli 3 lončene posode in svetilko oljenko z napisom Cassi (firma lastnika). Najpomembnejša je najdba posode v obliki hiše, Latobiki, rod ki je nekdaj tod živel, je v takšne posode spravljal pepel umrlih. Zaradi najditeljeve preudarnosti je Dolenjski muzej obogaten z novo najdbo. Na sliki: Pogled na grob, ko so strokovnjaki previdno odstranili del prsti.

Raztegljivo steklo

V Angliji so začeli proizvajati posebno steklo iz plastičnega polietilena. Steklo je zelo raztegljivo, toda po pritisku se takoj vrne v prvotno stanje. Prepušča tudi ultravioletne žarke, kar je zelo važno za cvetličnjake, hleve, kokošnjake in podobno. To steklo se sploh ne more razbiti.

Viri svetovne energije

Od leta 1860 do danes se je proizvodnja energije po svetu povečala za 30-krat. Sedaj ustreza porabi 4 milijarde ton premoga letno. Dejanska razporeditev virov energije je takšna: 48 odst. iz premoga, 45 odst. iz zemeljskega plina in 7 odst. iz hidrocentral. Sodijo, da bo do leta 1975 potrošnja tekočih goriv dvakrat večja od današnje in da bo krila 60 odst. svetovnih potreb po energiji.

ZDRAVNIŠKA

Profesor medicinske fakultete pravi pred bolniško posteljo svojim študentom: »Veste, res je škoda, da se je zdravje našega bolnika tako naglo izboljšalo in vam sedaj ne morem poteka bolezni razložiti tako, kakor sem mislil, da ga bom lahko ...«

POMOTA V OSEBI

Bolnik se prebudi po hudi operaciji pa vpraša človeka, ki stoji pred njim: »Oh, gospod doktor, ali sem srečno prestal?«

»Oprostite, prijatelj, jaz nisem doktor, ampak sveti Peter.«

GOSTINSKE TEŽAVE

»Kako pa, da ste tako podražili pariške zrezke?«

»Ja, kaj ne veste, da je sedaj večja poštnina!«

OPOZORILO

Na strmi alpski cesti stoji tabla: »Vožnja z avtomobilom prepovedana. Kdor ostane živ — plača globo!«

PREBRISANEC

V izložbenem oknu tovarne mila sedi za reklamo v kadi dekle, do vratu pokrito s peno. Neki moški se ustavi pred izložbo, nekaj časa gleda, nato pa začne peti državno himno.

»Zakaj pa pojete himno?« ga začudeno vprašajo drugi.

»Zakaj? Saj veste, da mora vsakdo vstati, če igrajo ali pojo državno himno!«

V PRECEPU

»Kaj naj naredimo? Naše podjetje je razpisalo natečaj za tajnico in priglasili sta se dve direktorjevi sorodnici ...«

ŠPORTNI ČASI

Po nogometni tekmi se vnuk ves utrujen vrne domov pa pravi: »Srečna si, babica, da te ne zanima šport!«

Babica prebledi in plane iz naslanjača: »Kaj, ali smo spet izgubili tekmo?«

RESNA OBLJUBA

Šime, ki služi vojaški rok v mornarici, tolaži v splitskem parku lepo Mandico: »Ljubica, prisežem, da te bom poročil takoj, ko postanem admiral!«

BREZ BESED

NAVADA

– Veste, moj mož tako rad zajtrkuje v postelji ...

KAM TO SOBOTO?

Že veste? Ob 16. uri bo v soboto, 20. maja, otvoritev moderne restavracije

»POD GORJANCI!«

Pridite, oglejte si naš novi lokal sredi turistične Kostanjevice, toplo vas bomo sprejeli in hvaležni vam bomo za pozornost.

TOREJ:

V SOBOTO NA SVIDENJE V RESTAVRACIJI »POD GORJANCI« V KOSTANJEVICI!

Črnomaljska ženska rokometna ekipa je brez dvoma med najboljšimi v Sloveniji. Letos je imela že več srečanj, vendar ni doživela še nobenega poraza. Rokometašice vodi trener Franc Moljk; na sliki (od leve proti desni): Furlanova, Zuničeva Čarmanova, trener Moljk, Bižalova, Vajsova, Kvasova in Ivanušičeva. Vratarke: Rajglova, Šterbenčeva in Lazarjeva. (Foto: Jože Škof, Črnomelj)

»Prepozno,« se je zlobno posmehnil Gorčakov in že hotel vzeti iz žepa gumasto cevko, ko je blizu sebe opazil Saševo glavo.

»Vse je propadlo,« je pomislil Gorčakov. »Ne, še ni!«

Pustil je koreninó in zaplaval proti Sašu. »Moram ga utopiti,« si je ponavljal. Že je bil blizu dečka, pripravljen, da ga povleče za noge. Saša je za seboj začul pljuskanje in vedel, da je to Gorčakov. Moči so ga zapuščale. Na srečo se je domislil potegavščine. Potonil je in namesto, da bi plaval k obali, se je obrnil proti sredini reke, kjer je opazil čoln. Ljudje v čolnu so ga zagledali in potegnili iz vode. Z zadnjimi močmi je še rekel: »Držite ga!« in pokazal na Gorčakova, ki je plaval proti obali. »On ... on bo pobegnil ... Kje je Kolja?«

Na brodu, ki je priplul do sredine Donjeca, so obujali onesveščenega Koljo.

Gorčakov se je pretvarjal, da tone.

»Hej, državljan!« mu je zavpil poročnik z broda. »Hej!«

Gorčakov se je obrnil, videl, da pluje proti njemu čoln. Skrčil se je na dnu in si začel natikati gumasto masko in cev. Vtem pa so ga že s kljuko ujeli za obleko in potegnili v čoln.

*

V trenutku, ko sta stopala v letalo, je Tropinin rekel Kurtu:

»Eden naju bo preživel. Zapomnite si formulo.«

V letalu so ju ločili. Tropinin je venomer gledal na zemljo. Ko je kje opazil luči, se je razveselil: sedaj je nad področjem, kjer morda kdo misli tudi nanj ...

Tropinin je vedel, da ga spet čakajo hudi dnevi, če sedaj Kurtu in njemu ne pridejo na pomoč. Kruse ga ne bo uničil, kakor ga tudi Nemci niso, dokler ne izvrta iz njega skrivnost modrega žarka. Toda kaj bo s Kurtom? ... Po kakšnih težavah se je dokopal do resnice! Tropininu je sedaj ta Nemec ljub kot lastni brat.

Letalo je zmanjšalo brzino. Vsi so razburjeno pogledali skozi okna.

Pod njimi je bilo temno. Vodja skupine, visok, krepak moški, je nezadovoljno ukazal, da se pripravijo na skok ker tla niso bila primerna za pristanek. Zdajci pa so opazili svetal znak in nekaj luči, ki so označevale prostor za pristanek. Vse se je posvetilo le za hip in ugasnilo. Potem so spet opazili luči.

Potniki so se stresli od udarca. Letalo je še nekaj časa drselo po kolesih in obstalo. Skupina, z orožjem v rokah, se je začela izkrcavati. Pred njimi so se zasvetile žepne baterije. Tropinin je opazil tuje vojake in si rekel: »Naši torej niso uspeli!«

Stopil je iz letala in se ustavil. Blizu je stal vodja skupine in se z nekom prepiral.

»Ukazano mi je, da moram ob prihodu preiskati vso skupino,« je trdil eden od vojakov, ki so jih sprejeli.

»Jaz osebno odgovarjam za vse!« je s povišanim glasom odgovoril vodja skupine.

»Morda imate s seboj nepredvidene potnike?«

»Nikogar odveč, lahko jih preštejete. Poglejte, prosim — tule so vsi,« je pokazal na svoje ljudi, ki so sedeli po tleh. »Čakajte: Rusa in Nemca ni,« je dodal potiho.

»Hej, Kurt!« so zaklicali v mraku.

Kurt je stopil k skupini, za njim pa tudi Tropinin.

»No, tukaj sta. Želite še kaj vprašati?« je vodja skupine rekel oficirju.

»Nič več, zame je vse jasno! Samo ne vem, ali vi razumete položaj!«

Vodja skupine je sedaj opazil, da so padli v roke Rusom. Potegnil je revolver, ga usmeril na Tropinina in sprožil. V istem hipu je nekdo skočil pred vodjo skupine, drugi ga je udaril po roki. Nekdo je kriknil in padel.

Dva vojaka sta držala vodjo skupine za roke, nekaj ljudi je pa klečalo okrog človeka, ki je padel.

Nenadoma je snop močne svetlobe osvetlil vse okrog. Na zemlji je ležal Kurt Wiener in Tropinin ga je pomagal previjati.

»Boris Antonovič,« je pošepetal Kurt, »jaz ne bom preživel.«

»Kaj pa govoriš, Kurt? Gremo naravnost v bolnišnico.«

Kurt je stokajoč dvignil roke. »Čakajte. Posedite me ... Tako, sedaj je dobro. Hvala vam ... Povejte moji ženi, kako je bilo, vse ...« To so bile njegove zadnje besede.

»On vas je zaščitil s svojim telesom,« je rekel Tropininu ruski komandir. »Kdo je to? Vaš prijatelj?«

Tropinin se je odkril in pošepetal:

»Da! Tako se lahko žrtvuje samo prijatelj!«

Konec